

ANA TULBĂ  
CONSTANȚA SOFRONIE

**Limba  
română**

**Caietul  
elevului**

**clasa a VII - a**

**Partea I**

- **Fonetică • Vocabular**
- **Morfologie • Sintaxă**
- **Comunicare**

**CORINT**  
EDUCAȚIONAL

Redactor: Flavia Filip  
Tehnoredactare computerizată și grafică: Daniela Diaconescu  
Coperta și desenele: Walter Riess

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**  
**Limba română: caietul elevului: clasa a VII-a. - București:**  
Corint Educațional, 2014  
2 vol.  
ISBN 978-606-8609-58-4  
**Partea 1: Fonetică, Vocabular, Morfologie, Sintaxă,**  
**Comunicare/Ana Tulbă, Constanța Sofronie. -**  
ISBN 978-606-8609-59-1

I. Tulbă, Ana  
II. Sofronie, Constanța

371.671:811.135.1+821.135.1.09:373.3

ISBN: 978-606-8609-59-1

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate  
Editurii CORINT EDUCAȚIONAL,  
imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

# NOȚIUNI DE SINTAXĂ

## CUVÂNT. PROPOZIȚIE. FRAZĂ. TEXT

1. Citiți cu atenție textul de mai jos:

„Se știe că toți marii fabuliști, cei care în veacurile trecute au scris atât de multe despre cerb, despre leu și despre măgar, nu erau niște naturaliști pe care i-ar fi pasionat viața altor animale (...).

De asemeni, multe din poveștile cu vrăjitoare, cu zâne și zmei ascundeau adeseori realități despre care nu era bine să pomenești.

Se pare că dintre toate aceste povești, aceea a lupului și a mielului, a sutelor de mii de lupi și a sutelor de mii de miei, e povestea care din veac în veac trebuie reeditată.

Astăzi chiar, povestea cea mai adevărată a zilelor noastre n-ar putea începe decât tot așa!

Au fost odată niște lupi...”

(Geo Bogza, *Povești pentru copii*)

a) Precizați structura textului de mai sus:

Textul este alcătuit din ..... enunțuri.

Primele trei enunțuri sunt .....

Ultimele două enunțuri sunt .....

b) Explicați de ce penultimul alineat reprezintă o propoziție: .....

.....

c) Completați coloanele de mai jos cu alte cuvinte din text ce simbolizează *binele* și *răul* într-un basm:

● *zâne*

● *zmei*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

d) Înlocuiți punctele de suspensie din ultima propoziție cu un cuvânt din text:

Au fost odată niște lupi și niște .....

e) Găsiți, în text, cuvinte sau grupuri de cuvinte ce denumesc personaje specifice următoarelor specii literare sau conflicte:

● *fabulă* .....  
  *poveste* .....

● *binele* .....  
  *răul* .....

f) Exprimați într-o singură propoziție conținutul întregului text: .....

.....

2. Reconstituieți textul de mai jos, punând în ordine fragmentele acestuia:

Trecui și eu pe acolo și stătui de mă veselii la nuntă.

leșiră frații tustrei în curte dinaintea palatului, aruncară săgețile în sus și când

lară dacă îngropară pe frații mai mari, făcură nuntă mare și Prâslea luă pe fata cea mică. Toată împărăția s-a bucurat că le-a adus Dumnezeu sănătos pe fiul cel mic al împăratului

și se mândrea, fălindu-se de vitejiile ce făcuse el, iară după moartea tătâne-său, se sui el în scaunul împărăției și împărăți în pace de atunci și până în ziua de astăzi, de or fi trăind.

căzură, ale fraților celor mari le căzură drept în creștetul capului și-i omorără, dar a celui mic îi căzu dinainte.

(Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*)

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

3. Așezați în ordine verbele care vă ajută să urmăriți cronologic (după timpul desfășurării) întâmplările narate în textul de la exercițiul 2:

....., ....., .....,  
....., ....., .....,  
....., ....., .....

4. Grupați, în coloanele de mai jos, tipurile de texte următoare: *roman, scrisoare, schiță, adevăriniță, interviu, pastel, elegie, telegramă, nuvelă, rețetă*.

a) texte literare

b) texte nonliterare

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

5. Dezvoltați cuvintele subliniate în propoziții și argumentați prin delimitarea propozițiilor că enunțul obținut este o frază:

Poate *învăța* ușor definițiile *date*.

.....

6. Transformați în propoziție fraza următoare, trecând verbele subliniate la moduri nepersonale:

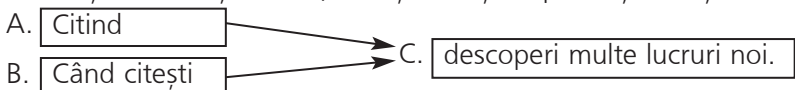
Când îl *asculta*, uita de toate necazurile care *apăruseră* în ultimul timp.

.....

## PROPOZIȚIA. FRAZA

### FELUL PROPOZIȚIILOR

1. Realizați combinațiile A+C, B+C și A+B și răspundeți cerințelor de mai jos:



- a) Combinația A+C reprezintă o .....
- b) Combinația B+C reprezintă o .....
- c) Argumentați de ce nu este posibilă combinația A+B: .....
- .....
- d) Caracterizați propoziția *descoperi multe lucruri noi*:
  - după scopul comunicării: .....
  - după structură: .....
  - după aspectul predicatului: .....
  - după sens: .....
  - după relațiile sintactice: .....

2. Citiți textul de mai jos:  
„— Un’ te duci așa degrabă?  
Gândul meu mâhnit o-ntreabă...”

(Tudor Arghezi, *O furnică*)

- a) Delimitați propozițiile din fraza de mai sus.
- b) Precizați felul fiecărei propoziții după scopul comunicării: .....
- .....
- c) Transformați propoziția a doua în propoziție enunțiativă optativă: .....
- .....
- d) Transformați prima propoziție în propoziție imperativă: .....
- .....

3. Împărțiți în propoziții fraza următoare, caracterizând fiecare propoziție după relațiile sintactice:

„El era un bun vânător și-i plăcea să străbată pădurile și să ucigă fiarele sălbatice.”  
(*Legende populare românești*)

- P<sub>1</sub> .....
- P<sub>2</sub> .....
- P<sub>3</sub> .....
- P<sub>4</sub> .....

4. Scrieți cuvântul a cărui eliminare transformă prima propoziție din textul de la exercițiul 3 în propoziție simplă: .....

5. Scrieți câte o propoziție:
- a) cu predicatul verbal incomplet: .....
  - b) cu predicatul nominal incomplet: .....
  - c) eliptică de predicat verbal: .....
  - d) eliptică de predicat nominal: .....

## **RAPORTURILE SINTACTICE DE COORDONARE ȘI DE SUBORDONARE ÎN PROPOZIȚIE ȘI ÎN FRAZĂ**

1. Citiți propoziția de mai jos și răspundeți cerințelor date:

„Pietrele păreau niște oase, niște cranii ori niște rotule micșorate de căldură.”

(D. R. Popescu, *Mări sub pustiri*)

- a) Transcrieți părțile de propoziție între care se stabilește un raport de coordonare: .....
- b) Mijlocul de exprimare a raportului de coordonare este .....
- c) Raportul de subordonare între atributul *micșorate* și substantivul determinat *rotule* se realizează prin .....
- d) Raportul de subordonare între complementul *de căldură* și adjectivul determinat se exprimă prin .....

2. Alcătuiți câte o propoziție prin care să ilustrați raportul de coordonare realizat între următoarele părți de propoziție prin mijloacele date:

- a) juxtapunere între:
  - două subiecte .....
  - două nume predicative .....
  - două atribute .....
  - două componente .....
- b) joncțiune între:
  - două subiecte coordonate prin conjuncția *nici* .....
  - două nume predicative coordonate prin conjuncția *dar* .....
  - două componente coordonate prin conjuncția *sau* .....

3. Ilustrați, prin enunțuri, următoarele aspecte ale subordonării în propoziție:
- complement direct → verb, prin jonctiune: .....
  - .....
  - atribut → substantiv, prin jonctiune: .....
  - .....
  - complement indirect → verb, prin alăturare: .....
  - .....
  - atribut → substantiv, prin alăturare: .....
  - .....

4. Alcătuiți câte o frază formată din două propoziții între care să existe raporturile sintactice cerute:

- a) juxtapunere între:
- două propoziții principale .....
  - două propoziții secundare .....
  - .....
- b) jonctiune între:
- două propoziții principale coordonate prin conjuncția *dar* .....
  - .....
  - două propoziții secundare coordonate prin conjuncția *și* .....
  - .....

5. Precizați prin ce mijloace se realizează raportul de subordonare în frazele de mai jos:

- Ai carte, <sup>1/</sup> ai parte.<sup>2/</sup> .....
- Vreau <sup>1/</sup> să citesc.<sup>2/</sup> .....
- A plecat <sup>1/</sup> fără să privească în urmă.<sup>2/</sup> .....
- Am aflat <sup>1/</sup> cine e vinovatul.<sup>2/</sup> .....
- Spune-mi <sup>1/</sup> orice vrei.<sup>2/</sup> .....
- Citește <sup>1/</sup> oricând are timp.<sup>2/</sup> .....

6. Se dă textul:

„Mai mult ca orice îi plăcea să pătrundă împreună cu Bagheera în inima caldă și întunecoasă a junglei, iar noaptea să se uite la Bagheera cum vânează.”

(R. Kipling, *Cartea junglei*)

- a) Delimitați propozițiile din textul de mai sus.
- b) Caracterizați fiecare propoziție din frază, precizând:
- raportul sintactic și propoziția cu care se stabilește;
  - mijlocul de exprimare a raportului sintactic;
  - termenul regent, în cazul propozițiilor subordonate.

- P<sub>1</sub> .....
- P<sub>2</sub> .....
- P<sub>3</sub> .....
- P<sub>4</sub> .....
- P<sub>5</sub> .....

# TEST DE EVALUARE

● Se dau cuvintele: *la, a se trezi, primăvară, natură, viață.*

● Se cere:

a) construți o propoziție prin combinarea acestor cuvinte:

.....

**0,75 puncte**

b) identificați raporturile sintactice dintre cuvintele propoziției formate la punctul a) și mijloacele de realizare a acestora:

.....

.....

**1,75 puncte**

c) construiți o frază în care propoziția formată la punctul a) să fie subordonată altei propoziții și să fie introdusă prin adverbul relativ *când*:

.....

**1,50 punct**

d) construiți o frază în care propoziția formată la punctul a) să fie coordonată prin juxtapunere și prin joncțiune cu alte două propoziții:

.....

.....

**1,50 puncte**

e) caracterizați propoziția formată la punctul a) după cele cinci criterii de clasificare învățate:

.....

.....

.....

.....

.....

**1,50 puncte**

f) introduceți propoziția de la punctul a) într-un text de maximum cinci enunțuri:

.....

.....

.....

.....

.....

**2 puncte**

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.



# VOCABULARUL

## VOCABULARUL FUNDAMENTAL MASA VOCABULARULUI

1. Subliniați, în textele de mai jos, cuvintele care fac parte din vocabularul fundamental:

- a) „Iar te-ai cufundat în stele  
Și în nori și-n ceruri nalte?  
De nu m-ai uita încalte  
Sufletul vieții mele.”

(Mihai Eminescu, *Dorința*)

b) „O piesă bună cu un actor bun trebuie să conțină într-o cameră goală, în câmp sau într-o sală de spectacol, toată emoția, tot adevărul, toate sugestiile.”

(Tudor Arghezi, *Tablete de cronicar*)

c) „Pan Tadeus, în fruntea norodului, a strigat bun venit hatmanului c-un glas înfricoșat, care a răsunat departe, până la celălalt mal, de unde răzășii au răspuns chiuind prelung.”

(Mihail Sadoveanu, *Frații Jder*)

2. Comparați textele de la exercițiul 1 și precizați în care dintre acestea este mai mare frecvența cuvintelor din vocabularul fundamental: .....

3. Extrageți neologismele din textul b) de la exercițiul 1.

.....  
.....  
.....  
.....

4. Identificați arhaismele din textul c) de la exercițiul 1 și dați variantele din limba literară:

.....  
.....

5. Completați spațiile de mai jos cu alte categorii de cuvinte care fac parte din masa vocabularului, pe lângă cele incluse în textele date la exercițiul 1.

- Neologisme
- Arhaisme
- .....
- .....
- .....

6. Identificați, prin subliniere, regionalismele din textul de mai jos și precizați în ce zonă se folosesc:

„Prin îndemnul său, ce mai de pomi s-au pus în ținterim, care era îngrădit cu zaplaz de bârne, streșinit cu șindilă, și ce chilie durată s-a făcut la poarta bisericei pentru școală...”

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

.....

7. Subliniați, în enunțurile de mai jos cuvintele care nu fac parte din vocabularul fundamental sau cuvintele cărora vorbitorii le atribuie alte sensuri (cuvinte argotice):

- a) E nașpa dacă ne ginesc sticleții!
- b) Chiar când ești la mititica, ai potol mișto, dacă ai lovele.
- c) – Mucles! Leagă cățeaua, gură-spartă ce ești!

### REȚINEȚI!

**Argoul** cuprinde cuvinte folosite de grupuri restrânse de vorbitori cu scopul de a nu fi înțeleși sau de a se deosebi de ceilalți vorbitori.

8. Subliniați în enunțurile de mai jos cuvintele de jargon:

- a) „Nu cunosc la un așa rezon fără motiv.”
- b) „Ce poftești, mă musiu?”
- c) „Aide, nene, zău! parol! să n-ai parte de mine și de Veta.”
- d) „Când trec pe maidan, mă pomenesc (...) că-mi taie drumul, «Bonsoar – bonsoar», și știi așa, deodată, sanfaso...”
- e) „Ei! țațo, eu mă duc, bonsoar, alevoa.”

(I. L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

9. Menționați limba din care provin cuvintele subliniate la exercițiul 8: .....

10. Rescrieți cuvintele subliniate în textele de la exercițiul 8 și alăturați-le formele corecte:

.....

.....

.....

.....

.....

### REȚINEȚI!

**Jargonul** cuprinde cuvinte preluate din alte limbi care nu sunt necesare în limbă și nici indicate. Mai sunt cunoscute sub numele de *barbarisme*. Caragiale satirizează în comediile și schițele sale tendința vorbitorilor de a folosi asemenea termeni.

# MIJLOACE INTERNE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI

## DERIVAREA

1. Subliniați, în lista următoare, cuvintele derivate:

<i>curios</i>	<i>a reveni</i>	<i>pașnic</i>
<i>furiOS</i>	<i>repeziCIUNE</i>	<i>inamic</i>
<i>comuniSM</i>	<i>adâncime</i>	<i>moșie</i>
<i>socialiST</i>	<i>înnegurat</i>	<i>temerar</i>
<i>a readuce</i>	<i>a micșora</i>	<i>coșar</i>

## ATENȚIE!

Nu confundați cuvintele derivate cu neologismele!

2. Subliniați cuvintele în structura cărora recunoașteți un sufix: *blănar, colivie, glumeț, cimpoi, scrisoare, cartuș, isteț, tineret*.

3. Se dau cuvintele: *băiețel, copilaș, perniță, puișor, mânuță, apică*.

a) Numiți sufixele folosite în formarea cuvintelor de mai sus.

.....

b) Găsiți câte un alt exemplu de cuvânt derivat pentru fiecare din sufixele recunoscute în cuvintele de mai sus.

.....

4. Formați câte două augmentative cu sufixele următoare:

-oi <.....

-andru <.....

-an <.....

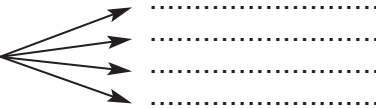
-ișcan(ă) <.....

5. Identificați, prin subliniere, prefixele folosite în formarea cuvintelor:

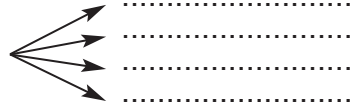
<i>(a) relua</i>	<i>nevăzut</i>	<i>(a) împodobi</i>
<i>(a) desface</i>	<i>neștiind</i>	<i>copărtaș</i>
<i>(a) răsfira</i>	<i>(a) înlănțui</i>	<i>(a) preschimba</i>
<i>(a se) răzgândi</i>	<i>supraomenesc</i>	<i>consătean</i>
<i>(a) dezamăgi</i>	<i>preșcolar</i>	<i>interjudețean</i>

6. Subliniați cuvintele în a căror structură recunoașteți un prefix: *a răzbate, răzor, desagă, a desface, nevăzut, neon, străin, străbunic*.

7. Exemplificați următoarele situații care apar în derivarea cu prefixe:

a) prefixul *în-* devine *îm-* 

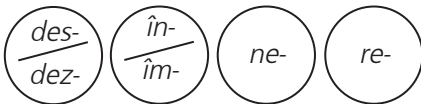
b) prefixul *des-* devine *dez-* 

c) derivatul se scrie cu *-nn-* 

## DERIVATE PARASINTETICE

1. Identificați prin subliniere prefixele și sufixele din structura următoarelor cuvinte derivate: *înveliș*, *îmbucătură*, *a împodobi*, *a întemeia*.

2. Combinați sufixele și prefixele indicate mai jos pentru a obține derivate parasintetice:



*-tor*    *-ui*    *-a*    *-esc*

- .....
- .....
- .....
- .....

- .....
- .....
- .....
- .....

3. Rescrieți cuvintele rezultate prin derivare parasintetică menționând cuvântul de bază, prefixul și sufixul: *revoltător*, *nevăzător*, *a închipui*, *a înveli*, *pieptiș*, *învățător*, *întristător*, *repejor*, *împărătesc*.

- .....
- a) .....
- b) .....
- c) .....

- .....
- a) .....
- b) .....
- c) .....

- .....
- a) .....

- .....
- a) .....

b) .....  
c) .....

b) .....  
c) .....

## SERII (LANȚURI) DERIVATIVE

1. Subliniați prefixele și sufixele cu care s-au format cuvintele derivate de la substantivul *cumpănă*: *a cumpăni* → (*a*) *descumpăni* → *descumpănitor*.

### ATENȚIE!

Refacerea lanțului derivativ al unui cuvânt vă ajută să vă dați seama dacă acel cuvânt are două sau mai multe prefixe ori sufixe!

2. Completați lanțul derivativ al cuvântului de mai jos:

*față* → ..... → ..... → *desfățășel*.

3. Completați lanțul derivativ al cuvintelor următoare:

..... > *oltean* > *oltenește*;

*viață* > ..... > ..... > *supraviețuitor*;

*bute* > ..... > *butoiaș*;

..... > ..... > *școlărimă*;

*a fi* > ..... > *neființă*;

..... > *scriitor* > *scriitoricește*;

*pachet* > ..... > ..... > *reîmpachetat*;

*a fi* > ..... > ..... > *nefiresc*.

## ROLUL SUFIXELOR ÎN REALIZAREA SENSULUI CUVINTELOR

1. Precizați semnificația pe care o dă cuvântului derivat sufixul *-tor*:

*amăgitor* → .....

*povestitor* → .....

*țesător* → .....

*bătător* → .....

2. Evidențiați prin săgeți semnificația sufixelor subliniate în cuvintele:

*uscător*  
*Vasilescu*  
*pădurar*  
*prostime*  
*maltez*  
*târâș*

– nume proprii de familie  
– substantiv colectiv  
– instrument  
– nume de ocupație  
– modalitate  
– noțiune abstractă

bunătate  
cățelandru  
brăduț  
culegător  
usturător

– diminutiv  
– nume de agent  
– origine  
– augmentativ  
– însușire.

3. Găsiți cuvinte derivate cu sufixele de mai jos, precizând sensul pe care îl dă sufixul cuvântului derivat:

-(ă)tate → ..... → .....  
-ean → ..... → .....  
-oi → ..... → .....  
-ește → ..... → .....  
-esc → ..... → .....  
-iță → ..... → .....  
-iș → ..... → .....  
-ar → ..... → .....

## COMPUNEREA

1. Identificați prin subliniere cuvintele compuse:

grădină de legume  
despre  
carte de credit  
carte de matematică  
subiect de bărfă  
cumsecade  
vrând-nevrând  
miazănoapte

într-o zi  
nemaiaivând  
subofițer  
subiectiv  
a binemerita  
a da o decizie  
R.A.T.B.  
Asirom

2. Completați tabelul următor cu exemple de cuvinte compuse:

Cuvinte compuse prin alăturare	Cuvinte compuse prin contopire (sudare)	Cuvinte compuse prin abreviere

3. Explicați formarea cuvintelor compuse de mai jos. Menționați procedeul de compunere și elementele componente, precizând valoarea morfologică:

Satu-Mare ..... înspre .....

- ..... - .....

- ..... - .....

ORL ..... Transcom .....

- ..... - .....

- ..... - .....

4. Formați cuvinte cu următoarele elemente de compunere neologice:

a) <i>api-</i> (= albină) apicultură	b) <i>-gramă</i> (= scriere) pictogramă
<i>omni-</i> (= tot) .....	<i>-cid</i> (= a ucide) .....
<i>agro-</i> (= ogor) .....	<i>-pod</i> (= picior) .....
<i>bio-</i> (= viață) .....	<i>-meridian</i> (= amiază) .....
<i>biblio-</i> (= carte) .....	<i>-cefal</i> (= cap) .....
<i>demo-</i> (= popor) .....	<i>-crat</i> (= putere) .....
<i>fono-</i> (= sunet) .....	<i>-edru</i> (= bază) .....
<i>geo-</i> (= pământ) .....	<i>-graf</i> (= a scrie) .....
<i>retro-</i> (= înapoi) .....	<i>-pter</i> (= aripă) .....
<i>tele-</i> (= departe) .....	<i>-patie</i> (= sensibilitate) .....

5. Extrageți, din fiecare termen dat, elementul de compunere care exprimă ideea de număr:

<i>unicorn</i> .....	<i>trilogie</i> .....	<i>septuagenar</i> .....
<i>monorimă</i> .....	<i>tetraedru</i> .....	<i>octogon</i> .....
<i>biped</i> .....	<i>cvadrimotor</i> .....	<i>nonagenar</i> .....
<i>distih</i> .....	<i>hexametrul</i> .....	<i>decalitru</i> .....

6. Identificați numele proprii de la care s-au format următoarele compuse parasintetice și precizați sufixele lexicale:

*antonpannesc*: .....

*camilpetrescian*: .....

*julvernian*: .....

*newyorkez*: .....

*băimărean*: .....

**ATENȚIE!**

**Compusele parasintetice** sunt formate, în același timp, prin compunere și prin derivare cu sufixe lexicale!

## MIJLOACE INTERNE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI SCHIMBAREA CLASEI MORFOLOGICE (CONVERSIUNEA)

1. Exemplificați, prin enunțuri, următoarele modalități de realizare a conversiunii:

a) Substantive provenite prin *articulare* din:

- adjective: .....
- pronume: .....
- numerale: .....
- verbe: .....
- adverbe: .....
- interjecții: .....

b) Substantive formate prin *metalingvaj* (totalitatea enunțurilor despre limbă).

**Exemplu:** *Din propoziție lipsește cuvântul „că”.*

.....  
.....

c) Adjective propriu-zise provenite din:

- verbe la gerunziu: .....
- verbe la participiu: .....
- adverbe de mod: .....

d) Adjective pronominale provenite din:

- pronume demonstrative: .....
- pronume posesive: .....

e) Adverbe provenite din:

- substantive (cu sens temporal): .....
- adjective: .....
- conjuncții: .....

f) Prepoziții în cazul genitiv provenite din:

- adverbe: .....

g) Prepoziții în cazul dativ provenite din:

- adverbe: .....
- adjective: .....
- substantive: .....

h) Interjecții provenite din:

- substantive: .....
- verbe: .....

2. Completați coloanele tabelului de mai jos cu termenii la care s-a produs conversiunea; precizați valoarea morfologică inițială și valoarea morfologică rezultată din conversiune, după modelul dat:

Mersul pe jos are aceleași efecte ca ridicarea greutăților.

larna ne dăm seama că vara este un anotimp frumos.

Chiar cu un doi, acest elev promovează.





dinspre, însuși, miazăzi, prostește, desprindere, Tarom, altcineva, supărare, verișcan, butoi, tremurânde, oricum.

Cuvinte derivate	Cuvinte compuse	Cuvinte formate prin conversiune

## FAMILIA LEXICALĂ

1. Alcătuiți familia lexicală a cuvintelor *floare* și *pământ*, explicând ce procedeu ați folosit la fiecare cuvânt (derivare, compunere, conversiune):

● *floare*

● *pământ*

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2. Eliminați prin tăiere termenii care nu intră în familia lexicală:

● *a lucra, lucrez, lucrător, lucrare, a prelucra, lucrând, lucrușor, nelucrat, nelucrând, nemailucrând, lucrativ.*

● *soare, a (se) însori, însorit, Poiana Soarelui, solar, neînsorit, solariu, nemailnsorind, însorire, floarea-soarelui*

● *pace, pașnic, pacifist, a pacifica, a împăca, împăcare, împăcăciune, a împăciui, împăciuire, împăciuitorist*

### ATENȚIE!

Nu confundați cuvintele derivate cu neologismele!

## REȚINEȚI!

<p><b>Familia lexicală</b> include alături de cuvântul de bază:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>cuvinte derivate;</li><li>cuvinte compuse;</li><li>cuvinte obținute prin conversiune;</li><li>participii negative (cu prefixul <i>ne-</i>);</li><li>participii negative și compuse (cu adverbul <i>mai</i>);</li><li>gerunzii negative (cu prefixul <i>ne-</i>);</li><li>gerunzii negative și compuse (cu adverbul <i>mai</i>).</li></ol>	<p><b>NU</b> intră în familia lexicală:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>neologismele;</li><li>formele flexionare ale unui cuvânt;</li><li>grupurile de cuvinte ce țin locul unei părți de vorbire (locuțiunile);</li><li>cuvintele derivate cu prefixe din alte limbi;</li><li>cuvintele compuse după modele din alte limbi.</li></ol>
---	--

## NEOLOGISMELE

1. Dați câte trei exemple de neologisme pentru următoarele categorii:

- a) termeni științifici: ..... b) termeni culturali: .....
- .....
- .....

2. Precizați de ce cuvintele subliniate în lista următoare nu intră în familia lexicală a substantivului *lege*: a legiui, legiuitor, *legal*, *legalitate*, nelegiuit, *legitim*, *legitimitate*, nelegiuire.

3. Se dau textele:

a) „Dacă excludem o eventuală mutare a tezaurului din altă provincie romană în Dacia, atunci structura sa ne îndreptățește să susținem că el ar putea reprezenta agonișea unor autohtoni daci care a fost transmisă din generație în generație.”

(Vasile Pârvan, *Începuturile vieții romane la gurile Dunării*)

b) „Unul din șiretlicurile lui favorite era să-și piardă urma într-o apă curgătoare și să stea liniștit într-un deșeu apropiat în timp ce în jurul lui răsunau urletele lor buimăcite.”

(Jack London, *Colț Alb*)

- Subliniați neologismele din textele de mai sus.
- Explicați de ce în primul text numărul neologismelor este mult mai mare decât în textul al doilea: .....

4. Găsiți câte cinci neologisme provenind din limbile:

- franceză .....
  - engleză .....
- .....

.....  
.....  
.....

.....  
.....  
.....

## EVITAREA GREȘELILOR ÎN PRONUȚAREA NEOLOGISMELOR

*Facultativ*

1. Citiți, după îndrumările din paranteze, următoarele neologisme:

a) din limba engleză:

*gentleman* [gentl-men]

*dancing* [dansing]

*strip-tease* [strip-tiz]

*base-ball* [beiz-bol]

*bowling* [bou-ling]

*bridge* [brigi]

*stewardesă* [stiuardesă]

b) din limba franceză:

*alură* [alură]

*mignon* [mi-nion]

c) din limba germană:

*foehn* [fön]

*Kaiser* [Kaizăr]

d) din limba italiană:

*intermezzo* [intermeço]

2. Citiți următoarele cuvinte (ce reprezintă împrumuturi lexicale recente) și extrageți din *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* transcrierea fonetică a fiecărui cuvânt:

*knocaut* .....

*scanner* .....

*player* .....

*smash* .....

*hertzian* .....

*coulomb* .....

*spicher* .....

*quasar* .....

## CATEGORIILE SEMANTICE

### SINONIMELE

1. Citiți cu atenție enunțurile:

a) „Mulțimea îl privea pe osândit tristă, jalnică, tăcută.”

(Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

b) Simpatice, drăgălaș, drăguț,  
Zburda prin curte un ieduț.

c) Acum, imediat, pe loc  
Găsesc eu ac de-al tău cojoc!

- Rescrieți sinonimele perechi din cele trei texte:

.....

.....

.....

- Dacă ați fi în locul autorilor, ce cuvinte ați elimina din textele de mai sus și de ce?

.....

.....

2. Alcătuiți serii de sinonime ale cuvintelor următoare (minimum 5 cuvinte):

- *bun*: .....
- *casă*: .....
- *a face*: .....

3. Scrieți sinonimele neologice ale cuvintelor de mai jos:

<i>izvor</i> .....	<i>mâncăcios</i> .....	<i>a învinui</i> .....
<i>împrejurare</i> .....	<i>oacheș</i> .....	<i>a mări</i> .....
<i>jertfă</i> .....	<i>obosit</i> .....	<i>a năzui</i> .....
<i>nădejde</i> .....	<i>singur</i> .....	<i>a părăsi</i> .....

4. Grupați termenul din fondul vechi al limbii române cu sinonimul neologic, respectând ordinea indicată: *vârstă, probă, direct, agil, dovadă, etate, ager, drept, copilăresc, dușmănos, învățat, a suspecta, pueril, a însoți, erudit, a acompania, străvechi, ostil, a bănui, antic.*

- |                 |                 |
|-----------------|-----------------|
| ● ..... = ..... | ● ..... = ..... |
| ● ..... = ..... | ● ..... = ..... |
| ● ..... = ..... | ● ..... = ..... |
| ● ..... = ..... | ● ..... = ..... |
| ● ..... = ..... | ● ..... = ..... |

5. Găsiți câte un sinonim neologic pentru combinațiile următoare:

<i>zi de zi</i> = .....	<i>de mântuială</i> = .....
<i>scurt și cuprinzător</i> = .....	<i>casă de bani</i> = .....
<i>luat pe neașteptate</i> = .....	<i>a da zi după zi</i> = .....
<i>pe larg</i> = .....	<i>lovitură de colț</i> = .....
<i>fără încetare</i> = .....	<i>lovitură de pedeapsă</i> = .....

## TIPURI DE SINONIME

1. În seriile sinonimice de mai jos, precizați tipul de sinonimie care se stabilește cu primul termen (*sinonim parțial / total*):

<i>a povesti</i> — a nara .....	<i>chip</i> — față .....
— a relata .....	— aer .....
— a istorisi .....	— fizionomie .....
— a bârfi .....	— obraz .....
— a conversa .....	— cale .....
— a povădui .....	— mutră .....
— a expune .....	— efigie .....

2. Marcați cu x căsuța corespunzătoare perechilor de sinonime totale, după modelul dat:

<i>azot</i> – <i>nitrogen</i> <input checked="" type="checkbox"/>	<i>surcele</i> – <i>vreascuri</i> <input type="checkbox"/>
<i>dragoste</i> – <i>iubire</i> <input type="checkbox"/>	<i>legătură</i> – <i>relație</i> <input type="checkbox"/>
<i>secol</i> – <i>veac</i> <input type="checkbox"/>	<i>ciclone</i> – <i>taifun</i> <input type="checkbox"/>
<i>stăpân</i> – <i>proprietar</i> <input type="checkbox"/>	<i>cinste</i> – <i>onestitate</i> <input type="checkbox"/>

3. Găsiți sinonimele aproximative ale construcțiilor subliniate în textele de mai jos:

a) „Cuvintele au lamă de brici  
intrând în miracol, cu tandră mirare,”  
(Nichita Stănescu, *Cu colțul inimii*)

b) „De-oi adormi curând  
În noaptea uitării  
Să mă duceți tăcând  
La marginea mării.”  
(M. Eminescu, *De-oi adormi*)

## ANTONIMELE

1. Alăturați antonime cuvintelor următoare:

<i>direct</i> ↔ .....	<i>erudit</i> ↔ .....
<i>drept</i> ↔ .....	<i>antic</i> ↔ .....
<i>agil</i> ↔ .....	<i>diluat</i> ↔ .....
<i>pueril</i> ↔ .....	<i>superior</i> ↔ .....
<i>ostil</i> ↔ .....	<i>certitudine</i> ↔ .....

2. Definiți sensul cuvintelor următoare prin antonimul cel mai potrivit:

<i>abil</i> ↔ .....	<i>moral</i> ↔ .....
<i>ineficient</i> ↔ .....	<i>necopt</i> ↔ .....
<i>supraevaluat</i> ↔ .....	<i>postpus</i> ↔ .....
<i>intracarpatic</i> ↔ .....	<i>pronazist</i> ↔ .....
<i>hipercaloric</i> ↔ .....	<i>subaprecia</i> ↔ .....

3. Marcați cu x căsuța corespunzătoare perechilor de antonime:

<i>fericit</i> – <i>nefericit</i> <input type="checkbox"/>	<i>egal</i> – <i>inegal</i> <input type="checkbox"/>
<i>bun</i> – <i>nebun</i> <input type="checkbox"/>	<i>dus</i> – <i>indus</i> <input type="checkbox"/>
<i>curajos</i> – <i>necurajos</i> <input type="checkbox"/>	<i>tentat</i> – <i>intentat</i> <input type="checkbox"/>

4. Înlocuiți prefixul din fiecare cuvânt dat, cu un alt prefix, prin care să obțineți antonimul cuvântului respectiv:

<i>împachetat</i> ↔ .....	<i>hipertensiune</i> ↔ .....
<i>îngropat</i> ↔ .....	<i>postfață</i> ↔ .....
<i>antebelic</i> ↔ .....	<i>suprapopulat</i> ↔ .....
<i>extravilan</i> ↔ .....	<i>subapreciat</i> ↔ .....

5. Subliniați antonimele din versurile de mai jos și identificați părțile de vorbire prin care sunt exprimate acestea:

„Vreme trece, vreme vine, .....  
Toate-s vechi și nouă toate; .....  
Ce e rău și ce e bine .....  
Tu te-ntrebă și socoate.” .....

(M. Eminescu, *Glossă*)

6. Citiți și comparați următoarele texte:

a) „Fără îndoială că frunzișul gingaș și ecurile și răsuflările pădurii aveau un îndemn, dar fata cu înmlădierea de ramură și cu privirea-i de șarpe visase clipa aceasta.”  
(Mihail Sadoveanu, *Neamul Șoimăreștilor*)

b) Nu e sigur că frunzoaiele imense și liniștea și sufocarea pădurii aveau o amenințare, dar fata cu încremenirea de lemn uscat și cu privirea inertă se temea de clipa aceasta.

- Ce categorie semantică înlocuiește în al doilea text majoritatea termenilor din primul text? .....
- Ce stare sufletească vă sugerează primul text? .....
- Care este atmosfera sugerată de textul al doilea? .....
- Ce modalitate de expresivitate artistică reprezintă alăturarea celor două texte? .....

## OMONIMELE

1. Demonstrați în câte două enunțuri omonimia cuvintelor:

tors <=> .....

spor <=> .....

miră <=> .....

2. Completați versurile cu un termen care să rimeze și menționați ce categorie semantică ilustrează cuvintele de la sfârșitul versurilor:

a) Când te uiți blajin la poartă,

Nu vițelul vina \_ \_ \_ \_ \_!

b) Vei avea câștig o \_ \_ \_

Dacă-mi dai găina mie!

c) Nu te mai uita la \_ \_ \_

Dacă să vorbești îți cer!

● Cuvintele folosite în rimă au valoare de \_ \_ \_ \_ \_.

● Jocul de cuvinte folosit în versurile de mai sus se numește c \_ \_ \_ \_ \_ r.

## TIPURI DE OMONIME

1. Precizați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate și tipul de omonimie care se stabilește între ele (*lexicală, lexico-gramaticală, morfologică*).

a) „El pe capu-i poartă mitră

Și-i cu barba pieptănată.”

b) „Și s-așează toți la masă

Cum li-s anii, cum li-i rangul.”

(M. Eminescu, *Călin* (file din poveste))

i <=> ..... omonimie .....

s <=> ..... omonimie .....

2. Subliniați, în următoarele exemple, omonimele lexico-gramaticale, precizând felul părților de vorbire subliniate:

El locuiește deasupra. ....

El locuiește deasupra familiei Popescu. ....

Dimineața este răcoroasă. ....

Dimineața fac gimnastică. ....



3. Demonstrați, prin enunțuri, că următoarele cuvinte sunt omofone, după modelul de mai jos:

înalt  $\begin{cases} \rightarrow \text{Plopul este } \textit{înalt}. \\ \rightarrow \text{Tu locuiești } \textit{în alt} \text{ cartier.} \end{cases}$

cuminte  $\begin{cases} \rightarrow \dots\dots\dots \\ \rightarrow \dots\dots\dots \end{cases}$

prinsoare  $\begin{cases} \rightarrow \dots\dots\dots \\ \rightarrow \dots\dots\dots \end{cases}$

4. Subliniați omonimele din enunțurile de mai jos:

- Era de-al nostru.
- Greu la deal cu boii mici!
- Când trecea duduia pe drum, duduia pământul.
- În acele zile geroase, acele se blocau des.
- Acarul Păun își prinsese buzunarul rupt cu un acar.

**OBSERVAȚIE!**

Dacă se folosesc în același enunț omograme, se recomandă să se marcheze accentul.

5. Completând pe orizontală, veți obține două subcategorii ale omonimelor.

1. Ultimul dalmațian
2. Îți organizează timpul (pl.)
3. Casetofonul străbunicii
4. Se scriu la fel
5. Derivat al verbului *a sfida*
6. Sinonim pentru *bătrâni*
7. Un bătrân simpatic

						O		1.
								2.
								3.
O						F		4.
								5.
								6.
						E		7.

SOLUȚIILE  
(ROSTOGOL; PROGRAME; GRĂMOFON;  
OMOGRAFE; SFIDĂTOR; VETERANI; BĂTRÂNEL)

**PARONIMELE**

1. Alegeți paronimul potrivit contextului:  
 Chipurile i se par *familiale* / *familiare*.  
 Este un port *original* / *originar*.  
 Copiii *emigranților* / *imigranților* învață în școala noastră.  
 Mă încântă *euforia* / *eufonia* versului.  
 Poartă cămăși de *atlas* / *atlaz*.

2. Găsiți paronimul fiecăruia din cuvintele de mai jos și folosiți în enunțuri potrivite fiecare termen:

- dependență*: .....
- .....
- literal*: .....
- .....
- elipsă*: .....
- .....
- a investi*: .....
- .....
- revelare*: .....
- .....

3. Subliniați cu o linie cuvintele care ilustrează omonimia și cu două linii cuvintele care ilustrează paronimia în enunțurile de mai jos.

- a) Era un car de nervi.  
Nu pot să car toate sacoșele.
- b) Prietenii adevărați sunt solidari.  
La orizont se profila un plop solitar.
- c) După un moment de reflecție a acceptat propunerea.  
Reflexia este un fenomen fizic.
- d) Coroborează toate datele pentru a-și forma o părere.  
Când colaborează, au rezultate mai bune.
- e) Este un elev eminent.  
Prăbușirea clădirii este iminentă.

## CUVINTELE POLISEMANTICE

1. Alcătuiți o compunere de 10 de rânduri în care să folosiți substantivul *limbă* cu sensurile:

- parte anatomică;
- înțeles;
- peninsulă;
- alte două sensuri alese de voi.
- ac indicator;
- popor;
- grai;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....


.....


.....  
.....


2. Subliniați, în compunerea anterioară, cu o linie sensul de bază, cu două linii sensurile secundare și cu linie întreruptă sensurile figurate.

3. Pornind de la cuvintele subliniate în următoarele versuri din poezia *Călin (file de poveste)* de M. Eminescu, alcătuiți câte trei contexte prin care să demonstrați polisemia acestor cuvinte:

- a) „În cuiabar rotind de *ape* peste care luna zace.”  
b) „Lângă *lacul* care-n tremur somnoros și lin se bate,  
Vezi o *masă* mare-ntinsă cu făclii prealuminate.”

*apă*  .....

*lac*  .....

*masă*  .....

4. Demonstrați în câte cinci enunțuri polisemia cuvintelor de mai jos, folosindu-le cu sensurile indicate în paranteză:

*a bate* – (a lovi) .....  
– (a ciocăni) .....  
– (a scutura) .....  
– (a lumina) .....  
– (a învinge) .....

*urmă* – (amprentă) .....  
– (înapoi) .....  
– (apoi) .....  
– (rămășiță) .....  
– (dâră) .....

## POLISEMIA ÎN RAPORT CU OMONIMIA

1. Precizați ce însușire a cuvintelor subliniate mai jos este pusă în evidență în enunțurile următoare (polisemie / omonimie):

*Mina* de uraniu s-a închis. } .....  
*Mina* a explodat în apropierea lui. }

Va lucra în *mină* cu fiul lui. } .....  
 Munca este o *mină* de aur pentru noi. } .....  
 Dacă-i vorbesc frumos *capăt* încrederea lui. } .....  
 Nu-i mai dau de *capăt!*  
 Ajunseseră la *capătul* puterilor. } .....  
 Nu-i dă un *capăt* de ață. }

2. Completați spațiile cu sensurile cuvântului *minte* din textele de mai jos:

a) „*Mintea* domnește, *mintea* împărățește.” (Folclor) .....

b) „*Minte* la nebun, cât glas la pește.” (Folclor) .....

c) „Și dacă ramuri bat în geam

Și se cutremur plopii,

E ca în *minte* să te am .....

Și-ncet să te apropii.”

(M. Eminescu, *Și dacă...*)

d) „A mea *minte*, a farmecului roabă.

Dar orișice durere îți face o podoabă.”

(M. Eminescu)

e) Privirea ta mă *minte*. .....

3. Comparați sensurile cuvântului *minte* din textele a), b), c), d) de la exercițiul anterior cu sensul acestui cuvânt din textul e), precizând categoria semantică în care le încadrați (polisemantism sau omonimie):

• În textele a), b), c), d) substantivul *minte* este .....

• În textul e) verbul *minte* este ..... cu sensurile de la

celelalte texte.

## SENSUL CUVINTELOR ÎN CONTEXT

1. Rescrieți cuvintele subliniate în enunțurile de mai jos și precizați sensurile pe care le au în enunțurile respective:

a) „De din vale de Rovine

Grăim, Doamnă, către tine

Nu din gură, ci din *carte*,

Că ne ești așa departe.”

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

Ai *carte*, ai parte.

b) „Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro *limbă...*”

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

Fiecare pasăre pe *limba* ei pierde.

- a) .....
- b) .....

2. Evidențiați, prin contexte, următoarele valori morfologice ale cuvintelor de mai jos:

- viitor* } substantiv: .....  
           } adjectiv: .....
- seara* } substantiv: .....  
           } adverb: .....
- ei* } pronume: .....  
       } interjecție: .....

3. Completați enunțurile de mai jos cu termenul care se potrivește contextului:

- a) Îl știam om de ..... }  
    Duce ..... de la unul la altul. } *cuvânt / vorbă*
- b) A trasat o linie ..... cu mâna liberă. }  
    S-a înființat o linie ..... între Iași și Paris. } *directă / dreaptă*
- c) Se duce ..... la locul lui. }  
    S-a introdus în circulație un tramvai ..... } *liniștit / silențios*
- d) Pari om vesel din ..... }  
    Psihologul ținea o lecție despre ..... } *fire / temperament*

**OBSERVAȚI!**

Din seria de sinonime a unui cuvânt trebuie ales în comunicare cel care se potrivește contextului!

4. Alcătuiți contexte cu următoarele sinonime ale cuvântului *popor*: *națiune – neam – norod – populație – lume*.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

## GREȘELI DE EXPRIMARE

1. Identificați și explicați, pe scurt, construcțiile pleonastice din următoarele texte aparținând dramaturgiei lui I. L. Caragiale:

a) „– Domnule, musiu, tot aici ești?”

.....  
.....

b) „– Sunt un june tânăr și nefericit...”

.....  
.....

2. Recunoașteți greșelile, precizând, după fiecare enunț, tipul de greșeală și în ce constă aceasta:

a) Portretul schițat sumar al cărei autor anonim nu era cunoscut fusese supra licitat.

● .....

.....

● .....

.....

● .....

.....

● .....

.....

b) Materialele fotosensibile la lumină trebuie să aibă barem un termen de valabilitate de minimum cinci luni.

● .....

.....

● .....

.....

● .....

.....

### REȚINEȚI!

Alături de pleonasm și atracție paronimică, în exprimare pot apărea și alte abateri:

a. *dezacorduri*;

b. *incompatibilitatea semantică* – termenul este folosit într-un context greșit, vorbitorul atribuindu-i alt sens decât sensul real;

c. *cacofoniile* – succesiunea unor silabe identice;

d. *forme flexionare greșite* – pluralul unor substantive, acuzativul în locul dativului, formele unor verbe etc.

3. Rescrieți construcțiile greșite din textele următoare, conform rubricilor indicate:

a) Riscul este apanajul pionierilor deschizători de drumuri și pentru acest panaceu universal credea că e bine să lupte.

b) Reforma și modernizarea este opera întregului popor care resimte mutual consecințele schimbării în profunzime ale modului lor de viață.

c) Terenul aparținând de școala la care învățase se pare că fusese semănat prea târziu.

● Pleonasm:

.....  
.....  
.....

● Atracție paronimică:

.....

● Dezacord:

.....  
.....  
.....

● Incompatibilitate semantică:

.....  
.....

● Cacofonie:

.....  
.....  
.....

● Formă flexionară incorectă:

.....

## UNITĂȚILE FRAZEOLOGICE

1. Rescrieți unitățile frazeologice din textele următoare și găsiți sinonimele acestora:

S-a dus unde-și înțârcase dracul copiii.

Cu părere de rău vă spun că a-nțârcat bălaia.

Până una alta, tot tu ai să tragi ponoasele!

Am de gând să-i tai macaroana.

„De cu sară și până după miezul nopții ne-am perpelit ca pe jăratric și tot ne-au coșit țânțarii.”

„Ăra! D-apoi aveți la știință că prea vă întreceți cu dediochiul!”

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

2. Găsiți sinonime frazeologice (grupuri de cuvinte) pentru termenii de mai jos, după modelul dat:

*distrat* = cu capul în nori

*încrezut* = .....

*a observa* = .....

*devreme* = .....

*pădere* = .....

*a se grăbi* = .....

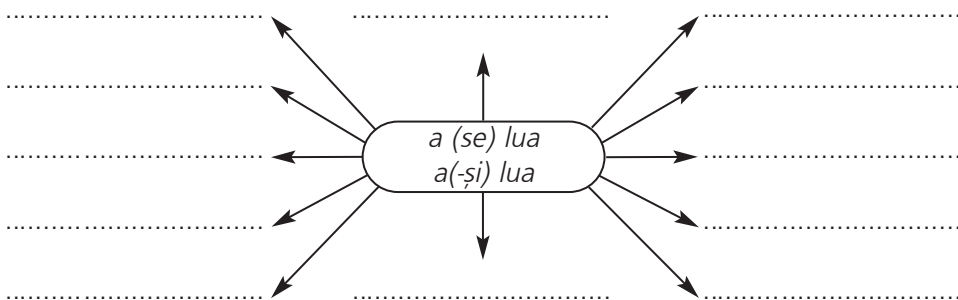
*a fugi* = .....

*a batjocori* = .....

*zilnic* = .....

*exagerat* = .....

3. Completați expresiile care se pot forma de la verbul *a lua*:



## TIPURI DE UNITĂȚI FRAZELOGICE LOCUȚIUNILE

1. Rescrieți fiecare locuțiune din textele de mai jos, precizând:

a) echivalentul semantic (cuvântul sinonim);

b) partea de vorbire pe care o înlocuiește.

● Să te uiți la el cu multă băgare de seamă!

.....  
 ↗ a. ....  
 ↘ b. ....

● Cumnata lui era o femeie cu minte.

.....  
 ↗ a. ....  
 ↘ b. ....

● Mulți oameni îl luau peste picior.

.....  
 ↗ a. ....  
 ↘ b. ....



- Furtuna s-a pornit pe neașteptate.  
 ..... <img alt="arrow pointing left" data-bbox="405 90 435 115"/> a. ....  
 ..... <img alt="arrow pointing left" data-bbox="405 100 435 125"/> b. ....
- Așezăm cortul în apropierea cabanei.  
 ..... <img alt="arrow pointing left" data-bbox="405 150 435 175"/> a. ....  
 ..... <img alt="arrow pointing left" data-bbox="405 160 435 185"/> b. ....
- Au greșit din cauză că n-au fost atenți.  
 ..... <img alt="arrow pointing left" data-bbox="405 210 435 235"/> a. ....  
 ..... <img alt="arrow pointing left" data-bbox="405 200 435 225"/> b. ....

### ATENȚIE!

Elementele din structura unei locuțiuni s-au sudat, astfel încât:  
 a) cel puțin un termen din structură este invariabil (nu-și schimbă forma);  
 b) locuțiunea se analizează ca o unitate semantică, la fel ca partea de vorbire echivalentă.

2. Știind că substantivul din structura unei locuțiuni devine invariabil (și nu mai admite atribut), subliniați îmbinările de cuvinte care au valoare de locuțiuni:

- a) S-a făcut foc de supărare fiindcă nu l-au băgat în seamă.  
 Știe că nu trebuie să facă foc în pădure.
- b) Apropierea tezei mă îngrijorează.  
 Ionescu locuiește în apropierea școlii.
- c) Echipa noastră a dat gol în ultimul minut.  
 l-au dat de gol când au povestit ce se întâmplase.

### ATENȚIE!

Unele locuțiuni, fiind construcții vechi, păstrează în alcătuirea lor substantive care au dispărut din vorbirea curentă.

3. Rescrieți substantivele din structura locuțiunilor subliniate în enunțurile de mai jos care nu mai sunt folosite în vorbirea actuală:

- l-a dat brânci* în apă. ....
- Dacă nu te cauți, dai ortul popii.* ....
- Nu-mi aduc aminte* să-l mai fi văzut. ....
- Când îl pui la muncă, face zâmbre.* ....
- Nu-i dă inima ghes* să se apuce de muncă. ....
- Îi fac repede de petrecanie!* ....
- S-a dat de-a berbeleacul* până în vale. ....
- Bate ceamburul cât e ziua!* ....
- Totul merge ca pe roate.* ....

4. Scrieți câte un sinonim neologic pentru fiecare dintre locuțiunile (verbale) următoare:

- *a pune în pericol* .....
- *a ține piept* .....
- *a scoate din fire* .....
- *a-și da viața* .....
- *a face legi* .....

## EXPRESIILE

1. Explicați, prin sinonime, sensul următoarelor expresii:

- *om de paie* .....
- *de la coada vacii* .....
- *a-și da în petec* .....
- *stâlpul casei* .....
- *strigător la cer* .....

2. Completați coloanele de mai jos cu locuțiunile și expresiile din enunțurile următoare:

Hoțul cu un păcat și păgubașul cu o mie.

Au apărut pe neașteptate și s-au luat la harță cu noi.

Chelului îi trebuie tichie de mărgăritar.

Peste tot sunt oameni cu frica lui Dumnezeu.

L-am prins cu mâța-n sac!

Locuțiuni

Expresii

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

## ATENȚIE!


### LOCUȚIUNILE


- sunt unități frazeologice mai vechi, cu un accentuat grad de sudură între termenii componenți;
- cel puțin unul din termenii componenți este invariabil;
- în general, au ca echivalent semantic o parte de vorbire.


### EXPRESIILE


- gradul de sudură între elementele componente este mai redus;
- conțin termeni care își pot schimba forma, fără a se modifica sensul construcției;
- uneori, reprezintă din punct de vedere sintactic o propoziție (cu sau fără predicat) sau chiar o frază.

4. Dați câte un exemplu de locuțiune și de expresie în componența cărora să intre:

substantivul *ochi*  .....

adjectivul *bun*  .....

verbul *a lua*  .....

numeralul *patru*  .....

## ASPECTE STILISTICE ALE VOCABULARULUI

1. Evidențiați rolul diminutivelor din fragmentele următoare, precizând sentimentul sau atitudinea exprimată prin intermediul lor:

- a) „Maică, măicuțița mea,  
Cum să scap de moartea grea?”

(Folclor)

- b) „De-aș avea o porumbiță  
Cu chip alb de copiliță,  
Copiliță blândișoară  
Ca o zi de primăvară,  
Cătu-ți ține ziulița  
I-ar cânta doina, doinița.”

(M. Eminescu, *De-aș avea*)

- c) – Măi băiețiță, eu îți vreau binele!

- d) Un inginerăș nu mă poate întoarce pe mine din drum!

2. Scrieți în dreptul fiecărui enunț atitudinea sau sentimentul exprimat prin intermediul augmentativelor subliniate (dispreț, ironie, admirație, mândrie, duioșie, afecțiune etc.):

- a) Bună ziua, verișcane! .....
- b) Ești un cotoșman pe cinste! .....
- c) Un băboi fugea după ei, afurisindu-i. ....
- d) Poartă cu el, pretutindeni, un cărțoi care-i trage în jos umărul drept.  
.....
- e) Un copilandru ducea pe umerii lui firavi toate necazurile familiei.  
.....

3. Subliniați, în textul de mai jos, cuvintele antonime și comentați rolul acestora în crearea unor imagini antitetice:

a) „În grădina lui Ion  
Toate păsările dorm  
Numai una n-are somn  
Și zboară din pom în pom.”

(Folclor)

.....  
.....  
.....

4. Subliniați sinonimele din textul de mai jos și explicați valoarea expresivă a folosirii lor:

„Arome lungi, pestrițe se țeș moi ca o lână,  
Velințe de parfumuri pe limpedea țărână  
Și-un curcubeu de izuri zbugnește împrejur,  
Cu lanuri de miresme sădite-n șesul pur,  
Jos, de la gravul miros de lut dospit și până  
La recea și înalta mireasmă de azur.”

(V. Voiculescu, *După ploaie*)

5. Precizați sensurile cuvintelor subliniate mai jos. Comparați sensul de bază al cuvintelor cu cele rezultate din context și comentați efectul stilistic obținut:

„Soare *crud* în liliac,  
Zbor *subțire* de gândac,  
Glasuri *mici*  
De rândunici...”

(G. Topîrceanu)

- *crud* – în context are sensul .....
  - sensul de bază este .....
  - efectul stilistic este .....
  - .....
- *subțire* – .....
  - .....
  - .....
  - .....
- *mici* – .....
  - .....
  - .....
  - .....

6. Subliniați neologismele din textul următor și comentați rolul lor stilistic:

„S-a ivit pe culme Toamna,  
Zâna melopeelor,  
Spaima florilor și Doamna  
Cucurbitaceelor.”

(G. Topîrceanu)

## ALTE TIPURI DE UNITĂȚI FRAZEOLOGICE

*Facultativ*

1. Rescrieți unitățile frazeologice care constituie clișee internaționale și explicați înțelesul acestora:

Îl trimite de la Ana la Caiafa.  
 Știind că zarurile sunt aruncate, nu mai avea nici o rețineră.  
 Simte deasupra capului sabia lui Damocles.  
 Se află între Scylla și Caribda.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

2. Folosiți în enunțuri următoarele formule de circulație internațională:

*ab origine:* .....

*pro domo:* .....

*sine qua non:* .....

*tale quale:* .....

*ex libris:* .....

*per pedes:* .....

3. Treceți în rubricile potrivite următoarele unități frazeologice: *masă rotundă, carpe diem, corp delict, de ochii soacrei, de ispravă, din loc în loc, vis-à-vis, post scriptum, mărul lui Adam, ca în sânul lui Avraam, ca-n țara lui Papură-Vodă, sat fără câini, vinde castraveți la grădinar, dus de nas, băgat la zdup, din inimă, pe inima goală, a priori.*

Locuțiuni	Expresii	Formule și clișee internaționale
- .....	- .....	- .....
- .....	- .....	- .....
- .....	- .....	- .....
- .....	- .....	- .....
- .....	- .....	- .....
- .....	- .....	- .....



# TEST DE EVALUARE

● Se dau cuvintele următoare: *bun; carte; cap; masă; floare; tânăr; familial; mână; răs; detaliu.*

● Se cere:

a) sinonimul fiecărui cuvânt:

.....; .....; .....; .....; .....; .....; .....; .....

1,50 puncte

b) antonimul a două dintre cuvinte:

..... ↔ .....  
..... ↔ .....

0,50 puncte

c) paronimul unuia dintre cuvinte:

..... — .....

0,50 puncte

d) relevați polisemantismul unui cuvânt prin scrierea sinonimului corespunzător fiecărui sens:

.....  .....

0,50 puncte

e) identificați cuvântul căruia îi corespunde un omonim:

..... — .....

0,50 puncte

f) exemplificați trei expresii în care să intre unul dintre cuvintele date:

.....  
.....  
.....

1,50 puncte

g) formați câte un cuvânt derivat de la trei dintre cuvintele date și precizați valoarea morfologică a fiecărui derivat:

..... — .....  
..... — .....  
..... — .....

2 puncte

h) identificați un cuvânt din care se poate obține un derivat parasintetic:

..... — .....

1,50 puncte

i) folosiți unul dintre cuvintele date într-un context care să-i confere sens figurat:

.....

0,50 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# FONETICA

## SUNETELE. GRUPURILE DE SUNETE

1. Analizați structura fonetică a cuvintelor următoare, folosind abrevierile V pentru vocale, S pentru semivocale și C pentru consoane, după modelul dat:

*pâine*: C + V + S + C + V                      *soare*: .....  
*tăiau*: .....    *știi*: .....  
*alcool*: .....    *feerie*: .....

2. Precizați numărul de litere și de sunete din cuvintele:

<i>taxiuri</i>	<i>schingiuit</i>	<i>genunchi</i>	<i>închegat</i>
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
<i>gherghef</i>	<i>cercel</i>	<i>geamuri</i>	<i>Sfinx</i>
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

3. Notați în dreptul fiecărui cuvânt dat sunetele corespunzătoare literei x, după modelul de mai jos: examen → gz

*exod* →                       *maxilar* →                       *export* →   
*exilat* →                       *exaltat* →                       *exersat* →

4. Completați tabelul de mai jos cu formele care conțin grupurile de sunete indicate: *i-au, să-i, mi-au, subiect, alizeu, neuron, spaimă, ființă, ți-i, vreau, te-ai, nu am, viu, learcă, cooperare.*

Diftong	Triftong	Hiat

5. Comparați următoarele grupuri de cuvinte și răspundeți cerințelor de mai jos:

*că îi* → *că-i*  
*să îi* → *să-i*

- Numiți grupul de sunete care se repetă în prima coloană: .....
- Numiți grupul de sunete care se repetă în a doua coloană: .....
- Explicați rolul cratimei din punct de vedere fonetic: .....  
.....





4. Completați spațiile de mai jos cu formele rezultate prin repetarea silabei inițiale a cuvintelor date:

**Model:** mică – mimică

pară – .....

pene – .....

cută – .....

cui – .....

5. Scrieți cuvintele noi care se pot forma adăugând o silabă la începutul, la mijlocul sau la sfârșitul cuvintelor date, după modelul de mai jos:

caval → cașcaval

cafea → catifea

vână → vânătă

fileu → .....

conac → .....

eter → .....

laur → .....

gene → .....

pește → .....

6. Despărțiți în silabe cuvintele următoare:

subiect → .....

dezinformare → .....

fiiică → .....

cianură → .....

sacrificiu → .....

arctic → .....

coafeză → .....

inegal → .....

7. Marcați cu X căsuțele corespunzătoare cuvintelor despărțite corect în silabe:

ar-tă

a-çti-u-ne

as-tfel

a-cru

do-vleac

i-ne-gal

at-let

de-linc-ven-ță

i-de-e

## ACCENTUL

1. Marcați cu X căsuța corespunzătoare verbelor al căror prezent diferă de perfectul simplu doar prin accentuare, după modelul dat:

admiră

freamătă

supără

tună

crede

află

2. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele cuvinte ca adjective și ca verbe la modul indicativ, timpul perfect simplu, prin schimbarea accentului:

lichidă <=> .....

albi <=> .....

3. Marcați cu x căsuța corespunzătoare cuvintelor care, prin schimbarea accentului, pot fi și substantive și verbe la infinitiv:

*rățoi*

*roi*

*sloi*

*soba*

*peria*

*nota*

*ochi*

*vulpoi*

*snopi*

4. Marcați cu semnul corespunzător silaba accentuată în cuvintele de mai jos:

*biftec*

*bivoliță*

*cestăalt*

*intim*

*trufaș*

*lapoviță*

*prepețiță*

*unic*

*lector*

*seif*

*matur*

*fenomen*

*alibi*

*Ștefan*

*Dobrogea*

*industrie*

5. Marcați cu x căsuțele corespunzătoare cuvintelor accentuate corect:

*séver*

*matúr*

*repórter*

*radió*

*zeró*

*véveriță*

## GREȘELI DE PRONUNȚARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ

1. Subliniați, în variantele de mai jos, forma corectă, atât din punct de vedere al scrierii, cât și al pronunțării:

*caet* – *caiet*

*îndoelnic* – *îndoielnic*

*maestru* – *maiestru*

*nouă* – *noă*

*perpetuez* – *perpetuiez*

*plouat* – *pluat*

*vuet* – *vuiet*

*tualetă* – *toaletă*

2. Rostiți în paralel următoarele cuvinte care încep cu vocala e sau cu diftongul ie. Explicați pronunțarea cu e a cuvintelor care încep tot cu e:

*educație* – *iederă*

*eficient* – *ieftin*

*epavă* – *iepure*

*eră* – *iernat*

*eseu* – *ieseu*

(a) *ezita* – *iezer*

3. Subliniați forma corectă:

*ierbar* – *erbar*

*erarhie* – *ierarhie*

*erbacee* – *ierbacee*

*iezuit* – *ezuit*

*ieșire* – *eșire*

*iepure* – *epure*

## PRONUNȚAREA NUMELOR PROPRII STRĂINE

*Facultativ*

1. Pronunțați următoarele nume proprii străine folosindu-vă de transcrierile fonetice din paranteze:

- |                                    |  |
|------------------------------------|--|
| a) nume de orașe                   | b) nume de țări                            |
| <i>Barcelona</i> [barselona]       | <i>Azerbaidjan</i> [azerbaidgean]          |
| <i>Beijing</i> [bei-gin]           | <i>Bangladesh</i> [bangladeș]              |
| <i>Bombay</i> [bom-bei]            | <i>Kuwait / Kuweit</i> [cu-ueit / cu-veit] |
| <i>Chicago</i> [șicago]            |  |
| <i>Dublin</i> [dablin]             | c) nume de personalități                   |
| <i>Georgetown</i> [georgi-taun]    | <i>Anghel Saligny</i> [salini]             |
| <i>Phenian</i> [fenian]            | <i>Nicolae Tonitza</i> [tonița]            |
| <i>Port-au-Prince</i> [portoprens] | <i>Pierre Corneille</i> [cornéi]           |
| <i>Washington</i> [ua-șin-tăn]     | <i>Edgar Allan Poe</i> [pău]               |

2. Completați spațiile de mai jos cu numele proprii străine cerute și scrieți în paranteze pronunțarea acestora:

- Capitala Suediei este ..... [.....]
- Localitate din Belgia unde Napoleon Bonaparte a fost învins:  
..... [.....]
- Celebru turn din Paris: ..... [.....]
- A descoperit teoria relativității: ..... [.....]
- Autorul romanului *Cei trei muschetari*: ..... [.....]

3. Scrieți în dreptul transcrierilor fonetice de mai jos numele proprii străine corespunzătoare:

- |                    |                  |
|--------------------|------------------|
| [filadelfia] ..... | [fenian] .....   |
| [glesgău] .....    | [saraievo] ..... |
| [șanghai] .....    | [tuluz] .....    |

## VALORI EXPRESIVE ALE SUNETELOR

1. Precizați ce modificări fonetice remarcăți în enunțurile de mai jos și atitudinea sau sentimentul sugerat:

- Penibil! Terribil! Orribil!
- ... Mi-a zburat pălăria! să opreascăăă!
- Vii cu noi? Te rooog!  
a. ....; .....
- b. ....; .....
- c. ....; .....

2. Subliniați în fragmentul următor, sunetele și grupurile de sunete care sugerează schimbarea ritmului dansului:

„Trei pași la stânga binișor  
Și alți trei pași la dreapta lor;  
Se prind de mâini și se desprind,  
S-adună-n cerc și iar se-ntind  
Și bat pământul tropotind  
În tact ușor.”

(George Coșbuc, *Nunta Zamfirei*)

3. Explicați ce imagini auditive se sugerează prin repetarea consoanei z în următoarele versuri, în care portretul domnitorului Mihai Viteazul este văzut hiperbolic de Pașa Hassan:

„Sălbatecul vodă e-n zale și fier  
Și zalele-i zuruie crunte.  
Gigantică poart-o cupolă pe frunte  
Și vorba-i e tunet, răsuflatul ger,  
Iar barda din stânga-i ajunge la cer...  
Și vodă-i un munte.”

(George Coșbuc, *Pașa Hassan*)

.....  
.....  
.....

4. Extrageți vocalele și consoanele a căror repetare sugerează sunetul buciului și intensificarea acestuia:

„Un buciun sună tainic, cu dulceață,  
Sunând din ce în ce tot mai aproape.”

(Mihai Eminescu, *Fiind băiet păduri cutreieram*)

a) vocale: .....

b) consoane: .....

5. Citiți cu atenție versurile următoare și precizați ce efecte stilistice se obțin prin reluarea consoanei s:

„Unde sapă sapa locul,  
Sare din pământ norocul...”

(Tudor Arghezi, *Mamă Țară*)

.....  
.....

## REȚINEȚI!

**Eufonia** – succesiunea armonioasă de vocale și consoane.

**Aliterația** – repetarea unui sunet sau grup de sunete în cuvinte care se succedă.

# TEST DE EVALUARE

● Se dau cuvintele: *croat, hublou, inapt, turbă*.

● Se cere:

a) analizați structura fonetică a cuvintelor date, folosind prescurtările V pentru vocale, S pentru semivocale și C pentru consoane:

.....  
.....

1,20 puncte

b) găsiți alte patru cuvinte care să aibă aceeași structură cu a celor date:

.....  
.....

1,60 puncte

c) identificați cuvântul din care, prin interschimbarea a două consoane, se poate obține un alt cuvânt:

.....

0,50 puncte

d) despărțiți în silabe cuvintele date:

.....  
.....

1 punct

e) enunțați norma aplicată la despărțirea în silabe a unuia dintre cuvinte:

.....

1,60 puncte

f) marcați cu semnul corespunzător silaba accentuată din fiecare cuvânt:

.....  
.....

1 punct

g) identificați cuvântul căruia îi corespunde un omograf accentuat diferit:

..... - .....

0,60 puncte

h) precizați valoarea morfologică corespunzătoare fiecărui termen al perechii de omografe de la punctul g):

.....  
.....

1 punct

i) extrageți grupurile vocalice existente în cuvintele date:

.....  
.....

0,50 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# VERBUL

## FELUL VERBELOR

1. Subliniați, în textele următoare, cu o linie verbele predicative și cu două linii verbele copulative:

a) „În așteptarea suspendării și venind mereu acasă cu mâna goală, cu sufletul amărât de umilințe, căuta să fie vesel și încrezător, povestea cu amănunte cât de bine l-a primit cutare și cutare, care i-a oferit tot sprijinul și cât e de sigur că toată nenorocirea aceasta e spre binele lui.”

(Ioan Slavici, *Ion*)

b) „Nimeni nu-l văzuse vreodată întristat sau râzând în hohote, poate chiar nici nu râdea, fiindcă în el bucuria de a trăi nu cobora și nu urca parcă deloc, ci se instalase undeva sus, în sufletul lui ca o temperatură care nu mai scădea și unde era inutil să râzi sau să te mai întristezi.”

(Marin Preda, *O oră din august*)

### ATENȚIE!

Verbele predicative și verbele copulative se folosesc și la modurile nepersonale.

2. Rescrieți, după modelul dat, formele verbale exprimate cu verbe auxiliare în textele de mai jos, menționând:

- forma la infinitiv a verbului auxiliar;
- modul și timpul formei verbale exprimate cu verb auxiliar;

a) „Popa s-a indignat, fiindcă Toma era un stâlp darnic al bisericii și i-a făgăduit că duminica viitoare are să-l dojenească pe bătăușul Glanetașului de pe amvon...”


(Liviu Rebreanu, *Ion*)


b) „Cerul ar fi fost la început foarte aproape de pământ, atât de aproape, că l-ai fi putut atinge cu mâna, dacă te-ai fi urcat pe un gard.”


(Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*)

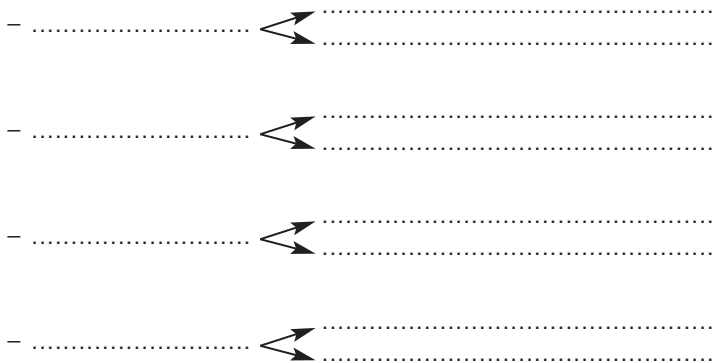
c) „Și deși eram încredințat că, în cele din urmă, biruința va cumpăni spre partea Pisicuței, mă hotărâi totuși să intru la mijloc în această epopee măreță și crâncenă...”

(Calistrat Hogaș, *Singur*)

– *s-a indignat*  a. a avea  
b. indicativ, perfect compus

– .....  .....

– .....  .....



3. Menționați, pentru verbele subliniate mai jos, valoarea morfologică, alegând între:

- a) verb predicativ;
- b) verb copulativ;
- c) verb auxiliar;

*Suntem* acasă, toată ziua. – verb .....

*Nu fi* naiv! – verb .....

*Aș fi* plecat mai devereme. – verb .....

*Am* toate motivele să plec. – verb .....

Nu te-*am* recunoscut. – verb .....

*Are* să plece fără noi. – verb .....

Tu *ai* reuși fără probleme! – verb .....

*Nu voi*a să recunoască. – verb .....

Mâine *voi* vedea un spectacol. – verb .....

## CONJUGAREA VERBULUI

1. Scrieți formele la infinitiv ale verbelor de mai jos, indicând conjugarea:

*au scris* – ..... – conjugarea .....

*fiind* – ..... – .....

*crează* – ..... – .....

*să (-i) placă* – ..... – .....

*nu agreea* – ..... – .....

*tăcuse* – ..... – .....

*prevăd* – ..... – .....

*coborâm* – ..... – .....







2. Folosiți în enunțuri la modul indicativ, timpurile perfect simplu și mai mult ca perfect, persoana a III-a, numărul plural, verbele:

a culege <math>\begin{matrix} \swarrow \\ \searrow \end{matrix}>

a vedea <math>\begin{matrix} \swarrow \\ \searrow \end{matrix}>

a găsi <math>\begin{matrix} \swarrow \\ \searrow \end{matrix}>

3. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele perechi de verbe la timpul perfect simplu și precizați persoana și numărul:

a) munci: <math>\begin{matrix} \swarrow \\ \searrow \end{matrix}>

muncii: <math>\begin{matrix} \swarrow \\ \searrow \end{matrix}>

b) citi: <math>\begin{matrix} \swarrow \\ \searrow \end{matrix}>

citii: <math>\begin{matrix} \swarrow \\ \searrow \end{matrix}>

4. Recunoașteți formele verbale la modul indicativ, timpul viitor, din textele de mai jos, precizând dacă sunt specifice:

- exprimării literare;
- exprimării populare (familiare);
- exprimării regionale;
- exprimării poetice.

a) „Spune-mi-vei ori nu, eu tot le voi găsi și încă și capul reteza-ți-l-voi!”  
(Greuceanu)

b) „Mai suna-vei, dulce corn,  
Pentru mine vreodată?”  
(M. Eminescu, *Peste vârfuri...*)

c) „Are să facă cum vrem noi, nu cum vrea el, că doar nu-i de capul său...”  
(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

d) „A sta în hambar și a mânca la posmagi...”  
(Ion Creangă, *Poveste*)

— ..... ;  
— ..... ;  
— ..... ;  
— ..... ;  
— ..... ;  
— ..... ;  
— ..... ;

## MODUL IMPERATIV

1. Folosiți în enunțuri formele verbale *taci* și *stai* la modul indicativ și la modul imperativ punând în evidență diferența prin punctuația propozițiilor:

- .....
- .....
- .....
- .....

2. Precizați la ce mod sunt verbele din enunțurile următoare:

*Nu scrieți* toate versurile? .....

*Nu scrieți* fără alineat! .....

*Mergeți* mai ușor cu bocancii decât cu cizmele. ....

*Mergeți* mai repede! .....

3. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele verbe la modul imperativ, numărul singular, la forma afirmativă și negativă:

*a se duce*  $\begin{cases} \rightarrow \text{forma afirmativă} & \dots\dots\dots \\ \rightarrow \text{forma negativă} & \dots\dots\dots \end{cases}$

*a scrie*  $\begin{cases} \rightarrow \text{forma afirmativă} & \dots\dots\dots \\ \rightarrow \text{forma negativă} & \dots\dots\dots \end{cases}$

*a fi*  $\begin{cases} \rightarrow \text{forma afirmativă} & \dots\dots\dots \\ \rightarrow \text{forma negativă} & \dots\dots\dots \end{cases}$

4. Folosiți, în enunțuri, formele afirmative la singular și la plural, modul imperativ, ale verbelor:

*a tăcea*  $\begin{cases} \rightarrow \text{singular} & \dots\dots\dots \\ \rightarrow \text{plural} & \dots\dots\dots \end{cases}$

*a face*  $\begin{cases} \rightarrow \text{singular} & \dots\dots\dots \\ \rightarrow \text{plural} & \dots\dots\dots \end{cases}$

5. Refaceți forma ortografică a următoarelor combinații de verbe la modul imperativ însoțite de forme neaccentuate de pronume personal:

● *aflațimil* – .....

● *opreștețile* – .....

● *adunațimio* – .....

● *scriețivile* – .....

● *aducețimio* – .....

● *stăpâneștețile* – .....

## MODUL CONJUNCTIV

1. Subliniați verbele la modul conjunctiv din textele următoare și completați tabelul de mai jos:

a) „Să-i fi zis toată lumea că-i urât și obraznic, ea ținea una și bună, că băiet ca băietul ei nu mai este altul.”

(Ion Creangă, *Povestea porcului*)

b) „Într-un moment de desperare socoti c-ar fi bine să renunțe la favoarea legii militare, să se întoarcă peste un an în haină de ofițer...”

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*)

c) „Și nime-n urma mea  
Nu-mi plângă la creștet  
Doar toamna glas să dea  
Frunzișului veșted.”

(M. Eminescu, *Mai am un singur dor*)

d) „... mi-a întins mâna să i-o sărut, mi-a cerut făgăduiala că am să mă culc imediat, mi-a acordat o amânare de o oră...”

(Garabet Ibrăileanu, *Adela*)

e) „Slutu se dete pe lângă fată și începu s-o lingusească cu vorbe miorlăitoare...”

(Aleodor împărat)

Verbul la modul conjunctiv	Verb predicativ/ Verb copulativ	Conjugarea	Timpul	Persoana	Numărul

2. Scrieți formele verbale la imperativ și formele scurte ale conjunctivului (fără conjuncția să):

a) „Fie-ți îngerii aproape,  
Somnul dulce.”

(Mihai Eminescu, *Somnoroase păsărele*)

b) „Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalu...”

(Mihai Eminescu, *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*)

c) „O, priviți-i cum visează  
Visul codrului de fagi!”

(Mihai Eminescu, *Povestea codrului*)

d) „Și pentru cine vrei să mori?  
Întoarce-te, te-ndreaptă  
Spre-acel pământ rătăcitor  
Și vezi ce te așteaptă.”

(Mihai Eminescu, *Luceafăru*)

● Verbe la modul imperativ

.....  
.....  
.....

● Verbe la conjunctivul scurt

.....  
.....  
.....

3. Citiți cu atenție enunțurile următoare și precizați sensul verbelor la modul conjunctiv, alegând între:

- a) conjunctiv cu sens de imperativ;
- b) conjunctiv cu sens de condițional-optativ;
- c) conjunctiv care exprimă îndoiala.

Să-i spun, să nu-i spun... ..  
Să-i fi dat luna de pe cer, tot nemulțumit era. ....  
Să fiți prezenți la prima oră! .....

4. Precizați modul verbelor subliniate în enunțurile următoare:

*S-aude* zvon de luptă. – modul .....

*S-ascuți* de cei mai mari. – modul .....

*S-aduceți* aici toate proviziile. – modul .....

*S-aveți* răbdare până mâine! – modul .....

*S-ascunde* ceva sub zâmbetul lui! – modul .....

## ATENȚIE!

Nu confundați verbele la conjunctiv însoțite de conjuncția *să* cu verbele la indicativ, perfect compus însoțite de pronumele reflexiv *se*.

## MODUL CONDIȚIONAL – OPTATIV

1. Completați tabelul de mai jos cu verbele la modul condițional-optativ:

a) „Una din încăperi, cea mare, ar fi trebuit să fie cameră bună pentru cine s-ar fi nimerit pe la ei musafir și tot ea ar fi fost să fie camera în care să țină ei lucrurile de sărbătoare...”  
(Dinu Săraru, *Niște țărani*)

b) „... și chiar de ar fi om de treabă și ar avea gânduri serioase, tot nu le-ar putea înfăptui decât peste vreo cinci ani, când va termina studiile...”

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

c) „... îl asculta cu o curiozitate, împrăștiată și absentă; se vedea că nici măcar nu-i trece prin cap să fie atent la cele ce le-ar putea spune Bilă, chiar dacă din întâmplare responsabilul Arlus ar fi descoperit în evenimentele viitoare o anumită fisură.”

(Marin Preda, *Moromeții*)

Verbul la modul condițional-optativ	Predicativ / Copulativ	Timpul	Persoana	Numărul

2. Rescrieți enunțurile de mai jos, corectând formele verbale scrise greșit și precizați modul acestora:

a) Dute, duceteai învârtindute!

b) „Dunăre, apă vioară,  
Faceteai neagră cerneală...”

(*Folclor*)

c) „Ducemaș și maș tot duce...”

(*Folclor*)

d) Darar Dumnezeu să nu fie așa!

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

3. Alcătuiți propoziții optative în care să folosiți verbele date la persoana I, numărul plural:

a *pleca*: .....

a *căuta*: .....

a *încerca*: .....

a *crea*: .....

## FUNCTIILE SINTACTICE ALE VERBELOR LA MODURI PERSONALE

1. Recunoașteți verbele la moduri personale și analizați-le, completând tabelul de mai jos:

- a) „Pe marea vieții când te duce vântul,  
Fie-ți cârma cugetarea, de-ți e pânză simțământul,  
Și cu cât mai aprig vântul umflă valul furtunos,  
Mai cu grijă strânge pânza, cârma ține-o mai vânjos.”

(Alexandru Davila, *Vlaicu-Vodă*)

b) „Privite cu atenție, s-ar părea că toate stelele au strălucirea variabilă pentru că ele își schimbă strălucirea datorită unor modificări interne care se produc la o scară de milioane de ani.”

(Eugen Todoran, *Explozii în univers*)

Verbul	Conjugarea	Modul	Timpul	Persoana	Numărul	Forma afirmativă/negativă	Funcția sintactică

2. Folosiți, în enunțuri, verbul *a fi* la cele patru moduri personale cu rol sintactic de predicat verbal și predicat nominal:

- a) modul indicativ  
.....  
.....
- b) modul imperativ  
.....  
.....
- c) modul conjunctiv  
.....  
.....
- d) modul condițional-optativ  
.....  
.....



3. Subliniați formele verbului *a fi* în enunțurile următoare, precizând funcția sintactică:  
 „Nu plâng că mi-i de Leana teamă...” .....  
 (George Coșbuc, *Dușmancele*)  
 Nu-i pământesc frumosu-i chip! .....  
 Mi-i rușine de oameni! .....

### ATENȚIE!

În expresiile *mi-e sete*, *mi-e frică*, *mi-e somn*, etc. verbul *a fi* este verb predicativ, iar substantivul care îl însoțește are funcție sintactică de subiect.

## MODURILE NEPERSONALE

1. Subliniați verbele la moduri nepersonale și completați tabelul de mai jos:

a) „Și prinse a vorbi încet, privind pieziș la foc cu obrazu-i scrijelat de crețuri, adâncit ca-ntr-o visare.”

(Mihail Sadoveanu, *Strada Lăpușneanu*)

b) „După îngânarea de melodie veche, sunet de caval amestecat cu voce nearticulată, moș Haralambie a ferit instrumentul și a recitat tărăgănat cuvinte ca din dureri și morminte neuitate.”


(Mihail Sadoveanu, *Nada florilor*)


c) „... oamenii au simțit tot mai mult nevoia să cunoască succesiunea anotimpurilor, să poată cunoaște perioadele favorabile unor lucrări agricole, ca semănatul și culesul, cât și a unor activități legate de păstorit, cum este pornirea turmelor spre pășunile de vară sau spre zonele de iernat.”


(Vasile Botancu, *Calendarul de la Sarmisegetusa*)


Verbul la modul nepersonal	Conjugarea	Modul	Timpul	Numărul

2. Scrieți formele negative la participiu și gerunziu ale verbelor:

*a crea*  .....

a crede  .....

a descrie  .....

a agreea  .....

3. Precizați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

Locurile *de joacă* au fost desființate. ....

Ai noștri au *de jucat* un meci important. ....

Cei doi au ieșit pe deal, *la cosit*. ....

Au plecat olteni *la coasă*. ....

Gospodarul se pregătise *pentru seceriș*. ....

*Pentru secerat*, a chemat în ajutor toate neamurile. ....

4. Recunoașteți valorile morfologice, rezultate prin conversiune, ale verbului la modul participiu:

Era un om *calculat*. ....

În public, vorbește *calculat*. ....

*Calculatul* finanțist a majorat taxele. ....

Se încurcă la *calculatul* sumelor. ....

5. Precizați funcția sintactică și valoarea morfologică a formelor de gerunziu din enunțurile de mai jos:

I-a ascuns în *intrândul* zidului. ....

Îl atinge cu mâini *tremurânde*. ....

Văd *apropiindu-se* o mașină. ....

Imaginea lebedei *murinde* are valoare simbolică. ....

Întâlnești adesea oameni *vorbînd* singuri. ....

Văzuse *coborînd* turme de oi. ....

6. Folosiți la infinitiv verbul *a vorbi* însoțit de forme neaccentuate în dativ ale pronumelui personal, la cele trei persoane, la singular și plural:

● singular

persoana I .....

persoana a II-a .....

persoana a III-a .....

● plural

persoana I .....

persoana a II-a .....

persoana a III-a .....

7. Indicați funcția sintactică a verbului subliniat în enunțul:

*A nu se rupe* florile! .....

## FUNȚIILE SINTACTICE ALE VERBELOR LA MODURI NEPERSONALE

1. Rescrieți verbele la moduri nepersonale din textele următoare, precizând modul și funcția sintactică:

a) „Tătarii, nici visând despre ce li se pregătește, înaintară pe calea apucată tot cântând și hălăcăind.”

(Simion Florea-Marin, *Legende istorice din Bucovina*)

b) „Apoi cu netrebnicii pe care-i adunase, el s-a ascuns în păduri de nestrăbătut pe unde și vântul trecător nu poate trece din cauza desimii copacilor, în adâncul cărora se putea ascunde o oaste numeroasă.”

(Stelian Neagoe, *Ștefan cel Mare*)

c) „Asta e ușor de constatat; manivela semnalului nu se poate trage decât rupându-se ața înnodată și cu nodul plumbuit.”

(I.L. Caragiale, *D-I Goe*)

2. Folosind tabelul de mai jos, analizați verbele la modurile infinitiv, gerunziu și supin din textele de la exercițiul 1.

Verbul	Conjugarea	Modul	Țimpul (la infinitiv)	Forma (afirmativă / negativă)	Funcția sintactică

3. Completați enunțurile următoare cu verbe la modul infinitiv și recunoașteți funcțiile sintactice ale infinitivului:

Nu e ușor ..... pe toți oamenii. ....

Datoria elevilor este de ..... ..

Tu poți ..... orice problemă. ....

Mă pregătesc ..... la școală. ....

Toți elevii au dorința de ..... ..

Turiștii au plecat înainte de ..... ..

El a plecat fără ..... ..

4. Folosiți verbe la modul participiu cu funcțiile sintactice date, precizând valoarea morfologică (adjectiv, adverb):

- a. atribut adjectival: .....
- b. nume predicativ: .....
- c. complement circumstanțial de mod: .....

5. Subliniați verbele la modul gerunziu și precizați funcțiile sintactice ale acestora:
- Se aude trosnind. ....
- Văd trecând norii. ....
- M-am săturat stând în casă. ....
- Auzeam glasuri strigând de pretutindeni. ....
- Treceau pe uliță cântând și chiuind. ....
- Venind spre școală, s-a întâlnit cu noi. ....

6. Completați enunțurile următoare cu verbe la modul supin și identificați funcțiile sintactice ale acestui mod:

- Nu e ușor .....
- Mașina este .....
- Mașina ..... este nouă. ....
- Am ..... lecția. ....
- M-am săturat .....
- Corectarea lucrării se face după .....

## VERBELE COPULATIVE

1. Precizați valoarea predicativă sau copulativă a verbelor *a fi* și *a deveni* subliniate în textele de mai jos:

a) „Era o moarte pustie, fără căpătâi, fără lumânare, fiindcă pământul, până la urmă e căpătâiul nostru de veci, și dacă ești la tine acasă, unde ai pune capul jos și te-ar apuca somnul din urmă, căpătâiul e al tău.”

(Dinu Săraru, *Clipa*)

- .....
- .....
- .....
- .....

b) „Mihai se cățara pe trunchiul de la pupă ca locul de observație să fie cât mai sus, deoarece în felul acesta erorile *devin* și ele mai mici și îndreptându-se cu fața spre soare își potrivea luneta sextantului la ochi.”

(Radu Tudoran, *Toate pânzele sus*)

- .....
- .....

2. Analizați, la alegere, un verb predicativ și un verb copulativ din textele de la exercițiul anterior:

- a) ..... = .....  
.....  
.....  
.....
- b) ..... = .....  
.....  
.....  
.....

3. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți verbul *a fi* ca verb predicativ, cu sensurile următoare:

- *a exista*: .....
- *a se găsi*: .....
- *a pleca*: .....
- *a proveni*: .....
- *a se întâmpla*: .....

4. Identificați valoarea morfologică – verb copulativ / verb predicativ – a verbelor subliniate în enunțurile următoare:

- Fiecare *a ieșit* de la spectacol cu altă părere. ....
- Copiii *se făcuseră* mari. ....
- Aceste prese *s-au făcut* în secția noastră. ....
- După trei ani *voi ieși* inginer. ....
- Rămâneți* în casă până trece furtuna! ....
- Fapta lui *se numește* trădare. ....
- Au rămas* impresionați de cele văzute. ....
- Cuvintele tale *înseamnă* mult pentru el. ....
- Nu *ți-ai însemnat* tema? ....
- Vei rămâne* repetent dacă nu înveți! ....

### ATENȚIE!

Verbele *a fi*, *a deveni*, *a se numi*, *a se chema*, *a însemna*, *a se face*, *a ajunge*, *a ieși*, *a rămâne* sunt:

- a) predicative, când sensul lor permite combinarea cu adverbul *unde*.
- b) copulative, când sensul lor admite combinarea cu termenii *cumva*, *ceva*, *cineva*.

5. Alcătuiți enunțuri care să conțină predicate nominale alcătuite din:

- a) *a fi* + substantiv în cazul acuzativ:  
.....

b) *a însemna* + verb la modul infinitiv:

c) *a părea* + verb la modul participiu (adjectivat):

d) *a rămâne* + adjectiv:

e) *a ieși* + adverb:

f) *a deveni* + verb la participiu:

g) *a ajunge* + numeral:

h) *a ieși* + adverb de mod:

i) *a se face* + adjectiv (provenit prin derivare cu sufix):

6. Subliniați construcțiile cu valoare de grup verbal nominal subliniate în enunțurile următoare și precizați ce funcție sintactică au:

**Model:** Încercarea *de a fi simpatic* era evidentă. – atribut verbal.

Nu poți fi atent la toate amănunțele. ....

Fiind singur acasă, are spor la învățat. ....

Se visează a fi cel mai bun medic. ....

Condiția era de a fi mai răbdător. ....

Presupunerea de a fi fost supărat pe noi se confirmă. ....

### ATENȚIE!

Verbul *a fi* cu valoare de verb copulativ alcătuiește împreună cu numele predicativ un grup verbal nominal când este la moduri nepersonale (infinitiv, gerunziu).

7. Analizați, la alegere, unul dintre grupurile verbale nominale de la exercițiul anterior, după modelul următor:

Încercarea *de a fi simpatic* era evidentă.

*de a fi simpatic* = atribut verbal exprimat prin grup verbal nominal alcătuit din verbul copulativ *a fi*, conjugarea a IV-a, infinitiv, prezent, forma afirmativă și numele predicativ *simpatic* exprimat prin

adjectiv propriu-zis, simplu, variabil cu 2 terminații (și 4 forme flexionare), masculin, singular, nominativ, grad pozitiv; grupul verbal nominal este precedat de prepoziția simplă *de*.

..... = .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## DIATEZELE VERBULUI

1. Rescrieți verbele din textele de mai jos și subiectele acestor verbe, menționând și situațiile când verbul are subiect neexprimat, după modelul dat:

a) „Apostol se cutremură, ca și când cuvintele colonelului i-ar fi străpuns ace în inimă, căci el astăzi nu mai dorea înțelegere, ci tocmai motive de ură și îndârjire prin care să-și ațâțe, înflăcărată, credința.”

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*)

– *se cutremură* – *Apostol*

– ..... – .....

– ..... – .....

– ..... – .....

b) „Astfel, în minutul când armata țării era dezorganizată de domnul ce se temea de dânsa, el își organizează un trup de oștire prin care ținea în frâu împilările turcilor și ocrotea pe supușii săi.”

(Nicolae Bălcescu, *România supt Mihai-Voievod Viteazul*)

– ..... – .....

– ..... – .....

– ..... – .....

– ..... – .....

– ..... – .....

### OBSERVAȚI!

Forma unui verb poate exprima următoarele raporturi cu subiectul gramatical:

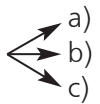
a) Diateza activă: Ei *învață* definiții. – subiectul face acțiunea;

b) Diateza reflexivă: Ei *se învață* cu greu. – subiectul face acțiunea și tot el o suportă;

c) Diateza pasivă: Ei *sunt învățați* de profesori. – subiectul suportă acțiunea făcută de altcineva (complement de agent).

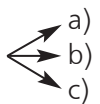
2. Precizați raportul dintre acțiunea verbului și subiect în enunțurile următoare:
- Ea plimbă câinele prin parc. – .....
- Ea se plimbă liniștită. – .....
- Ea este plimbată cu trăsura. – .....

3. Folosiți, în enunțuri, verbele de mai jos pentru a exprima, pe rând, cele trei tipuri de raporturi cu subiectul, ilustrate în exercițiile anterioare:

a aminti:  a) .....

b) .....

c) .....

a lăuda:  a) .....

b) .....

c) .....

## DIATEZA ACTIVĂ

1. Subliniați verbele la diateza activă din textele următoare:

a) „Totuși, preotul simți că generalul s-a supărat și, murmurând o scuză, își iuți pașii, ca să ajungă cel dintâi la locul execuției și să se încredințeze cum i-au îndeplinit ordinele.”

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*)

b) „Dacă însă Eminescu a fost angajat la Giurgiu, atunci însemna că peste iarnă n-a avut legături cu niciun teatru, ci numai le-a frecventat, ceea ce întărește bănuiala că s-a adăpostit pe la vreun cunoscut în București sau chiar la frate-său, de unde însă a fugit în primăvară la Giurgiu, pe unde știa că o să treacă trupa teatrală.”

(George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*)

2. Analizați la alegere, unul dintre verbele la diateza activă identificate în textele de la exercițiul anterior:

..... = .....

.....

.....

.....

3. Păstrând sensul inițial, transformați enunțurile de mai jos, trecând verbele la diateza activă:

**Model:** Nu mă mir de nimic. → Nimic nu mă miră.

Mă sperii de câini. → .....

Copiii sunt aduși de părinți. → .....



Explicațiile erau date de profesori. → .....  
Calcularele vor fi făcute de contabili. → .....  
Te-ai supărat pe noi? → .....

4. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți verbul *a gândi* la diateza activă și precizați funcțiile sintactice:

- a) modul imperativ: .....;
- b) modul infinitiv: .....;
- c) modul participiu: .....;
- d) modul gerunziu: .....;
- e) modul supin: .....

## DIATEZA REFLEXIVĂ

1. Subliniați verbele la diateza reflexivă din textele de mai jos:

a) „Auzi că încă de ieri după amiază Crișan, cu o oaste de țărani s-a repezit asupra orașului Brad, au ucis acolo pe cine s-a împotrivit, au dat foc câtorva curți domnești, iar pe nemeșii care s-au închis în biserica reformată i-au tras jos chiar din turn și i-au omorât pe toți.”

(Liviu Rebreanu, *Crăișorul Horia*)

b) „De ce se temea cel mai mult închipuindu-și viitorul acela superior în multe privințe era că experiența generației sale și-ar fi putut pierde proporțiile avute la vremea dată...”

(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

2. Analizați, la alegere, unul dintre verbele la diateza reflexivă din textele de la exercițiul anterior:

..... = .....  
.....  
.....  
.....

3. Folosiți următoarele forme neaccentuate cu valoare de pronume personal și cu valoare de pronume reflexiv și subliniați verbele la diateza reflexivă:

- mă* – pronume personal: .....  
– pronume reflexiv: .....
- mi* – pronume personal: .....  
– pronume reflexiv: .....
- te* – pronume personal: .....  
– pronume reflexiv: .....
- ți* – pronume personal: .....  
– pronume reflexiv: .....

4. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți formele verbelor *a se lăuda* și *a-și închipui* la modul indicativ, timpul perfect compus, la toate persoanele și apoi la modul gerunziu, după modelul dat:

*a se lăuda*

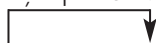
indicativ, perfect compus	gerunziu
singular: persoana I: ( <i>eu</i> ) <i>mă laud</i>	<i>lăudându-mă</i>
persoana a II-a: .....	.....
persoana a III-a: .....	.....
plural: persoana I: .....	.....
persoana a II-a: .....	.....
persoana a III-a: .....	.....

*a-și închipui*

indicativ, perfect compus	gerunziu
singular: persoana I: .....	<i>lăudându-mă</i>
persoana a II-a: .....	.....
persoana a III-a: .....	.....
plural: persoana I: .....	.....
persoana a II-a: .....	.....
persoana a III-a: .....	.....

### ATENȚIE!

- Pronumele reflexiv în cazul dativ poate fi:
  - a) marcă a diatezei reflexive: *Își* amintește prima zi de școală.
  - b) complement indirect: *Își* spune că mai are timp. (= *sieși*)



- c) atribut pronominal: *Își* vede defectele. (= *sale*)

5. Identificați pronumele reflexive care au funcții sintactice și precizați aceste funcții:

Se teme să se cântărească și să-și măsoare înălțimea.

- .....
- .....
- .....

Și-a propus să-și rezolve problemele fără a se pune în situații neplăcute.

- .....
- .....
- .....

## VERBELE ACTIVE PRONOMINALE

*Facultativ*

1. Precizați cazul și funcția sintactică a pronumelor personale sau reflexive subliniate (forme neaccentuate), care determină verbele active pronominale, după modelul dat:

Mă văd spunându-i adevărul. – cazul acuzativ, complement direct.

Îmi spun mereu că mai am timp. – .....

Se recunoscuse într-o fotografie. – .....

Își reproșează graba. – .....

Ne ștergem de praf. – .....

Ne și vedeam mari artiști. – .....

S-a lovit la mână. – .....

Se gătește ca o sorcovă. – .....

## DIATEZA PASIVĂ

### COMPLEMENTUL DE AGENT

1. Subliniați verbele la diateza pasivă din textele următoare și completați tabelul de mai jos:

a) „Istoricul (...) avea să scrie că populația Berlinului era departe de a fi entuziasmată de comunicatul pe care avea să-l cetească a doua zi în zori și din care află că fără să fi fost întrebată era târâtă fără putință de întoarcere pe drumul războiului.”

(Marin Preda, *Delirul*)

b) „Spre marea mirare a celor de față, el spunea (...) că argintăria arendașului a fost ascunsă de alții în casa lui Buză-Ruptă, că cuțitul lui Săilă a fost lăsat dinadins în trupul lui Hanțl...”

(Ioan Slavici, *Moara cu noroc*)

c) „... sentimentul era atât de viu, treapta era oarecum coborâtă, încât mă înspăimânta ideea de a nu fi pus și în alte situații în care aș fi fost obligat să mă conving câte calități afective în care cred îmi mai lipsesc.”

(Augustin Buzura)

Verbul la diateza pasivă	Conjugarea	Modul	Timpul	Persoana	Numărul	Forma (afirmativă/negativă)	Funcția sintactică

## ATENȚIE!

Pentru a nu confunda verbul la diateza pasivă cu predicatul nominal alcătuit din verbul *a fi* și un nume predicativ exprimat prin adjectiv provenit din verb la participiu, folosiți-vă de complementul de agent.

**Exemplu:** *A fost lăudat* + de către cineva → verb la diateza pasivă, predicat verbal;  
*Sunt uimit* + ~~de către cineva~~ → predicat nominal.

2. Folosindu-vă de precizările anterioare, indicați felul predicatelor subliniate în enunțurile următoare:

- a) Trandafirii *erau ofiliți*. .....
- b) Iarba *este arsă* de brumele toamnei. ....
- c) Manuscrisul *a fost ars* chiar de autor. ....
- d) *Era dus* de pe lumea asta. ....
- e) *Este dus* la serbări și *prezentat* ca mare artist. ....

## OBSERVAȚI!

Când se folosesc mai multe verbe consecutive la diateza pasivă, verbul auxiliar *a fi* nu se repetă și fiecare verb are funcția de predicat verbal (al doilea predicat verbal fiind eliptic de verbul auxiliar).

3. Transformați enunțurile de mai jos, trecând verbele la diateza pasivă și precizați prin ce este exprimat complementul de agent, după modelul dat:

**Model:** El mă *ajută* totdeauna.

Totdeauna *sunt ajutat de el*. — pronume personal.

a) Cineva l-a anunțat.

..... — .....

b) Fiecare te va ajuta.

..... — .....

c) Celălalt nu l-a recunoscut.

..... — .....

d) Al doilea a câștigat cursa.

..... — .....

4. Păstrând sensul inițial, transformați enunțurile de mai jos conform mențiunilor din paranteze, după modelul dat:

**Model:** Prietenii mă vor ajuta.

Eu voi fi ajutat de prieteni. (diateza pasivă)

- a) Mă miră îndrăzneala voastră.  
 ..... (diateza reflexivă)
- b) Nu sunt crezut de nimeni.  
 ..... (diateza activă)
- c) Se plimbă cu trăsura.  
 ..... (diateza pasivă)
- d) Am adus multe îmbunătățiri proiectului.  
 ..... (diateza pasivă)
- e) S-a speriat de consecințe.  
 ..... (diateza pasivă)

## ATENȚIE!

Verbele însoțite de pronumele reflexiv în acuzativ pot fi determinate de complementul de agent, devenind verbe cu formă reflexivă pasivă (reflexivul pasiv).

**Exemplu:** Rezultatele *se anunță* mâine.

Rezultatele *sunt anunțate* (de către cineva) mâine.

5. Grupați în tabelul de mai jos, verbele subliniate în enunțurile următoare:

Nimeni *nu se miră* când *se anunță* noi descoperiri.

Casele *se vând* cu prețuri foarte mari.

*Nu s-au înțeles* niciodată.

*S-au gândit* numai la ei.

Piese *s-au depozitat* într-o boxă.

Verbe la diateza reflexivă	Verbe reflexiv-pasive

## VERBELE IMPERSONALE

1. Identificați verbele personale și impersonale din textele următoare, grupându-le în tabelul de mai jos:

a) „Pare că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,

Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă...”

(Mihai Eminescu, *Călin* (file din poveste))

b) „Se pare cum că alte valuri

Cobor mereu pe-același vad,

Se pare cum că-i altă toamnă

Ci-n veci aceleași frunze cad.”

(Mihai Eminescu, *Cu mâne zilele-ți adaogi*)



- e) El *ajunge* la școală. ....  
 El *ajunge* director după doi ani. ....  
*Ajunge* cu vorba! .....
- f) Greuceanu *se făcu* într-un buzdugan. ....  
 Ion *se făcu* agricultor. ....  
 Pâinea *se făcu* în cuptor. ....

## REȚINEȚI!

Verbele *a fi* și *a părea* (mai rar) au valoare impersonală și copulativă când intră în structura unor *expresii verbale impersonale*.

Acestea pot fi formate din:

- a) – verbele *a fi* sau *a părea* (la diferite moduri și timpuri) + adverb de mod:

*E bine* că ai venit.

Îmi *pare rău* de tine.

+ substantiv:

*Era o minune* dacă venea.

*Părea un noroc* că scăpase.

+ pronume:

*Ar fi ceva* dacă ar reuși.

*Expresiile verbale impersonale* de mai sus au funcția de *predicate nominale*.

- b) – verbul *a fi* (la diferite moduri și timpuri) + participiu pasiv:

*E dovedit* că a greșit.

*I-a fost dat* să câștige.

*Era știut* că a greșit.

*Expresiile verbale impersonale* de mai sus au funcția de *predicate verbale* (fiind la diateza pasivă).

4. Subliniați expresiile verbale impersonale din enunțurile de mai jos:

- a) Se plânge că e singur, dar e mai sigur așa, decât să stea cu părinții.  
 b) Nu e niciodată sigur că situația nu se va repeta.  
 c) Ar fi fost mai normal să plece dimineața.  
 d) E uimitor că poate să fie calm într-o asemenea situație.  
 e) Nu va fi deloc ușor să fii atent după ce ai fost săcâit de întrebările celorlalți.

5. Alcătuiți câte un enunț ilustrativ pentru fiecare dintre expresiile verbale impersonale următoare alcătuite din:

- a) verbul *a fi* + adverb de mod (gradul superlativ absolut):

.....

- b) verbul *a părea* + adverb de mod (gradul pozitiv): .....

.....

- c) verbul *a fi* + substantiv comun: .....
- d) verbul *a părea* + substantiv comun: .....
- e) verbul *a fi* + pronume (nehotărât): .....

6. Analizați expresiile verbale subliniate în textele următoare, după modelul dat:

*E ușor să minți.*

*e ușor* = predicat nominal, exprimat prin expresie verbală impersonală, alcătuită din verbul copulativ impersonal *a fi*, conjugarea a IV-a, diateza activă, indicativ, prezent, formă afirmativă + numele predicativ *ușor* exprimat prin adverb de mod, gradul pozitiv.

Ce ți-e scris, în frunte ți-e pus.

*e scris* = predicat verbal exprimat prin expresie verbală impersonală, conjugarea a IV-a, diateza pasivă, indicativ, prezent, formă afirmativă.

a) *Mi-ar fi părut bine* dacă ai fi venit.

..... = .....

.....

.....

.....

b) *Ți-a fost hărăzit* să trăiești în lux.

..... = .....

.....

.....

.....

7. Corectați enunțurile următoare, explicând în ce constau greșelile:

a. Trebuiește să se gândească mai bine.

.....

.....

b. Ce sunt cu cărțile astea?

.....

.....

c. Nimereste orbul Brăila și eu nu eram să nimeresc strada ta?

.....

.....

## LOCUȚIUNILE VERBALE

1. Găsiți echivalentul semantic (verbul sinonim) pentru fiecare din locuțiunile verbale de mai jos:

*a face din țânțar armăsar* – .....

*a duce cu vorba* – .....



a lua în balon – .....  
 a băga de seamă – .....  
 a băga la cap – .....

2. Scrieți locuțiunile verbale sinonime verbelor de mai jos:

..... – *a se demasca*  
 ..... – *a amâna*  
 ..... – *a muri*  
 ..... – *a omite*  
 ..... – *a fugi*

3. Subliniați locuțiunile verbale din textele următoare și completați tabelul de mai jos:

a) „– Încă te uiți la ei, bărbate, zicea mama, și le dai paisele! (...) Iacă, dacă nu v-am săcelat astăzi, faceți otrocol prin cele mâțe și dați la om ca câinii prin băț. Ara! d-apoi aveți la știință că prea vă întreceți cu dediochiul!”

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

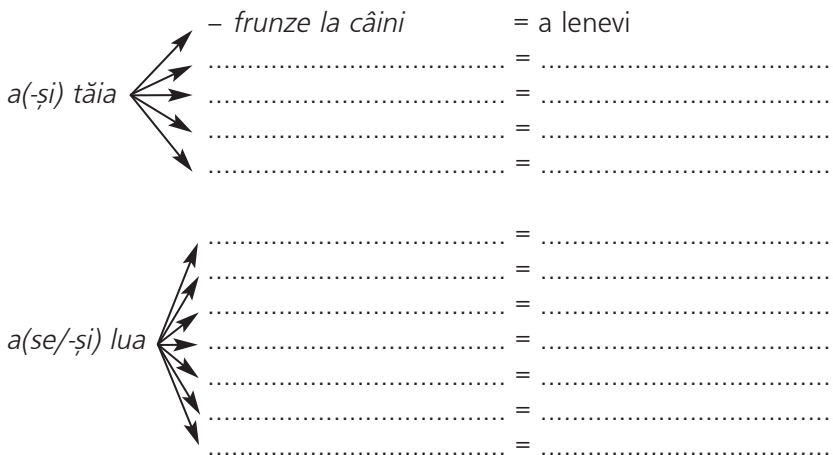
b) „... ș-apoi ține tu minte, copile, ce-ți spun eu: că de i-a mai da lui nasul să mai miroase pe-aici, apoi las! Numai tu să nu cumva să te răsuflii cuiva să prindă el de veste.

Și de atunci căuta și ea vreme cu prilej ca să facă pe obraz cumătru-său. Se pune ea pe gânduri și stă în cumpene, cum să dregă, ce să-i facă?”

(Ion Creangă, *Capra cu trei iezi*)

Locuțiunea	Conjug.	Diateza	Modul	Timpul	Persoana	Nr.	Forma afirm./neg.	Funcția sintactică

4. Demonstrați polisemia verbelor de mai jos, găsind locuțiuni verbale formate de la verbul respectiv și precizați echivalentul semantic al fiecărei locuțiuni, după modelul dat:



## VALORILE STILISTICE ALE VERBULUI

1. Precizați ce semnificație are repetiția verbului în textele de mai jos, alegând prin subliniere una din variantele propuse:

- a) „Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,  
 Care *vine, vine, vine*, calcă totul în picioare.”  
 (Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)
- Repetiția sugerează – intensitatea acțiunii  
 – durata acțiunii
- b) „Ziua *ninge*, noapte *ninge*, dimineața *ninge* iară...”  
 (Vasile Alecsandri, *Iarna*)
- Repetiția subliniază – intensitatea fenomenului  
 – durata fenomenului
- c) „Și *merse, și merse, și merse*, până ce li se făcu calea cruce...”  
 (Greunceanu)
- Repetiția accentuează ideea de – intensitate  
 – durată
- d) „Și *se luptară, și se luptară și se luptară*, până ce osteniră...”  
 (Greunceanu)
- Repetiția sugerează – intensitatea  
 – durata

2. Precizați ce imagini artistice sugestive se creează prin folosirea verbului onomatopeic subliniat:

„*Vâjâind* ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...” (Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)  
 .....  
 .....

3. Precizați ce efect stilistic are, în următoarele versuri, suita de verbe la indicativ prezent, împreună cu reluarea conjuncției și:

„Ca volbura toamnei se-nvârte el roată  
Și intră-n urdie ca lupu-ntre oi  
Și-o frânge de grabă, și-o bate-napoi  
Și-o vântură toată.”

(George Coșbuc, *Pașa Hassan*)

.....  
.....

4. Citiți cu atenție enunțurile de mai jos și precizați semnificația formelor inverse de condițional-optativ, alegând între următoarele posibilități:

- a) exprimă tristețea;
- b) sugerează atmosfera arhaică (de vechime);
- c) exprimă ura;
- d) subliniază duiosia.

- Jelui-m-aș și n-am cui,  
Jelui-m-aș codrului ... → .....
- Mânca-l-ar mama pe el! → .....
- Crăpa-ți-ar ochii să-ți crape! → .....
- Venir-ar vremea să plec departe. → .....

5. Citiți textul următor și răspundeți cerințelor de mai jos:

„... dar mâna îi cade, puterile îi slăbesc, groaza îl stăpânește și, trântind la pământ satărul, fuge printre mulțimea adunată împrejur, strigând în gura mare că el nu îndrăznește a ucide pe acest om. Astfel, în acele mari timpuri bătrâne un cimbru barbar se înfioră de vederea măreață a lui Marius și nu îndrăzni a ucide pe acel ce zdrobise tot neamul lui.”

(Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

a) La ce timp sunt verbele?

.....

b) Ce timp verbal accentuează imaginea măreției personajului central și atmosfera de încordare specifică momentului descris?

.....

## REȚINEȚI!

Această modalitate de folosire a două forme temporale a fost numită de Tudor Vianu *tehnica basoreliefului*.

6. Subliniați verbele prin care se realizează personificarea în versurile:

a) „Iar vântul spune crengilor plecate  
Povestea ta, frumoasă domnișoară.”

(Octavian Goga, *Dăscălița*)

b) „E toamnă, e foșnet, e somn...  
Copacii pe stradă oftează;  
E tuse, e plâns, e gol...  
Și-i frig, și burează.”

(George Bacovia, *Nervi de toamnă*)

c) „Blând, tainele vi le desface  
Din sânu-i milostiva glie,  
Căci toată floarea vă cunoaște  
Și toată frunza ei vă știe.”

(Octavian Goga, *Plugarii*)

7. Subliniați răspunsul corect privind rolul verbelor la indicativ imperfect și la gerunziu din rima versurilor:

„Meșterii grăbea,  
Scările-ntindea,  
Locul măsură,  
Ziduri ridica,  
Dar orice zidea  
Noaptea se surpa”

(*Mânăstirea Argeșului*)

b) „Din ochi lăcrămând,  
Pe câmpii alergând,  
Pe toți întrebând  
Și la toți zicând...”

(*Miorița*)

● Formele verbale au rolul de:

- a) a sugera perseverența;
- b) a accentua dinamismul secvenței;
- c) a sublinia nerăbdarea;
- d) a surprinde continuitatea acțiunii.

# TEST DE EVALUARE

- Se dă textul următor:

Trebuie să înțelegi că nu e ușor să fii părinte. Copiii sunt un izvor de viață și devin, cu timpul, bucuria tâmpelor cărunte. Dar se cresc greu, cu multe sacrificii: mai sunt certați de părinți, mai sunt lăudați de profesori, te și bucură, te și întristează. Îți dai sufletul pentru ei și nu înțelegi că se desprind încetul cu încetul de tine și pornesc în propria lor viață. Nu-ți mai rămâne atunci decât să speri că-și vor întoarce din când în când privirile și spre tine. La rândul lor, vor da viață altor copii și abia atunci vor înțelege și ei că nu e ușor să fii părinte.

- Se cere:

a) identificați în textul de mai sus:

– două verbe auxiliare .....	0,50 puncte
– două verbe predicative personale .....	0,50 puncte
– două verbe copulative personale .....	0,50 puncte
– două verbe predicative impersonale .....	0,50 puncte
– o expresie verbală impersonală .....	0,25 puncte
– două locuțiuni verbale .....	0,50 puncte
– două verbe la diateza activă .....	0,50 puncte
– două verbe la diateza reflexivă .....	0,50 puncte
– două verbe la diateza pasivă .....	0,50 puncte
– un verb reflexiv-pasiv .....	0,25 puncte
– două complemente de agent .....	0,50 puncte

b) alcătuiți enunțuri în care următoarele verbe din text să aibă alte valori morfologice, precizând aceste valori:

- a *înțelege*

în text este: .....

altă valoare morfologică: .....

- a *rămâne*

în text este: .....

altă valoare morfologică: .....

2 puncte

c) explicați efectul stilistic al folosirii verbelor la prezent:

.....  
.....  
.....

2 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# SUBSTANTIVUL

## FELUL SUBSTANTIVELOR

1. Scoateți pe o coloană substantivele comune care au devenit proprii și pe altă coloană substantivele proprii care au devenit comune:

a) „Tu te lauzi că Apusul înainte ți s-a pus?”  
(M. Eminescu, *Scrisoarea III*)

b) „Dezleagă pe Zori-de-ziuă, Miez-de-noapte, De-cu-sară  
Din cazanul care-l duce, dându-le de drum merinde...”  
(M. Eminescu)

c) „Purta căciulă țuguiată de astrahan și blană cu guler de vidră.”  
(M. Sadoveanu, *Baltagul*)

d) „Acest ciudat și sărac amestec de obiecte îngăduie totuși păstorilor să-și ducă  
viața de robinsoni întreaga vară.”  
(G. Bogza, *Cartea Oltului*)

.....  
.....  
.....  
.....

2. Formați câte un enunț pentru fiecare dintre situațiile de mai jos legate de schimbarea clasei morfologice a substantivului:

a) pronumele reflexiv *sine* să devină substantiv:

.....

b) verbul la gerunziu *suferind* să devină substantiv:

.....

c) substantivul *ianuarie* să devină adverb:

.....

d) substantivul *român* să devină adjectiv:

.....

e) substantivul *buștean* să devină adverb de mod la gradul superlativ absolut:

.....

3. Dați câte un exemplu de substantiv format cu ajutorul următoarelor sufixe (specifice):

- |                       |                        |
|-----------------------|------------------------|
| a) substantive comune | - <i>easă</i> .....    |
| - <i>enie</i> .....   | - <i>et</i> .....      |
| - <i>ar</i> .....     | - <i>ime</i> .....     |
| - <i>ărie</i> .....   | - <i>oare</i> .....    |
| - <i>erie</i> .....   | b) substantive proprii |
| - <i>ăt</i> .....     | - <i>eanu</i> .....    |
| - <i>că</i> .....     | - <i>escu</i> .....    |
| - <i>ean</i> .....    | - <i>ilă</i> .....     |

## GENUL SUBSTANTIVELOR

1. Marcați cu x căsuța corespunzătoare substantivelor care exprimă genul prin cuvinte cu radical diferit.

băiat

bunic

cocoș

vacă

țap

măgar

tată

berbec

2. Scrieți în dreptul substantivelor de mai jos forma la masculin sau feminin formată prin sufixare:

*lup* .....

*bivol* .....

*urs* .....

*iepure* .....

*gâscă* .....

*vilpe* .....

*rață* .....

*cioară* .....

3. Subliniați substantivele epicene din lista următoare: *linx, balenă, leu, focă, cămilă, nutrie, ghepard, bou, pupăză, capră, țigar, vultur, măgar, lebadă, uliu.*

4. Identificați genul următoarelor substantive defective de număr:

*aur* .....

*sânge* .....

*unt* .....

*preliminariii* .....

*funeralii* .....

*represalii* .....

## NUMĂRUL SUBSTANTIVELOR

1. Notați, după modelul de mai jos, răspunsurile adevărate și pe cele false:

– substantivul *argint* are forma de plural *arginți*  **NU**

– pluralul substantivului *hotel* este *hoteluri*  **DA**

– substantivul *pârâu* are forma de plural *pârâuri*

– substantivul *subiect* este defectiv de plural

– substantivul *măruntaie* este defectiv de singular

– substantivele colective au formă de plural

2. Subliniați substantivele defective de singular cu o linie și pe cele defective de plural cu două linii: *pantaloni, foame, ochelari, tăiței, sete, zori, aramă, câlți, creștinism, fotbal, reflexe, cinste, înțelepciune, icre, curaj, aur, fier, volei, Carpați, Oradea, Videle, Marin, Iași, România, Europa.*

3. Scrieți forma de plural nearticulat a substantivelor următoare:

*troleibuz* .....  
*curcubeu* .....  
*vârtej* .....

4. Marcați cu x căsuța corespunzătoare substantivelor care au aceeași formă și la singular și la plural:

<i>pui</i> <input type="checkbox"/>	<i>ciocănitoare</i> <input type="checkbox"/>	<i>maree</i> <input type="checkbox"/>
<i>cui</i> <input type="checkbox"/>	<i>floare</i> <input type="checkbox"/>	<i>lume</i> <input type="checkbox"/>
<i>tei</i> <input type="checkbox"/>	<i>unchi</i> <input type="checkbox"/>	<i>nai</i> <input type="checkbox"/>
<i>bordei</i> <input type="checkbox"/>	<i>trunchi</i> <input type="checkbox"/>	<i>pai</i> <input type="checkbox"/>

5. Alcătuiți câte un context prin care să demonstrați că următoarele substantive au la forma de plural alt sens decât cel al formei de singular:

a) *aer*: .....  
*aere*: .....  
b) *timp*: .....  
*timpuri*: .....  
c) *frig*: .....  
*friguri*: .....

6. Alcătuiți contexte prin care să demonstrați că următoarele forme de singular și de plural sunt diferențiate ca sens:

a) *caro* .....  
*carou* .....  
*pendul* .....  
*pendulă* .....  
b) *dăți* .....  
*date* .....  
*cămine* .....  
*căminuri* .....

7. Alegeți, prin subliniere, forma corectă:

<i>suporturi</i> – <i>suportți</i>	<i>refrene</i> – <i>refrenuri</i>
<i>virusuri</i> – <i>virusi</i>	<i>burghie</i> – <i>burghiuri</i>
<i>remarce</i> – <i>remarci</i>	<i>ghișee</i> – <i>ghișeuri</i>
<i>albușe</i> – <i>albușuri</i>	<i>blesteme</i> – <i>blestemuri</i>

8. Explicați ce deosebire de sens există între următoarele forme de plural:

● *căpșune* – *căpșuni*                      ● *cireșe* – *cireși*  
.....  
.....



# CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE SUBSTANTIVELOR

1. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți substantivul *copil* în cazurile indicate și cu funcțiile sintactice cerute:

## I. Cazul nominativ

1. Subiect .....
2. Nume predicativ .....
3. Atribut apozitional .....

## II. Cazul acuzativ

1. Complement direct .....
2. Complement indirect .....
3. Complement de agent .....
4. Complement circumstanțial
  - de loc .....
  - de timp .....
  - de mod .....
5. Atribut substantival
  - prepozițional .....
  - apozitional .....
6. Nume predicativ .....

## III. Cazul genitiv

1. Atribut substantival
  - genitival .....
  - prepozițional .....
  - apozitional .....
2. Nume predicativ .....
3. Complement indirect .....
4. Complement circumstanțial
  - de loc .....
  - de timp .....
  - de mod .....

## IV. Cazul dativ

1. Complement indirect .....
2. Nume predicativ .....
3. Atribut substantival
  - prepozițional .....
  - apozitional .....
4. Complement circumstanțial de mod .....

## V. Cazul vocativ

1. Atribut substantival apozitional .....

2. Declinați în propoziții substantivul următor, după cerințele date. Scrieți în paranteză funcția sintactică a fiecărei forme:

● *stea-de-mare* (singular, articular hotărât)

N ..... (.....)  
Ac ..... (.....)  
G ..... (.....)  
D ..... (.....)  
V ..... (.....)

3. Folosiți, în contexte adecvate, acuzativul, genitivul, dativul și vocativul următoarelor nume proprii:

*Alina* – Ac .....  
          – G .....  
          – D .....  
          – V .....

*Ion* – Ac .....  
      – G .....  
      – D .....  
      – V .....

4. Construiți propoziții cu substantive precedate de următoarele prepoziții care cer cazurile genitiv și dativ și precizați-le funcția sintactică:

a) cu genitivul:

– *asupra*: .....  
– *contra*: .....  
– *împotriva*: .....  
– *înaintea*: .....

b) cu dativul:

– *asemenea*: .....  
– *conform*: .....  
– *contrar*: .....  
– *potrivit*: .....  
– *datorită*: .....

5. Precizați cazul și funcția sintactică a substantivelor subliniate:

În vara asta a fost *secetă*. .....  
Vara asta a fost *secetă* curată. ....  
El dădea jos lucrurile *din șifonier*. .....  
El dădea jos, *din șifonier*, lucrurile. ....  
În *toamna* aceasta plec la țară. ....  
Fructele *de toamnă* sunt bune. ....

# ARTICULAREA SUBSTANTIVELOR

1. Alcătuiți patru enunțuri prin care să dovediți că substantivul se poate articula cu toate cele patru articole din limba română:

- a) articol hotărât: .....
- b) articol nehotărât: .....
- c) articol posesiv-genitival: .....
- d) articol demonstrativ-adjectival: .....

## ATENȚIE!

Sunt însoțite de articol demonstrativ-adjectival numai substantivele provenite din adjective prin schimbarea clasei morfologice.

2. Scrieți pluralul artikulat hotărât al substantivului *fiu* și explicați ortografierea acestuia:

*fiu*: .....  
.....  
.....

## REȚINEȚI!

Se scriu cu doi *i* la plural, forma nearticulată și cu trei *i* la plural, forma articulată, substantivele terminate la nominativ, singular, în *-iu* (*vizitiu, macaragiu, geamgiu*, etc) și substantivul *copil*.

3. Scrieți genitiv-dativul singular, artikulat hotărât, al substantivelor următoare:

<i>idee</i> .....	<i>Alina</i> .....
<i>sabie</i> .....	<i>vodă</i> .....
<i>Mihai</i> .....	<i>nenea</i> .....
<i>Carmen</i> .....	<i>tanti</i> .....

4. Comentați valoarea stilistică a folosirii substantivului *codri* în forma de plural nearticulat:

„De treci *codri* de aramă, de departe vezi albind...”

(M. Eminescu, *Călin* (*file din poveste*))

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

## VALORILE STILISTICE ALE SUBSTANTIVULUI

1. Descoperiți, în textele următoare, figurile de stil realizate cu ajutorul substantivelor, după modelul dat:

- a) „Sufletul satului fâlfâie pe lângă noi,  
Ca un miros sfios de iarbă tăiată,  
Ca o cădere de fum din streșini de paie,  
Ca un joc de iezi pe morminte înalte.”

(L. Blaga)

● *sufletul satului* – metaforă

- .....
- .....
- .....

b) „Pe valea Siretului, întinsă sub arcurile de safir ale cerului, ale căror fluvii de aer tremurau de căldura soarelui de vară, stau risipite, cu întunecata lor umbră, păduri...”

(M. Eminescu)

- .....
- .....
- .....

c) „Copacii bătrâni și tufărișurile așteptau cu solemnitate minunea învierii și purtau pe vârfuri muguri grași, ușor crăpați, ca niște crisalide din care trebuiau să nască noianuri de frunze. Nu erau încă decât o nădejde, un zâmbet fumuriu și luminos.”

(M. Sadoveanu, *Împărăția apelor*)

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

2. Analizați la alegere, două substantive din textul următor, menționând și valoarea lor stilistică:

„Era ploaia. Venea împotriva noastră ca un păienjeniș. În curând sticli în mărgelile oblice. Trestiile tresăriră frământându-se... Și pânda de stropi ne învăluia brusc...”

(M. Sadoveanu, *Împărăția apelor*)

- ..... = .....
- .....
- .....
- .....
- ..... = .....
- .....
- .....

3. Alcătuiți câte un enunț în care substantivul *floare* să aibă următoarele valori stilistice:
- a) comparație: .....
  - b) personificare: .....
  - c) metaforă: .....
  - d) hiperbolă: .....
  - e) epitet: .....

## ORTOGRAFIA SUBSTANTIVULUI

1. Completați spațiile următoare cu câte două substantive comune care se scriu cu inițială mică:

- nume ale zilelor: .....
- nume ale lunilor: .....
- nume de popoare: .....
- nume ale obiectelor de învățământ: .....
- denumirile funcțiilor de stat, politice și administrative: .....
- .....
- denumirile epocilor istorice și geologice: .....

2. Completați spațiile de mai jos cu câte două substantive proprii care să denumească:

- nume de personaje literare: .....
- nume mitologice și religioase: .....
- nume geografice și teritorial-administrative: .....
- nume de instituții sau întreprinderi: .....
- denumiri ale sărbătorilor calendaristice: .....
- denumiri de astre și constelații: .....
- titluri de opere literare, de artă sau științifice: .....
- titluri de publicații (ziare, reviste etc.): .....

3. Alcătuiți enunțuri prin care să demonstrați următoarele afirmații referitoare la substantivele proprii simple:

- a) Când punctele cardinale au semnificația unor toponime, se scriu cu majusculă:  
.....
- b) Abrevierile punctelor cardinale se scriu cu majusculă:  
.....
- c) Numele proprii folosite ocazional ca nume comune se scriu cu majusculă:  
.....

4. Dați alte două exemple prin care să demonstrați afirmațiile de mai jos referitoare la substantivele proprii compuse:

a) Se scriu cu inițială majusculă numai la începutul primului cuvânt:

– titlurile ziarelor, ale revistelor, ale operelor literare, artistice sau științifice:

*România literară*, .....

*Balade și idile*, .....

– denumirile documentelor oficiale de importanță națională și internațională:

*Codul penal*, .....

b) Se scriu cu inițială majusculă la începutul fiecărui cuvânt (cu excepția cuvintelor de legătură):

– nume de personaje: *Făt-Frumos*, .....

– nume ale personalităților istorice și literare: *Ștefan cel Mare*, .....

– nume de localități: *Cluj-Napoca*, .....

– denumiri geografice: *Vârful cu Dor*, .....

– denumiri ale unor instituții: *Parlamentul României*, .....

– nume de străzi, bulevarde, șosele: *Bulevardul Carol*, .....

– substantivele compuse prin abrevieri: *UNESCO*, .....

– numele de familie compuse (al doilea fiind un toponim): *Ioan Alexandru Brătescu-Voinești*, .....

5. Scrieți, după modelul dat, câte două exemple de substantive care să demonstreze următoarele afirmații:

a) Numele personalităților istorice se pot scrie și cu inițială mică la substantivul care arată numele rangului:

*voievodul Ștefan*, .....

b) Se scriu cu inițială mică termenii generici care nu fac parte din numele geografice și teritorial-administrative:

*valea Prahovei*, .....

6. Subliniați varianta corectă în cazul substantivelor comune compuse de mai jos, știind că elementele componente ale acestora și-au pierdut individualitatea morfologică:

binefacere / bine facere

bunăstare / bună stare

binefăcător / bine făcător

bunăvoie / bună voie

răufăcător / rău făcător

untdelemn / unt de lemn

7. Treceți substantivele găsite la exercițiul 6 la forma de genitiv-dativ, după modelul de mai jos:

*binefacere* – *binefacerii* ..... – .....  
..... – .....  
..... – .....

8. Adăugați, după modelul dat, alte două exemple de substantive comune compuse care se scriu cu cratimă (componentele păstrând o oarecare independență morfologică):

- a) substantiv (N) + substantiv (N): *zi-lumină*, .....
- b) substantiv (N) + prepoziție + substantiv (N): *stea-de-mare*, .....
- c) substantiv + adjectiv: *argint-viu*, .....
- d) substantiv + numeral: *prim-ministru*, .....
- e) substantiv + verb: *gură-cască*, .....

9. Scrieți câte două exemple de substantive proprii compuse care se scriu prin alăturare cu sau fără cratimă (componentele având o mare independență morfologică), care să exprime:

- a) fără cratimă
  - nume de străzi: .....
  - nume de localități: .....
  - nume de continente: .....
- b) cu cratimă
  - nume de personalități: .....
  - nume de localități: .....
  - nume geografice: .....

10. Marcați cu x căsuța corespunzătoare substantivelor care la genitiv-dativ se scriu cu *-ii*:

<i>baie</i> <input type="checkbox"/>	<i>ploaie</i> <input type="checkbox"/>	<i>minge</i> <input type="checkbox"/>
<i>câmpie</i> <input type="checkbox"/>	<i>grădină</i> <input type="checkbox"/>	<i>ridiche</i> <input type="checkbox"/>
<i>cheie</i> <input type="checkbox"/>	<i>scorie</i> <input type="checkbox"/>	<i>potârniche</i> <input type="checkbox"/>

11. Folosiți în enunțuri substantive însoțite de articolele nehotărâte *un*, *o*, precedate de prepozițiile:

- a) *întru* .....
- b) *dintru* .....
- c) *printru* .....

## LOCUȚIUNILE SUBSTANTIVALE

1. Scrieți locuțiunile substantivale care provin de la locuțiunile verbale date, după modelul de mai jos:

- *a pune la cale* – *punerea la cale*
- *a băga de seamă* – .....
- *a se da de-a rostogolul* – .....

2. Găsiți locuțiunile substantivale corespunzătoare următoarelor substantive:

- *Dumnezeu* .....
- *diavolul* .....

3. Precizați substantivale echivalente următoarelor locuțiuni substantivale:

- *cai verzi pe pereți* .....
- *ducă-se pe pustii* .....

4. Subliniați locuțiunile substantivale din următoarea serie de termeni cu valoare substantivală: *stare de necesitate, punere în temă, casă de bani, zi-lumină, cameră de gardă, punere la punct, semnal de alarmă, părere de rău, complet de judecată, luare în răs, cutie de rezonanță, punct de vedere, pierdere de vreme.*

5. Analizați locuțiunile substantivale din enunțurile următoare, completând tabelul de mai jos:

a) Privindu-l cu luare aminte, și-a dat seama că părerile lui de rău sunt numai încercări stângace de a-i duce de nas pe cei slabi de înger.

b) I-au răspuns cu ridicări din umeri când le-a cerut să-i facă o dare de seamă în privința evenimentelor din ultimele zile.

c) Scoaterea de sub acuzare a fost chiar pentru inculpat ca o lovitură în moalele capului.

d) Datul cu presupusul și aflatul în treabă i-au spulberat și bruma de considerație a celor apropiați.

Locuțiunea	Genul	Numărul	Cazul	Articulată/ Nearticulată	Funcția sintactică



# TEST DE EVALUARE

● Se dau substantivele următoare: *argint-viu, sandvici, fecior, tigru, viezure, sete, icre, iarnă, aducere, (un) du-te-vino, Florescu, Târgu-Jiu, untdelemn, CFR, glonț.*

● Se cere:

a) identificați un substantiv comun care a devenit propriu și un substantiv propriu care a devenit comun:

● ..... ● .....

1 punct

b) identificați un substantiv compus și explicați ortografierea acestuia:

.....  
.....

0,50 puncte

c) selectați două substantive care își pot schimba valoarea morfologică și alcătuiți enunțuri, precizând aceste valori:

.....  
.....

1 punct

d) alegeți câte un exemplu de substantiv care:

● să formeze genul feminin prin adăugarea unui sufix la forma masculin:

.....

● să fie epicen:

.....

1,50 puncte

e) selectați un substantiv defectiv de singular și un substantiv defectiv de plural:

● ..... ● .....

0,50 puncte

f) alegeți unul dintre substantive și alcătuiți enunțuri în care să aibă următoarele funcții sintactice:

● subiect .....

● nume predicativ .....

1 punct

h) alegeți un substantiv și introduceți-l în structura unei locuțiuni substantivale, alcătuiind cu aceasta un enunț:

.....

0,50 puncte

i) alcătuiți câte un enunț în care substantivul *iarnă* să aibă valorile stilistice de:

● comparație: .....

● personificare: .....

● metaforă: .....

3 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# PRONUMELE

## PRONUMELE PERSONAL PROPRIU-ZIS

1. Precizați prin încercuire câte pronume personale sunt în textul următor:

Mă gândesc că nu mă va recunoaște nimeni dacă schimb hanoracul meu cu al lui.

- a) patru pronume personale;
- b) trei pronume personale;
- c) două pronume personale.

2. Subliniați cu o linie formele neaccentuate cu valoare de pronume personal și cu două linii formele neaccentuate cu valoare de pronume reflexiv:

Să nu te miri dacă te timite acasă pentru a te schimba.

Nu-ți aduci aminte, dar eu ți-am spus să-ți iei haine groase!

Nimeni nu v-a obligat să vă grăbiți.

Ne place să ne adunăm și să ne povestim cu ce ne-am ocupat în ultimii ani.

3. Folosiți în enunțuri următoarele forme neaccentuate cu valorile morfologice indicate:

*mi* – pronume personal: .....

– pronume reflexiv: .....

*mă* – pronume personal: .....

– pronume reflexiv: .....

4. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți trei forme ale pronumelui personal în cazul genitiv:

a) .....

b) .....

c) .....

5. Subliniați formele de dativ posesiv din enunțurile de mai jos și precizați funcțiile sintactice:

Păru-i auriu îi lumina chipul. ....

Deasupra-ți se-adună roi de neazuri. ....

Le meșteresc în felu-mi. ....

Mi se pare că asupra-ne vor pune biruri grele. ....

6. Extrageți din literatura populară un fragment de text care să conțină forme de dativ etic și subliniați-le:

.....  
.....  
.....  
.....

7. Identificați pronumele personale cu valoare neutră din textele de mai jos:

a) „– Măă, nea Păcălete, ia ziceți-i, mă, un brâu...”

(Camil Petrescu, *Un om între oameni*)

b) „... și când era de făcut ceva treabă, o cam răream de pe acasă...”

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

### ATENȚIE!

Pronumele personale forme neaccentuate pot avea și *valoare neutră* la cazurile dativ și acuzativ. Acestea intră, în general, în componența unor locuțiuni și expresii și *nu au funcție sintactică*: *a lua-o la sănătoasa, a-i trage o chelfăneală* etc.

8. Analizați pronumele personale din textele următoare, completând tabelul de mai jos:

a) „Chiar cumătrul caprei (...) trăgea cu urechea la păretele din dosul casei când vorbea cu dânșii.”

b) „Bun! zise el în gândul său. Ia, acu mi-e timpul... De i-ar împinge păcatul să-mi deschidă ușa, halal să-mi fie!”

(Ion Creangă, *Capra cu trei iezi*)

c) „ –... sprințaroiu copil mai ai, drept să-ți spun! Când aproape să pun mâna pe dânsul, i-am pierdut urma, și să te duci, duluță!

– Ba mai pune-ți pofta-n cui!... Mai bine să ne întrecem din trântă.

– Din trântă? Doar nu ți-e greu de viață!”

(Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*)

Pronumele personal	Persoana	Genul	Numărul	Cazul	Forma	Funcția sintactică

9. Folosiți în enunțuri, la singular și plural, formele pronumelor personale *însul*, *însa* precedate de prepoziția *printr-*:

a) .....

a) .....

b) .....

b) .....

c) .....

c) .....

## PRONUMELE PERSONAL DE POLITEȚE

1. Identificați, prin subliniere, pronumele personale de politețe din enunțurile de mai jos, precizând cărui tip de limbaj îi aparțin (literar, solemn, familiar):

a) Mata stai acolo, tălică stai aici, iar mătăluță, că ești mai mic, stai pe scaunul ăsta mai înalt.

.....

b) Să-i spui Excelenței sale că am mai auzit și de la alții amenințări, dar, Domnia ta, să știi că nu ne-am speriat.

.....

2. Analizați, la alegere, câte un pronume de politețe din textele de la exercițiul 1.

a) ..... = .....

.....

.....

b) ..... = .....

.....

.....

3. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele forme ale pronumelui de politețe, respectând cerințele din paranteze:

a) *dumneata* (caz dativ, complement indirect):

.....

b) *dumneaei* (cazul acuzativ, atribut pronominal):

.....

c) *dumneavoastră* (caz vocativ):

.....

d) *dumnealui* (caz genitiv, complement circumstanțial de loc):

.....

e) *dumnealor* (caz nominativ, atribut apozitional):

.....

## PRONUMELE REFLEXIV

1. Folosiți, în enunțuri, următoarele forme neaccentuate ca mărci ale diatezei reflexive:

*mi*: .....

*mă*: .....

*te*: .....

*s-*: .....

*și*: .....

2. Ilustrați, în enunțuri, următoarele funcții sintactice ale pronumelui reflexiv în cazul acuzativ:

- a) atribut pronominal: .....
- b) nume predicativ: .....
- c) complement direct: .....
- d) complement indirect: .....
- e) complement circumstanțial de loc: .....
- .....
- f) complement circumstanțial de mod: .....
- .....

3. Recunoașteți funcțiile sintactice ale pronumelui reflexiv în cazul dativ din enunțurile de mai jos:

- a) Nu-și recunoscuse scrisul pe acele file îngălbenite.  
.....
- b) Nu-și reproșează nimic.  
.....
- c) Adunase în preajmă-și slujitorii credincioși.  
.....

4. Marcați, în enunțurile de mai jos, pronumele reflexive propriu-zise și pronumele personale convertite în pronume reflexive, după modelul:

- |   |   |
|---|---|
| Mă rog la el să tacă. <input checked="" type="checkbox"/> | Se roagă de el să tacă. <input checked="" type="checkbox"/> |
| Mă gândesc la ei. <input type="checkbox"/>                | Se grăbesc să plece. <input type="checkbox"/>               |
| Și-a pierdut timpul. <input type="checkbox"/>             | Vă jucați cu focul! <input type="checkbox"/>                |
| Se duce la vale. <input type="checkbox"/>                 | Își imaginează totul. <input type="checkbox"/>              |
| Te uiți urât la noi. <input type="checkbox"/>             | Mă plimb în parc. <input type="checkbox"/>                  |
| Ne sfătuim cu ei. <input type="checkbox"/>                | Te-ai supărat degeaba. <input type="checkbox"/>             |

5. Precizați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate în enunțurile următoare:

- a) Au și venit.  
    Și ei sunt interesați. ....  
    Nu-și pierde timpul. ....  
    Este atent și sigur pe el. ....  
    Vine și pleacă nestânjenit. ....
- b) Nu s-a lămurit. ....  
    Nu vreau s-aud nimic! ....  
    S-aduni toate foile! ....  
    S-adună toți în casa părintească. ....

## OBSERVAȚI!

1. Omonimia termenului <i>și</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>a) pronume reflexiv</li> <li>b) adverb de mod <i>și</i> = <i>chiar</i> / <i>imediat</i></li> <li>c) conjuncție coordonatoare</li> </ul>
2. Omonimia termenului <i>s-</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>a) pronume reflexiv → <i>s-</i> (<i>se</i>)</li> <li>b) conjuncție subordonatoare → <i>s-</i> (<i>să</i>)</li> </ul>

6. Scrieți valoarea morfologică și funcția sintactică a termenilor subliniați în enunțurile de mai jos:

- Se gândește numai *la sine*. .....
- Sinele* e mai puternic decât rațiunea. ....
- Ce are el *în sinea* lui e greu de aflat. ....
- A hotărât asta *cu de la sine putere*. ....

7. Analizați pronumele reflexive din textele de mai jos, completând tabelul dat:

a) „A te abține ar fi ca și când cineva ți-ar da brânci în apă și tu, deși știi să înoți, nu vrei să dai din brațe, să te salvezi, pe motiv că nu-ți place să fii aruncat în apă.”

(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

b) „— S-a isprăvit! degeaba ne-a fost toată strădania. Mai bine rămâneam la Curtea de Argeș... la uitați-vă! Cel care vine după turc este ciobanul de aseară! (...)

Turcul se apropie tacticos...”

(Gala Galaction, *Lângă apa Vodislavei*)

c) „De când codrul, dragul codru, troienindu-și frunza toată,

Își deschide-a lui adâncuri, fața lunii să le bată,

Tristă-i firea, iară vântul sperios vo creangă farmă –

Singuratece izvoare fac cu valurile larmă.”

(Mihai Eminescu, *Călin (file din poveste)*)

Pronumele reflexiv	Persoana	Numărul	Cazul	Forma	Funcția sintactică

8. Subliniați formele de dativ posesiv exprimate prin pronume reflexive în textele de mai jos:

a) „Ochii-și negri d-aranca...”

(Toma Alimoș)

b) „El își opri calul înaintea cârciumii.”

(I. Slavici, *Moara cu noroc*)

# PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL POSESIV

1. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele forme ale pronumelui posesiv și precizați funcțiile sintactice:

- persoana I, masculin, singular, nominativ:

..... – .....

- persoana a II-a, feminin, plural, dativ:

..... – .....

- persoana I, masculin, plural, genitiv:

..... – .....

2. Adăugați substantivelor de mai jos determinanți exprimați prin a) pronume posesiv; b) pronume personal în cazul genitiv; c) adjectiv pronominal posesiv:

*păreră*  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a) } \dots\dots\dots \\ \text{b) } \dots\dots\dots \\ \text{c) } \dots\dots\dots \end{array} \right.$

*colegi*  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a) } \dots\dots\dots \\ \text{b) } \dots\dots\dots \\ \text{c) } \dots\dots\dots \end{array} \right.$   
(*colegii*)

*jocul*  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a) } \dots\dots\dots \\ \text{b) } \dots\dots\dots \\ \text{c) } \dots\dots\dots \end{array} \right.$

*prietene*  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a) } \dots\dots\dots \\ \text{b) } \dots\dots\dots \\ \text{c) } \dots\dots\dots \end{array} \right.$   
(*prietenele*)

3. Precizați valoarea morfologică și funcția sintactică a formelor pronominale subliniate în enunțurile de mai jos:

a) Gusturile *mele* diferă de gusturile *lui*.

- *mele*: .....

- *lui*: .....

b) Veștile *despre ai mei* mi-au adus liniștea.

- *despre ai mei*: .....

- *mi*: .....

c) Tatăl *meu* nu-l cunoaște pe *tată-său*.

- *meu*: .....

## REȚINEȚI!

În construcțiile *tată-său*, *maică-ta*, *fiu-său*, etc., al doilea cuvânt este adjectiv pronominal posesiv.

4. Folosiți în contexte adecvate omofonele de mai jos:


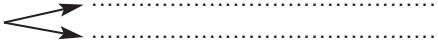
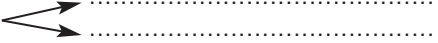
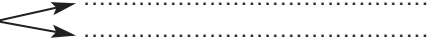
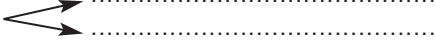
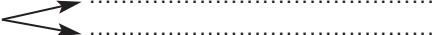
a) *sa*: .....

*s-a*: .....

b) *săi*: .....

*să-i*: .....

5. Identificați valoarea morfologică și funcția sintactică a termenilor subliniați în enunțurile următoare:

- a) Toți sunt contra *noastră*. 
- b) Lupta împotriva sa devine inutilă. 
- c) Părerile *noastre* nu contează. 
- d) Musafirii au sosit înaintea *voastră*. 
- e) Deasupra *ta* se adună norii îndoielilor. 
- f) N-am avut curaj să le spun *alor mei*. 

7. Analizați pronumele și adjectivele pronominale posesive din textele de mai jos, completând tabelul:

- a) „A mea e lacrima ce-n tremur  
Prin sita genelor se frânge,  
Al meu e cîntul ce-n pustie  
Neputincioasa jale-și plânge...”  
(Octavian Goga, *Plugarii*)
- b) „Din sfera mea venii cu greu  
Ca să-ți urmez chemarea,  
Iar cerul este tatăl meu,  
Și mumă-mea e marea.”  
(Mihai Eminescu, *Lucefărul*)

Cuvântul	Valoarea pron./adj.	Număr de posesori și de obiecte posedate	Pers.	Genul	Nr.	Cazul	Funcția sintactică

8. Alegeți, prin subliniere, forma corectă:

- Le povestesc unor prietene *a mele / ale mele*.  
 Unei colege *a mea / ale mele / a mele* i-a dispărut caietul.  
 Câinele unor cunoștințe *a mele / ale mele* latră muzical.  
 Mamei *tele / tale* îi place muzica disco.  
 Celei mai importante poezii *a ta / ale tale / ale tele* i s-a acordat premiul cel mare.  
 Cei doi scriitori au puncte comune în operele *sale / lor*.



# PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL DEMONSTRATIV

1. Precizați felul pronumelor demonstrative de mai jos, diferențînd pronumele după:
- a) înțeles (de apropiere, depărtare, identitate);
  - b) structură (simple, simplificate, compuse);
  - c) aspect (literare, regionale, familiare).

acela  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a)} \dots\dots\dots \\ \text{b)} \dots\dots\dots \\ \text{c)} \dots\dots\dots \end{array} \right.$

ăsta  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a)} \dots\dots\dots \\ \text{b)} \dots\dots\dots \\ \text{c)} \dots\dots\dots \end{array} \right.$

cel  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a)} \dots\dots\dots \\ \text{b)} \dots\dots\dots \\ \text{c)} \dots\dots\dots \end{array} \right.$

cestălalt  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a)} \dots\dots\dots \\ \text{b)} \dots\dots\dots \\ \text{c)} \dots\dots\dots \end{array} \right.$

iștilalți  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a)} \dots\dots\dots \\ \text{b)} \dots\dots\dots \\ \text{c)} \dots\dots\dots \end{array} \right.$

2. Marcați formele pronominale convertite în adjective pronominale demonstrative, în enunțurile de mai jos:

**Model:** *Acesta* știe tot.                       Elevul *acesta* știe tot.

Părerile *acestuia* sunt originale.

Avem *același* drum.

*Cei* de la munte au alte obiceiuri.

Pe *cel* deal ard focurile comorilor.

Înțeleg revolta *acelor* oameni.

3. Folosiți în contexte adecvate următoarele forme ale pronumelui demonstrativ:

- *aceea*: .....
- *aceia*: .....
- *aceiași*: .....
- *aceeași*: .....

4. Recunoașteți valoarea morfologică și funcția sintactică a formelor pronominale demonstrative din enunțurile următoare:

- Nu *acesta* este necazul! ..... ; .....  
 *Celălalt* vorbește neîntrerupt. .... ; .....  
 Îl recunosc *pe ăsta!* ..... ; .....  
 Revolta *acestui* om este de înțeles. .... ; .....  
 *Acestuia* nu-i poți spune nimic. .... ; .....  
 S-a votat contra *acelei* legi. .... ; .....  
 În toate *celelalte* situații m-am descurcat. .... ; .....  
 Răspunsul este *aceleși*. .... ; .....  
 El este *aceleși* om cu scaun la cap. .... ; .....

5. Alcătuiți enunțuri în care formele pronominale de mai jos să aibă funcția sintactică de: a) atribut pronominal; b) atribut adjectival

- aceea* – a) .....  
 – b) .....  
 *aceiași* – a) .....  
 – b) .....  
 *cestălalt* – a) .....  
 – b) .....

6. Ilustrați, în enunțuri, următoarele valori morfologice ale termenilor *cei*, *cea*:

- cei*  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a) articol demonstrativ-adjectival: .....} \\ \text{b) pronume demonstrativ: .....} \\ \text{c) adjectiv pronominal demonstrativ: .....} \end{array} \right.$
- cea*  $\left\{ \begin{array}{l} \text{a) articol demonstrativ-adjectival: .....} \\ \text{b) pronume demonstrativ: .....} \\ \text{c) adjectiv pronominal demonstrativ: .....} \end{array} \right.$

7. Analizați pronumele și adjectivele pronominale demonstrative din textele următoare, completând tabelul următor:

a) „... atunci să plesnească cercul acesta și numai atunci să se nască pruncul din tine, pentru că ai ascultat de sfaturile altora, de ai nenorocit și căzăturile ieste de bătrâni, m-ai nenorocit și pe mine și pe tine deodată!”

(Ion Creangă, *Povestea porcului*)

b) „Care dintre voi se simte destoinic a împărăți peste o țară așa de mare și bogată ca aceea, are voie să se ducă, ca să împlinească voia cea mai de pe urmă a moșului vostru.”

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap Alb*)

c) „Cei care apucă să ajungă mor în el, cad în fundul acestui lac al lor...”

(Constantin Toiu, *Galeria de viță sălbatică*)

d) „Din ziua aceea de seceriș (...) înțelese că într-adevăr tatăl său nu mai era un tată din aceia pe care un copil, ca să i se îndeplinească dorința, trebuie să-l sâcâie mereu cu același lucru.”

(Marin Preda, *Moromeții*)

Forma pronominală	Valoarea morfologică	Felul	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

## PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL INTEROGATIV

1. Formulați propoziții interogative cu ajutorul formelor pronominale de mai jos și precizați valoarea morfologică a formelor folosite:

- *căru:* ..... — .....
- *căror:* ..... — .....
- *cui:* ..... — .....
- *câți:* ..... — .....
- *câtor:* ..... — .....
- *ce:* ..... — .....

2. Precizați valoarea morfologică și funcția sintactică a formelor pronominale interogative din enunțurile următoare:

- Ce faci acolo? ..... ; .....
- Pe ce te bazezi? ..... ; .....
- Ce părere ai? ..... ; .....
- În ce zile ai chimia? ..... ; .....
- Care este soluția cea mai bună? ..... ; .....
- Câți se văd? ..... ; .....
- Câți vezi în sală? ..... ; .....
- Cui îi place să fie mințit? ..... ; .....
- Al cui este caietul? ..... ; .....
- De a cui judecată te temi? ..... ; .....
- Cărui obiect îi acorzi mai multă atenție? ..... ; .....


## ATENȚIE!


În propoziții exclamative, cuvintele *ce* și *cât* (*de*) au valoare morfologică de adverbe, ajutând la exprimarea gradului de comparație superlativ absolut al adjectivelor sau adverbelor.

**Exemplu:** Ce frumos vorbește!

Cât de înalt ai crescut!

3. Folosiți cuvintele *ce* și *cât* (*de*) cu valoare morfologică de:

a) pronume interogativ:  .....

b) adverb:  .....

c) adjectiv pronominal interogativ:  .....

4. Completați enunțurile de mai jos cu formele corecte ale adjectivului pronominal interogativ, după modelul dat:

Ale cărui cioban sunt oile acestea?

..... oameni sunt aceste case?

..... elev este lucrarea premiată?

..... femei este copilul?

..... soliste sunt piesele audiate?

5. Găsiți contexte potrivite pentru omofonele următoare:

● *cel*: .....

● *ce-l*: .....

● *cea*: .....

● *ce-a*: .....

● *cei*: .....

● *ce-i*: .....

6. Analizați pronumele și adjectivele pronominale interogative din textele următoare, completând tabelul de mai jos:

a) „Și pentru cine vrei să mori?

Întoarce-te, te-ndreaptă

Spre-acel pământ rătăcitor

Și vezi ce te așteaptă!”

(Mihai Eminescu, *Lucefărul*)

b) „Cine-i? Ce-i? Ce-a fost pe-aici?

Ciripesc cu glasuri mici

Cinteze și pitulici (...)

Ce să fie? Nu-i nimic!  
A trecut acceleratul!”

(George Topîrceanu, *Acceleratul*)

c) „În ce vară? În ce an?  
Anii trec ca apa...  
El era drumeț sărman,  
Muncitor cu sapa.”

(George Topîrceanu, *Balada morții*)

d) Ale căror oameni sunt aceste terenuri?

Forma pronominală	Valoarea morfologică	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

## PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL RELATIV

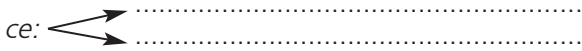
1. Adăugați un predicat înaintea fiecărei propoziții interogative, astfel încât să obțineți o frază:

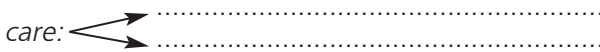
- a) ..... ce s-a întâmplat aici?
- b) ..... de care păreri ții cont?
- c) ..... cui să-i cer ajutorul?
- d) ..... pentru cine să pledez?
- e) ..... câți sunt mai buni ca mine?
- f) ..... pe ce argumente se bazează?
- g) ..... ale cui sunt versurile citate?

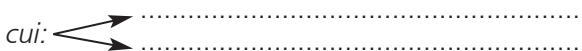
2. Având în vedere exercițiul de mai sus, rezolvați următoarele cerințe:

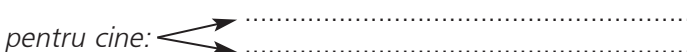
a) Menționați ce modificare se produce în punctuația enunțurilor după completarea acestora: .....


b) Precizați valoarea morfologică și funcția sintactică pe care le au formele pronominale în frazele obținute:

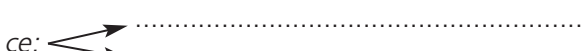
ce: 

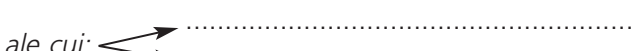
care: 

cui: 

pentru cine: 

câți: 

ce: 

ale cui: 

3. Completați frazele următoare cu formele corecte ale pronumelui relativ în cazul genitiv, după modelul:



Am plantat un pom ale cărui flori sunt albe.

Citesc un roman ..... personaj mă impresionează.

Ascult cântecele ..... texte sunt bune.

Culeg florile ..... petale sunt viu colorate.

Ei discută cu părinții ..... copil s-a rătăcit pe plajă.

Discut cu regizorul ..... film a fost premiat.

Cumpăr cartea ..... desene îi plac frățiorului meu.

Îi respect pe oamenii ..... viață este cinstită.

4. Ilustrați, în enunțuri, următoarele funcții sintactice ale pronumelui (adjectivului pronominal) relativ:

a) subiect: .....

b) nume predicativ: .....

c) atribut pronominal: .....

d) atribut adjectival: .....

e) complement direct: .....

f) complement indirect: .....

g) complement de agent: .....

h) complement circumstanțial de loc: .....

.....

i) complement circumstanțial de timp: .....

.....

j) complement circumstanțial de mod: .....

.....

## REȚINEȚI!

Pronumele (adjectivul pronominal) relativ are dublu rol sintactic:

- a) element de relație subordonator în frază;
- b) o funcție sintactică în propoziția subordonată, stabilită *numai în raport cu termenii din subordonată*.

5. Analizați pronumele și adjectivele pronominale relative din textele următoare, completând tabelul de mai jos:

a) „Povesti cu însuflețire ce pregătiri a făcut pentru sfințirea care va avea loc duminică...”

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

b) „Un lucru deplin însă pe care puteam să-l fac era să-i învăț pe urmașii mei ce este lumea, despre care însă descoperii că aveam idei tot atât de clare ca și despre un topor de metal... care îmi lipsea.”

(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

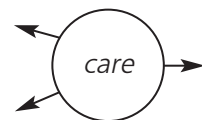
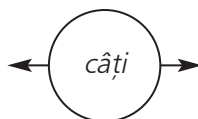
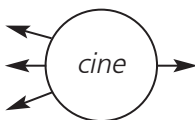
c) „Eu nu știu limanul spre care  
Pornesc cu bagajul acum,  
Ce demon mă pune-n mișcare,  
Ce taină mă-ndeamnă la drum...”

(George Topîrceanu, *Balada chiriașului grăbit*)

Forma pronominală	Valoarea morfologică	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

## PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEHOTĂRÂT

1. Adăugați particulele prin care obțineți forme compuse de pronume nehotărât de la următoarele pronume relative:



2. Marcați, în enunțurile următoare, formele pronominale nehotărâte care s-au convertit în adjective pronominale nehotărâte, după modelul:

*Oricare* greșește.  *Oricare* om greșește.

I-ai dat *vreunui*a notă maximă?

Aveți *vreo* idee despre acest roman?

Cu el are *alte* planuri.

*Tuturor* participanților le convine regulamentul.

Speranțele *tuturor* se spulberaseră.

Le spusese *câtorva* prieteni.

Am remarcat talentul *câtorva*.

3. Folosiți formele pronominale de mai jos cu funcțiile sintactice de:

- a) subiect;
- b) nume predicativ;
- c) atribut pronominal;
- d) atribut adjectival;

*cutare* { a) .....  
b) .....  
c) .....  
d) .....

*câțiva* { a) .....  
b) .....  
c) .....  
d) .....

*vreunul* { a) .....  
b) .....  
c) .....  
d) .....

4. Recunoașteți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

Aveți vreo pretenție? .....

Vreo trei zile a ținut viscolul. ....

Care l-ar întreba ar primi același răspuns. ....

Vorbește care cum se pricepe! .....

Era un ce vicleșug la mijloc! .....

Merg mai departe, măcar să zică cine ce-a zice. ....

5. Completați enunțurile de mai jos cu formele cuvintelor *fiecare* sau *orice*, precizând valoarea morfologică a acestora (pronume nehotărât, adjectiv pronominal nehotărât):



Spunea ..... vrea să-l asculte. ....  
 Este dreptul ..... om. ....  
 Face schema ..... clădiri. ....  
 Câștigul va fi al ..... va reuși. ....  
 Se conformează ..... ordin. ....  
 ..... dintre ele le spusese altceva. ....

6. Analizați pronumele și adjectivele pronominale nehotărâte, completând tabelul de mai jos:

a) „Toate lucrurile acestea, când eram copil, mă îndemnau să mă gândesc la oamenii care au trăit altădată, care au săpat cu alte sape rupte...”

(Zaharia Stancu, *Descult*)

b) „Omu-i ca o vioară... dacă pui degetele într-un loc pe o coardă, sună într-un fel, într-alt loc, într-alt fel, dar o vioară seamănă cu alta.”

(Mihai Eminescu, *Proză literară*)

Forma pronominală	Valoarea morfologică	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

7. Folosiți termenii de mai jos cu valorile morfologice indicate:

*mult* ← pronume nehotărât: .....  
 ← adverb de mod: .....  
 ← adjectiv propriu-zis: .....

*atât* ← adjectiv pronominal nehotărât: .....  
 ← adverb de mod: .....

*destul* ← pronume nehotărât: .....  
 ← adverb de mod: .....  
 ← adjectiv pronominal nehotărât: .....

*tot* ← adjectiv pronominal nehotărât: .....  
 ← adverb de mod: .....


# PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEGATIV

1. Declinați în propoziții pronumele negativ *niciuna* și precizați funcția sintactică în fiecare enunț:

N. .... ; .....  
 Ac. .... ; .....  
 D. .... ; .....  
 G. .... ; .....  
 V. .... ; .....

2. Recunoașteți valorile morfologice și funcțiile sintactice ale formelor pronominale negative din enunțurile următoare:


*Niciunuia* nu-i reușise desenul.  .....

A ajuns *al nimănu*.  .....


*Nicio* zi nu seamănă cu alta.  .....

Nu-l interesează *niciun* program.  .....

N-am apreciat vocea *niciuneia*.  .....

Nu spune *nimic* nou!  .....

3. Folosiți, în enunțuri, formele pronominale negative de mai jos cu funcțiile sintactice indicate:

*niciunii*  complement direct: .....  
 nume predicativ: .....  
 complement indirect: .....  
 atribut pronominal: .....  
 atribut adjectival: .....

4. Menționați valorile morfologice ale termenului *nimic* și ale locuțiunilor în componența cărora intră:

*Nimic* nu-l impresionează. ....  
 S-a agățat *de un nimic*. ....  
 Își pierde vremea *cu nimicuri*. ....  
 Ești un om *de nimic*. ....  
 A vândut casa *pe nimic*. ....  
 N-ar renunța *pentru nimic în lume!* .....

5. Precizați structura propozițiilor următoare, după modelul:

Nimeni nu mă înțrece!

*nimeni* – subiect;

*mă* – complement direct;

*nu înțrece* – predicat verbal;

Niciun alt argument nu-l convinge.

.....  
.....  
.....

Nici cu o macara nu-l clintești.

.....  
.....  
.....

6. Analizați pronumele și adjectivele pronominale negative din textele următoare, completând tabelul de mai jos:

a) „Soarele dogorea drept d-asupra și în arșița amiazului pare că contenise orice adiere; nicio suflare nu se simțea, niciun sunet, nicio mișcare.”

(Alexandru Odobescu, *Pseudo-kynegetikos*)

b) „Cine m-aude cântând

Zice că n-am niciun gând”

(*Folclor*)

c) „Hotărâi să nu mai mărturisesc nimănui că am hoinărit printre stele...”

(Zaharia Stancu, *Desculț*)

d) „Copiii continuau să cânte ca și cum nicio piatră nu s-ar fi mișcat pe tot pământul. Nu le păsa de nimic.”

(D. R. Popescu, *Somnul pământului*)

Forma pronominală	Valoarea morfologică	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

# PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL DE ÎNTĂRIRE

1. Completați enunțurile de mai jos cu formele potrivite ale adjectivului pronominal de întărire:

- Ea ..... s-a ocupat de casă.
- Ne acuzăm pe noi .....
- Responsabil ești tu .....
- Este opțiunea ei .....
- Eu ....., sora ei, nu știam nimic.
- Eu ..... a fost surprins.
- Să fiți sincere cu voi .....
- Informațiile mi-au fost date mie ....., prima interesată.
- Ție ....., colega ei, ți-a ascuns adevărul.
- Vouă ..... vi se cere să fiți atente.

3. Corectați enunțurile următoare, explicând în ce constă fiecare greșeală descoperită:

- Chiar eu însumi l-am ajutat.

.....  
.....

- Însuși fetele și-au făcut o echipă de fotbal.

.....  
.....

- Solistei însăși îi pierise glasul.

.....  
.....

- Copiii însuși au ales jucăriile.

.....  
.....

- Chiar ție însuți îți lipsește voința.

.....  
.....

3. Analizați pronumele și adjectivele pronominale de întărire, completând tabelul de mai jos:

- a) „Când n-ai de-acum să mai privești  
Pe cel frumos cum însuți ești,  
De dragul cui să mai trăiești,  
Tu soare sfânt?”

(George Coșbuc, *Moartea lui Fulger*)

- b) „Natura-i plăsmuiește singură, ea însăși dintr-o dată...”

(Lucian Blaga, *Zamolxe*)

c) „Nu înțeleg de fapt ce s-a întâmplat, o simplă copilărie, poate, sau un mod cam ciudat, datorită circumstanțelor, a mediului meu, de a prinde conștiință de mine însumi.”  
(Alexandru Ivăsiuc, *Interva*)

Forma pronominală	Valoarea morfologică	Persoana	Genul	Numărul	Cazul	Funcția sintactică

4. Găsiți contexte adecvate pentru următoarele perechi de omofone:

- a) *însămi*: .....  
*însă-mi*: .....  
b) *însăți*: .....  
*însă-ți*: .....

5. Înlocuiți cuvintele subliniate în enunțurile de mai jos cu adjectivele de întărire sinonime:

*Chiar* tu mi-ai spus adresa.

El *personal* a recunoscut greșeala făcută.

.....

## ASPECTE STILISTICE ALE PRONUMELUI

1. Explicați ce sentimente pun în evidență formele dativului etic în următoarele versuri:

„Iar cel ungurean,  
Și cu cel vrâncean,  
Mări, se vorbiră,  
Ei se sfătuiră,  
Pe l-apus de soare  
Ca să mi-l omoare  
Pe cel moldovan...”

.....

„Cine mi-au văzut,  
Cine-au cunoscut  
Mândru ciobănel...”

(*Miorița*)

.....

2. Precizați care este atitudinea povestitorului sugerată de dativul etic în fragmentul:

„Pân-aici, spânule! și-odată *mi ți-l* înșfacă cu dinții de cap...”

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap Alb*)

.....

3. Subliniați dativul posesiv din versurile următoare și explicați rolul lui stilistic:

„Văd sufletu-ți candid prin spațiu cum trece;  
Privesc apoi lutul rămas... alb și rece,  
Cu haina lui lungă culcat în sicriu,  
Privesc la surâsu-ți rămas încă viu.”

(Mihai Eminescu, *Mortua est!*)

.....  
.....

4. Identificați forma neaccentuată neutră (din punct de vedere sintactic) și arătați ce atitudine subliniază:

a) „Acum chiar c-am pățit-o! zise cărăbușul...”

(Emil Gârleanu, *Sărăcuțul*)

.....  
b) Am luat-o la fugă și am tăiat-o peste câmp.

.....

5. Citiți cu atenție versurile de mai jos și răspundeți cerințelor date:

„Ea un înger ce se roagă – El un demon ce visează;  
Ea o inimă de aur – El un suflet apostat;  
El în umbra lui fatală, stă-ndărădnic rezemat –  
La picioarele Madonei, tristă, sfântă, Ea veghează.”

(Mihai Eminescu, *Înger și demon*)

a) subliniați pronumele din care se constituie repetiția;

b) precizați ce altă modalitate de expresivitate artistică pune în evidență repetiția și ce rol au cele două modalități.

.....  
.....  
.....  
.....

6. Scrieți ce tip de plural se folosește în fragmentele următoare (*pluralul modestiei, pluralul autorului, pluralul majestății*) și explicați semnificația fiecărei forme:

a) „Noi, Ștefan-Voievod... ne închinăm cu prietenie Domniilor voastre...”

(Mihail Sadoveanu, *Frații Jderi*)

.....  
.....

b) „Ce vrei tu? – Noi? Bună pace și de n-o fi cu bănat,  
Domnul *nostru*-ar vrea să vadă pe măritul împărat.”

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

.....  
.....

# TEST DE EVALUARE

- Se dă textul:

Era o zi de vară minunată. Niciun nor nu plutea pe deasupra, iar gândurile mele se îndreptau spre tărâmul imaginației. Întinsă pe iarbă, visam. La început nu mi-am dat seama cine apăruse în visul meu. Părea ceva, sau cineva cunoscut, o ființă cum numai visul însuși o poate zămisli. Îmi arăta undeva, departe, un oraș înconjurat de ziduri groase, cu case înalte, făcute din piatră. Acest oraș nu era altceva decât un refugiu al imaginației mele, o oază a liniștii. Când m-am trezit din visare, am privit din nou în jurul meu și m-am întrebat: Ce s-ar întâmpla, dacă noi, oamenii, n-am putea visa?

- Se cere:

a) identificați în textul de mai sus:

- două pronume personale: .....
- două pronume reflexive (în Ac și D): .....
- două adjective pronominale posesive: .....
- un adjectiv pronominal demonstrativ: .....
- un pronume interogativ: .....
- un pronume relativ: .....
- două pronume nehotărâte: .....
- un adjectiv pronominal negativ: .....
- un adjectiv pronominal de întărire: .....

2,60 puncte

b) alcătuiți enunțuri în care următoarele adjective pronominale din text să-și schimbe clasa morfologică, devenind pronume:

– un adjectiv posesiv:

.....

– un adjectiv demonstrativ:

.....

– un adjectiv negativ:

.....

– un adjectiv de întărire:

.....

1,60 puncte

c) demonstrați prin enunțuri, că următoarele pronume din text pot deveni adjective pronominale; scrieți denumirea pronumelor și a adjectivelor pronominale:

– *cine*: .....

.....

- ce: .....
- .....
- ceva: .....
- .....

1,20 puncte

d) transformați pronumele reflexiv *mi-(am dat seama)* în pronume personal, plasându-l lângă un verb activ pronominal și apoi analizați-l sintactic și morfologic:

- .....
- ..... = .....
- .....
- .....

0,80 puncte

e) schimbați valoarea morfologică a adjectivului de întărire *însuși* prin altă plasare a accentului; precizați partea de vorbire astfel obținută și alcătuiți un enunț cu aceasta:

- .....
- .....

0,50 puncte

f) precizați valoarea morfologică a următoarelor locuțiuni formate cu ajutorul pronumelor relativ-interogative:

- *cine știe cine* = .....
- *cine știe ce* = .....
- *te miri cine* = .....
- *te miri ce* = .....

1,20 puncte

g) folosind una dintre locuțiunile de la punctul f), alcătuiți un enunț în care aceasta să aibă funcția sintactică de subiect într-o propoziție interogativă; precizați ce atitudine a vorbitorului este sugerată prin folosirea acestei locuțiuni:

- .....
- .....
- .....

1,10 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.



# NUMERALUL

## NUMERALUL CARDINAL PROPRIU-ZIS

1. Subliniați numerele cardinale propriu-zise din textul de mai jos:

„La o petrecere se aflau unsprezece comenseni. Unul din ei, om în toată firea, își scăpă sub masă inelul și se aplecă să-l caute. Până să-l găsească, îi vine în minte să numere picioarele celor care stăteau pe scaune. Numără nouăsprezece. Face socoteala. Au rămas pe scaune zece oameni; ar trebui să fie sub masă douăzeci de picioare. Lipsește un picior. Cum se face asta? Își găsește inelul, se ridică, numără zece, afară de el. Toți șed cuviincios la locurile lor; nimănuia nu-i lipsește un picior. Atunci de ce a numărat nouăsprezece?”

(Mihail Sadoveanu)

2. Analizați, la alegere, trei numere din textul de la exercițiul 1, precizând și valoarea lor substantivală sau adjectivală:

- ..... = .....
- ..... = .....
- ..... = .....

3. Declinați, în propoziții, numeralul *doi* cu valoare substantivală, precizând funcțiile sintactice din fiecare propoziție:

- N: .....
- Ac: .....
- G: .....
- D: .....
- V: .....

4. Marcați cu x căsuța corespunzătoare numeralelor scrise incorect:

- patrusprezece
- șaisprezece
- optesprezece
- șaptesprezece
- cinsprezece

- patru zeci și doi
- treizeci și unu
- două mii trei zeci
- o sută cincizeci
- treizecișidoi

5. Precizați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în textele de mai jos:

- a) Am o părere bună despre el. ....

- Avea o carte și două caiete. ....
- A cumpărat doar o floare. ....
- A mâncat o bucată de tort. ....
- O zi era mai bună, alta mai proastă. ....
- Pe loana o iau cu mine. ....
- O, ce frumos este afară! ....
- O este simbolul oxigenului. ....
- O să mergem la munte. ....
- b) Ești un băiat de treabă. ....
- Îmi trebuie un creion și două pixuri. ....
- Numai un măr am mâncat! ....
- Am cumpărat un kilogram de pere. ....
- Un ochi îi râdea, celălalt îi plângea. ....
- Un elev scrie și altul desenează. ....
- În această propoziție am subliniat cuvântul un. ....

6. Rescrieți corect enunțurile următoare și explicați de ce sunt greșite aceste exprimări:

- Are o mie și una de motive ca să se supere.

.....

.....

- Ea are aproape spre douăzeci de ani.

.....

.....

- Au participat la expoziție participanți ai 21 de state.

.....

.....

## NUMERALUL CARDINAL COLECTIV

1. Subliniați numerele cardinale colective din textele de mai jos:

- a) „Amândurora le-au crescut mari bărbile.”

(Zaharia Stancu, *Descult*)

b) „Să poftească Zdroncan cu președintele la o ședință pe care s-o țină câteșitrei în legătură cu comisia.”

(Marin Preda, *Moromeții*)

c) „Lutul meleagurilor noastre din nord a dat culturii românești și universale trei coloși: Eminescu, Enescu și Sadoveanu... Tustrei au ascultat poemul oamenilor și naturii noastre.”

(E. Camilar, *Fântâna curcubeului*)

2. Analizați numerele colective din textele de la exercițiul 1, precizând și valoarea lor substantivală sau adjectivală:

- a) ..... = .....
- b) ..... = .....
- c) ..... = .....

3. Exemplificați următoarele funcții sintactice ale numeralului colectiv *amândoi* în cazul genitiv:

- a) atribut substantival: .....
- b) nume predicativ: .....
- c) complement circumstanțial de loc: .....

4. Alcătuiți câte o propoziție în care numeralul colectiv *ambii*, în cazul acuzativ, să aibă:

- a) valoare substantivală: .....
- b) valoare adjectivală: .....

5. Scrieți formele de feminin ale următoarele numere colective, la nominativ-acuzativ, precizând limbajul în care se folosește fiecare formă:

- tustrei* – .....; .....
- câteșitrei* – .....; .....
- toți trei* – .....; .....

## NUMERALUL CARDINAL FRAȚIONAR

1. Subliniați numerele cardinale fracționare din enunțurile următoare și analizați-le:

- a) „Ceata fugarilor scăzuse la mai puțin de o treime.”

(Liviu Rebreanu, *Răscoala*)

b) „Dreptul de proprietate... se întemeiază... pe legea ce dă în posesia lui două treimi din domeniul fiecărui proprietar...”

(Nicolae Bălcescu)

- a) ..... = .....
- b) ..... = .....

2. Scrieți numerele fracționare corespunzătoare următoarelor substantive sinonime:

*jumătate* – .....

*sfert* – .....

*litra* – .....

3. Construiți trei enunțuri în care să folosiți numerale fracționare, precizând cazul și funcția sintactică:

- .....
- .....
- .....

4. Alcătuiți câte un enunț în care să folosiți numeralul fracționar *o doime* respectând cerințele următoare:

a) cazul nominativ, subiect, valoare substantivală:

.....

b) cazul nominativ, nume predicativ, valoare substantivală:

.....

c) complement circumstanțial de mod, valoare adverbială:

.....

## NUMERALUL CARDINAL MULTIPLICATIV

1. Subliniați numeralele cardinale multiplicative din textele următoare:

a) „... atunci smucește vârtos spre mal și ai să scoți o mulțime de pește: poate îndoit și întreit decât am scos eu.”

(Ion Creangă, *Ursul păcălit de vulpe*)

b) „A fost un geamăt întreit

Din totul inimii pornit.”

(George Coșbuc, *Moartea lui Fulger*)

c) „Privi cu coada ochiului înspre stânga; fereastra dublă era căptușită pe dinăuntru cu un oblon de lemn...”

(N. Breban)

2. Analizați numeralele din textele de la exercițiul 1, precizând și valoarea lor adjectivală sau adverbială:

a) ..... = .....

.....

..... = .....

.....

b) ..... = .....

.....

c) ..... = .....

.....

3. Construiți câte un enunț în care numeralul multiplicativ *întreit* să aibă:

a) valoare adjectivală: .....

b) valoare adverbială: .....

4. Scrieți sinonimele neologice pentru următoarele numerale multiplicative:

*îndoit* – ..... *împătrit* – .....  
*întreit* – ..... *încincit* – .....

5. Alcătuiți câte un enunț în care numeralul multiplicativ *îndoit* să-și schimbe valoarea morfologică, devenind:

- a) adjectiv: .....
- b) substantiv: .....
- c) verb (participiu): .....

## NUMERALUL CARDINAL DISTRIBUTIV

1. Subliniați numeralele cardinale distributive din textele de mai jos:

a) „Câte un stol pleca din rânduri... și desfăcându-se din stoluri, câte două-trei călătore se opreau grăbite pe cuib...”

(Tudor Arghezi, *Dați-vă jos încet*)

b) „În amândouă părțile făcuseră în salcâm câte o tăietură adâncă și slabă...”

(Marin Preda, *Moromeții*)

2. Analizați numeralele distributive din textele de la exercițiul 1, precizând și valoarea lor adjectivală sau adverbială:

- a) ..... = .....  
..... = .....  
.....
- b) ..... = .....  
.....

3. Alcătuiți câte un enunț în care numeralul distributiv *câte unul* să aibă:

- a) valoare substantivală: .....
- b) valoare adjectivală: .....
- c) valoare adverbială: .....

4. Exemplificați, în enunțuri, următoarele funcții ale numeralului distributiv:

- a) subiect: .....
- b) complement direct: .....
- c) complement indirect: .....
- d) complement circumstanțial de mod: .....
- .....

## NUMERALUL CARDINAL ADVERBIAL

1. Subliniați numeralul cardinal adverbial din textele de mai jos:

a) „De două ori se întoarse din drum ca să mai privească o dată, încă o dată prăvălia.”

(B. Șt. Delavrancea, *Hagi-Tudose*)

b) „N-am mai zis eu a doua oară, dar degeaba, fiindcă zisesem o dată și Voicu a așteptat el ce-a așteptat și pe urmă îl vedem că înfige într-un snop: «Păi să vin și eu să iau de vreo două ori», zice, și când l-am auzit așa mi s-a făcut frig.”

(Marin Preda, *Moromeții*)

2. Analizați, la alegere, două numeral adverbiale din textele de la exercițiul 1:

- ..... = .....
- ..... = .....

3. Alcătuiți câte un enunț în care numeralul *de două ori* să aibă următoarele funcții sintactice:

a) complement circumstanțial de mod:

.....

b) complement circumstanțial de timp:

.....

c) atribut:

.....

## NUMERALUL ORDINAL

1. Subliniați numeralul ordinal din textele de mai jos:

a) „Cel dintâi foc de pușcă. Fără voie număr unu. Și-ndată aud și pe cel de-al doilea. Trebuie să fi ieșit lupii sau mistreții.”

(M. Sadoveanu)

b) „Cei doi nu prea voiau să primească, dar după multă stăruință din partea celui de-al treilea au primit.”

(I. Creangă)

2. Analizați numeralul ordinal din textele de la exercițiul 1, precizând și valoarea lor substantivală sau adjectivală:

- a) ..... = .....
- .....

..... = .....

b) ..... = .....

3. Alcătuiți câte un enunț în care numeralul ordinal *al doilea* să aibă:

a) valoare substantivală: .....

b) valoare adjectivală: .....

4. Exemplificați, în enunțuri, următoarele funcții sintactice ale numeralului ordinal *al treilea*:

a) subiect: .....

b) atribut substantival: .....

c) atribut adjectival: .....

d) complement direct: .....

e) complement indirect: .....

f) complement de agent: .....

g) complement circumstanțial de loc: .....

h) complement circumstanțial de timp: .....

i) complement circumstanțial de mod: .....

5. Recunoașteți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

Ea este *prima* din clasă. ....

El a fost recompensat cu o *primă*. ....

Pentru el *prima* în viață respectul. ....

6. Folosiți, în enunțuri, numeralul cardinal *întâi*:

a) la feminin, singular, cazul dativ:

.....

b) la feminin, plural, cazul nominativ:

.....

c) la feminin, plural, cazul genitiv:

.....

7. Ilustrați, în enunțuri, valoarea de adverb și valoarea de numeral ordinal a cuvintelor date:

*întâi* – numeral: .....

– adverb: .....

*dintâi* – numeral: .....  
– adverb: .....

8. Rescrieți corect enunțurile de mai jos și explicați în ce constau greșelile:  
Numai al zecilea va reuși.

.....  
.....

Am ajuns după a patrusprezecea zi.

.....  
.....

9. Scrieți sinonimele neologice ale numeralelor:

● *al doilea*: .....

● *al treilea*: .....

## VALORILE STILISTICE ALE NUMERALULUI

1. Explicați valorile expresive ale numeralelor în textele de mai jos:

a) „Și merg ei *o* zi, merg *două*, și merg *patruzeci și nouă*, pân'ce de la o vreme le intră calea în codru...”

(I. Creangă)

● Numerele cardinale întrebuințate cu valori neprecise în textul de mai sus au valoare expresivă deoarece: .....

.....

b) „*Zecile* mărită *secile*, *sutele* mărită *slutele*, *miile* mărită *urgile*.”

(Folclor)

● Numerele substantive din proverbul de mai sus au valoare expresivă deoarece: .....

.....

c) „*Al doilea*, să-i spunem prietenului nostru că e vrednic.”

(M. Sadoveanu)

● Întrebuințarea adverbială a numeralului ordinal în textul de mai sus este expresivă deoarece: .....

.....

2. Dați trei exemple de expresii care au ca elemente componente un numeral, după modelul dat:

*nici una, nici două* .....

.....



# TEST DE EVALUARE

- Se dă textul:

Două frunze s-au desprins de pe crengi și amândouă au căzut pe pământul uscat. Una dintre frunze a fost luată de vânt și purtată departe, departe, iar cea de-a doua s-a strecurat în covorul de toamnă ruginiu.

Câte o frunză răzleață mai domnește în înălțimea copacilor. Dar, deodată, cu o putere îndoită, vântul suflă cu asprime peste livadă. Și încă o dată, de două ori, în a treia oară devine stăpân peste siluetele cenușii ale copacilor.

- Se cere:

a) identificați în text câte un exemplu de:

- numeral cardinal propriu-zis: .....
- numeral cardinal colectiv: .....
- numeral cardinal multiplicativ: .....
- numeral cardinal distributiv: .....
- numeral cardinal adverbial: .....
- numeral ordinal: .....

3 puncte

b) alegeți din text un numeral și alcătuiți enunțuri în care să aibă:

- valoare substantivală: .....
- valoare adjectivală: .....
- valoare adverbială: .....

1,50 puncte

c) exemplificați formele de nominativ-acuzativ și genitiv-dativ ale numeralului distributiv *câte una*, la singular și la plural:

- | singular     | plural       |
|--------------|--------------|
| N – Ac ..... | N – Ac ..... |
| G – D .....  | G – D .....  |

1,50 punct

d) dați sinonimele următoarelor expresii formate cu ajutorul numeralului ordinal și cardinal:

- *a pune pe planul al doilea*: .....
- *pe din două*: .....
- *în doi timpi și trei mișcări*: .....
- *la doi pași*: .....
- *a nu scoate nici două vorbe*: .....
- *taler cu două fețe*: .....

3 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# ADJECTIVUL

## FELUL ADJECTIVELOR

1. Dați câte un exemplu de adjectiv format cu următoarele sufixe și prefixe:

a) sufixe

-ător: .....

-cios: .....

-esc: .....

-ească: .....

-iu: .....

-os: .....

-ui: .....

-uriu: .....

-an: .....

-ean: .....

-oi: .....

-tor: .....

b) prefixe

extra: .....

super: .....

hiper: .....

arhi: .....

ante: .....

anti: .....

inter: .....

ne: .....

sub: .....

supra: .....

stră: .....

trans: .....

2. Subliniați, în lista următoare, adjectivele compuse: *târâie-brâu*, *aducere-aminte*, *zgârie-brânză*, *galben-auriu*, *austro-ungar*, *câine-lup*, *nu-mă-uita*, *social-politic*, *proces-verbal*.

3. Marcați cu x căsuța corespunzătoare adjectivelor invariabile:

*perspicace*

*atroce*

*gri*

*mare*

*tare*

*brun*

*fierbinte*

*precoce*

*verde*

4. Marcați în casetă felul adjectivelor de mai jos după flexiune, alegând între variantele:

a.) - variabil cu două terminații și patru forme flexionare

b.) - variabil cu două terminații și trei forme flexionare

c.) - variabil cu o terminație și două forme flexionare

d.) - invariabil

*albastru* –

*vechi* –

*fierbinte* –

*mic* –

*rău* –

*roz* –

*motrice* –

*purpuriu* –

*cumsecade* –

*galben-auriu* –

*limpede* –

*maro* –

5. Formați câte un enunț pentru fiecare dintre situațiile de mai jos, legate de schimbarea clasei morfologice a adjectivului:

a) adjectivul *iubită* să devină substantiv:

.....

b) adverbul *asemenea* să devină substantiv:

.....

c) verbul la gerunziu *tremurând* să devină adjectiv:

.....

d) adjectivul *potrivit* să devină prepoziție în cazul dativ:

.....

6. Alegeți, prin subliniere, varianta corectă:

ortodoxi – ortodocși

englezi – engleji

așa-zisa – așa zisa

propriu-zis – propriu zis

macedoromân – macedo-român

prompt – promt

## GENUL, NUMĂRUL ȘI CAZUL ADJECTIVELOR

1. Marcați cu x căsuța corespunzătoare adjectivelor care la plural se ortografiază cu *-ii*:

*argintiu*

*suplu*

*sălcii*

*zglobiu*

*pustiu*

*negru*

*acru*

*albastru*

*integru*

### ATENȚIE!

Adjectivele terminate la nominativ singular în *-iu* formează pluralul nearticulat în *-ii* și pluralul articular în *-iii*.

2. Completați adjectivele cu *-ii* sau *-iii*:

copiii zglob.....

codrii arăm.....

fulgii argint.....

zglob..... copii

arăm..... codri

argint..... fulgi

3. Declinați, în propoziții, adjectivul *auriu* antepus substantivului *codru* la plural:

N: .....

Ac: .....

G: .....

D: .....

V: .....

# MIJLOACE EXPRESIVE DE FORMARE A SUPERLATIVULUI ABSOLUT

*Facultativ*

1. Precizați prin ce mijloc expresiv a fost construit superlativul absolut al adjectivelor subliniate:

a) „*Ce frumoasă, ce nebună*  
E albastra-mi, dulce floare!”  
(Mihai Eminescu, *Floare albastră*)

b) „– Făt-Frumos! zise Genarul, *mult ești frumos* și mi-e milă de tine.”  
(Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din lacrimă*)

c) „Se zvonise prin ziare  
Că-n Irlanda e-ntr-un sat  
Un bărbat *grozav de tare...*”  
(George Coșbuc, *Lordul John*)

d) „*Preaînălțatul, preadreptul și preamilostivul* sultan e *tare mâhnit* pe Luminăția ta.”  
(Marin Sorescu, *A treia țepă*)

e) „... unul lung și căscat ca tine era *prostul proștilor, atât de prost, că-l bărbierea mă-sa.*”  
(Fănuș Neagu, *Îngerul a strigat*)

## FUNȚIILE SINTACTICE ALE ADJECTIVELOR

1. Precizați cazul și funcția sintactică ale adjectivelor din enunțurile următoare:

Aceasta este *marea* surpriză? .....

*Dragă* prietene, aștept să mă suni. ....

Un vulcan *fumegând* e semn rău. ....

O cunosc *de tânără*. ....

El este *foarte înalt*. ....

Nota *bună* o primești când înveți. ....

*Ajunși* acasă, ne-am odihnit. ....

Tu ești aidoma pomului *înmugurit*. ....

*Din roșie* s-a făcut roz. ....

Stătea în mijlocul grădinii *înflorite*. ....

Avea o față *trasă*. ....

Rea veste mi-ai adus! .....

*Sărac* a fost de când se știe. ....

2. Analizați, la alegere, trei adjective din textul de mai jos:  
 „Dacii-s nalți ca brazi de munte, tari ca și săpați în stâncă,  
 Crunt e ochiul lor ăl mare, tristă-i raza lor adâncă.”

(Mihai Eminescu)

- ..... = .....
- ..... = .....
- ..... = .....

3. Alcătuiți enunțuri în care să ilustrați următoarele funcții sintactice ale adjectivului:  
 a) atribut adjectival:

.....

b) nume predicativ:

.....

c) complement indirect:

.....

d) complement circumstanțial de timp:

.....

e) complement circumstanțial de mod:

.....

## LOCUȚIUNILE ADJECTIVALE

1. Construiți câte o propoziție cu locuțiunile adjectivale corespunzătoare adjectivelor de mai jos, după modelul dat:

*folositor* – *de folos*:

Acesta este un lucru *de folos*.

*cumsecade* – .....

*supărat* – .....

*ridicol* – .....

*zăpăcit* – .....

*bogat* – .....

2. Analizați locuțiunile adjectivale din textul de mai jos:

„Revarsă liniște pe veci

Pe noaptea mea de patimi...

Căci ești iubirea mea dintâi

Și visul meu din urmă.”

(Mihai Eminescu)

- ..... = .....
- ..... = .....

### ATENȚIE!

Nu confundați *locuțiunile adjectivale* (care țin locul unui cuvânt variabil) cu *locuțiunile adverbiale de mod* (care țin locul unui cuvânt invariabil).

**Exemplu:** Nu-i plac lucrurile *de mântuială* = *superficiale* – locuțiune adjectivală.  
Voi lucrați *de mântuială* = *superficial* – locuțiune adverbială

3. Recunoașteți valorile morfologice, (locuțiune adjectivală sau locuțiune adverbială), ale construcțiilor subliniate în enunțurile următoare:

- Învățând *pe de rost* uiți repede. ....  
Nu se recomandă învățarea *pe de rost*. ....  
Atitudinea lui este *de neînțeles*. ....  
Era *de neînțeles* cum a ajuns acolo. ....

4. Precizați adjectivele sinonime ale următoarelor locuțiuni adjectivale:

- pe neașteptate* – .....  
*fără rost* – .....  
*cu neputință* – .....  
*cu stare* – .....  
*cu scaun la cap* – .....  
*cu nasul pe sus* – .....  
*de pomană* – .....

5. Identificați în contextele de mai jos valoarea verbală sau adjectivală a următoarelor locuțiuni, precizând și sinonimele acestor construcții:

**MODEL:** El *a fost pus pe jar* de dușmani. = *a fost iritat* – locuțiune verbală.  
El era un om *de pus la rană*. = *bun* – locuțiune adjectivală.

- Tu *ai fost dus de nas* de prieteni. = .....  
Tu nu prea ești *dus la biserică*. = .....  
A *fost luat în colimator* de polițiști. = .....  
Pământul *luat în parte* a fost bine lucrat. = .....

### ATENȚIE!

Nu confundați locuțiunile adjectivale cu locuțiunile verbale la diateza pasivă!

# VALORILE STILISTICE ALE ADJECTIVULUI

1. Identificați în textul următor adjectivele cu valoare de epitet și metaforă care ajută la personificarea, compararea și enumerarea obiectelor:

a) „Dincolo se întinde un codru de stejari, groși și bătrâni, străbătuți de chiparoși închiși, care se subțiau la vârfuri ca niște sulite uriașe. Codrul se pierdea în depărtări fumurii. La dreapta luneca o apă lată și repede, și vuietul ei răgușit creștea de ce s-apropia întunericul. Apunea soarele.

– Ce roșie e apa!

– Roșie și necăjită, zise împărăteasa.” (B. Șt. Delavrancea, *Stăpânea odată...*)

● epitete: .....

.....

● personificări: .....

.....

● comparații: .....

.....

b) „Ultimii, după ce bruma a căzut de mult, vin la rând dovlecii: grei, pântecoși, cu o coajă scorțoasă care amintește pielea marilor pachiderme.”

(G. Bogza, *Cartea Oltului*)

● enumerație: .....

.....

● epitete: .....

.....

c) „Dimineața era rece ș-o pătură groasă de rouă argintie acoperea împrejurimile verzi...”

(C. Hogaș, *Pe drumuri de munte*)

● metafore: .....

.....

● epitete: .....

.....

## ATENȚIE!

Adjectivele pot ajuta la realizarea unor procedee artistice: epitet, personificare, metaforă, comparație, enumerație, inversiune.

2. Alcătuiți o compunere de cinci rânduri bazată pe descriere în care să folosiți diferite adjective la gradul superlativ absolut exprimat prin mijloace expresive.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

# TEST DE EVALUARE

- Se dă textul următor:

„Omătul era nou și curat pretutindeni și tufișurile înfloriseră fantastic. Râpele cele pietroase, adânci și întortocheate deodată tresăriră din farmecul lor alb, când chiuiturile gonașilor sunară departe, la gura pâraielor.”

(M. Sadoveanu, *Valea frumoasei*)

- Se cere:

a) precizați variabilitatea (și terminațiile) adjectivelor din textul de mai sus:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

1,20 puncte

b) alcătuiți câte un enunț în care următoarele adjective să dobândească altă valoare morfologică decât cea din text:

- *nou*: .....
- *curat*: .....
- *adânc*: .....
- *alb*: .....

2,40 puncte

c) precizați gradul de comparație al fiecărui adjectiv din textul de mai sus:

- .....
- .....
- .....
- .....

1,20 puncte

d) treceți, la alegere, unul dintre adjectivele din text, la gradul superlativ absolut, folosind un mijloc expresiv:

.....

1 punct

e) găsiți locuțiuni adjectivale echivalente ca sens cu adjectivele:

- *curat*: .....
- *alb*: .....

1,20 puncte

f) identificați în text adjectivele cu valoare stilistică, precizând procedeele artistice la formarea cărora ajută:

.....  
.....  
.....

2 puncte

Notă: Se acordă un punct din oficiu.



# PREPOZIȚIA

1. Subliniați prepozițiile din textele de mai jos și grupați-le după cazurile pe care le cer:

a) „Mihai se uită pe bolta senină. O adevărată ploaie de stele venea din cer. Călea Robilor sclipea ca o pârtie de zăpadă.”

(D. Zamfirescu, *Viața la țară*)

b) „Stelele-n cer  
Deasupra mărilor  
Ard depărtărilor  
Până ce pier.”

(Mihai Eminescu, *Stelele-n cer*)

c) „E o cunoaștere aidoma cunoașterii dintâi...”

(N. Stănescu)

d) „Asemeni fierului de plug ce smulge  
și azvârle  
pe-o muche brazda groasă de pământ,  
lumina taie haosul și-l umple  
cu chipuri, cu imagini, cu semințe...”

(N. Stănescu)

e) „Mă leg în fața ta că unirea noastră va rodi, căci mi-e drag cu voia mea, și tot răul, dacă va fi, să nu cadă asupra lui, ci asupra-mi, căci eu l-am ales.”

(M. Eliade)

cazul acuzativ: .....

.....

cazul genitiv: .....

cazul dativ: .....

2. Alcătuiți câte un enunț în care să folosiți următoarele prepoziții, precizând funcția sintactică a părților de vorbire pe care le precedă:

a) cazul acuzativ

● *decât*: .....

● *dinspre*: .....

● *de sub*: .....

b) cazul genitiv

● *asupra*: .....

● *contra*: .....

● *împotriva*: .....

c) cazul dativ

● *conform*: .....

● *datorită*: .....

● *grație*: .....

3. Alcătuiți enunțuri în care următoarele cuvinte să aibă valorile morfologice date:
- înainte* – adverb de loc: .....
  - prepoziție (caz G): .....
  - contra* – adverb de mod: .....
  - prepoziție (caz G): .....
  - asemenea* – adverb de mod: .....
  - adjectiv: .....
  - prepoziție (caz D): .....
  - potrivit* – adverb de mod: .....
  - adjectiv: .....
  - prepoziție (caz D): .....
  - verb (participiu): .....
  - grație* – substantiv: .....
  - prepoziție (caz D): .....
  - drept* – prepoziție (caz Ac): .....
  - adverb de mod: .....
  - adjectiv: .....
  - substantiv: .....
  - contrar* – prepoziție (caz D): .....
  - adjectiv: .....
  - mulțumită* – adjectiv: .....
  - substantiv: .....

4. Alcătuiți propoziții în care să exemplificați patru funcții sintactice ale substantivului *mamă* precedat de prepoziții specifice cazului dativ:

- .....
- .....
- .....
- .....

5. Exemplificați diferite funcții sintactice prin verbe la infinitiv precedate de prepozițiile:

- *de*: .....
- *fără*: .....
- *pentru*: .....

6. Precizați la exprimarea căror raporturi sintactice ajută prepozițiile subliniate din enunțul următor:

Cartea *de* povești este *pe* masă.

- *de*: .....
- *pe*: .....

7. Identificați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

- a) A adus ceva *de* mâncare: .....  
A adus ceva *de* mâncat: .....  
A venit *de* mi-a cerut apă: .....  
*De!* Dacă n-ai învățat ....: .....  
Ce *de* cărți ai cumpărat! .....
- b) A plecat *la* școală: .....  
Ea se *la* pe cap: .....  
Aceasta este nota *la*: .....  
Am auzit: *la!* .....  
A mâncat *la* mere! .....
- c) Tu ești mai înalt *decât* el: .....  
A mâncat mai mult *decât* ai mâncat tu: .....
- d) Merg *până* acasă: .....  
Stau *până* vii tu: .....
- e) *Înainte* sosirii tale nu am dormit deloc: .....  
*Înainte* de a pleca verific apa: .....  
*Înainte!* .....
- f) Ea este *mulțumită*: .....  
*Mulțumită* mamei am reușit: .....

8. Rescrieți textele de mai jos, corectând prepozițiile scrise greșit:

- Unul *din* ei a greșit.  
.....
- Distanța *între* București și Timișoara este mare.  
.....
- Și-a cumpărat o haină *din* piele.  
.....
- S-a exprimat *de* o manieră diferită.  
.....
- Am admirat niște statui *în* lut.  
.....
- A plecat *la* capitală.  
.....
- Primarul e plecat *în* teren.  
.....
- El merge *pe* tren zilnic.  
.....
- El se uită *prin* fereastră.  
.....
- Mașina parcurge 100 km *la* oră.  
.....

## LOCUȚIUNILE PREPOZIȚIONALE

1. Subliniați locuțiunile prepoziționale din textele de mai jos și grupați-le după cazul pe care îl cer:

a) „O fâșie de aur tremura pieziș peste masă, pe podeaua gălbuie, până aproape de ușă...”

(L. Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*)

b) „În dosul stânii  
Să-mi aud câinii...”

(*Miorița*)

c) „Într-o vale, la dreapta noastră, se deschidea un lac neclintit, adunat din ploile primăverii. Asupra oglinzii lui negre și lucii, atârnavu arcuri argintii. Un cinteț trecu pe deasupra-i, țârâind ușurel, apoi tăcerea creșcu în juru-i...”

(M. Sadoveanu)

- în cazul acuzativ: .....
- în cazul genitiv: .....
- .....

2. Alcătuiți câte un enunț în care să folosiți următoarele locuțiuni prepoziționale, precizând funcția sintactică a părților de vorbire pe care le precedă:

a) cazul acuzativ

- aproape de: .....
- față de: .....
- o dată cu: .....

b) cazul genitiv

- în jurul: .....
- de-a lungul: .....
- în timpul: .....

3. Alcătuiți enunțuri în care următoarele construcții să fie locuțiuni adverbiale și locuțiuni prepoziționale în cazul genitiv:

- a) în față .....
- b) la dreapta .....
- c) de jur împrejur .....
- d) în lat .....

4. Precizați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile următoare:

- a) Ea are *un mijloc* de viespe. ....  
*În mijlocul* camerei este un birou. ....  
Ea stă *în mijloc*. ....

- b) *Pe fața* ei se ghicea un zâmbet. ....  
*În fața* casei este o grădină. ....  
*Față de* tine ea se comportă frumos. ....  
 Tu ai fost *de față* la această ceartă. ....  
*În față* nu mai ajunsese nimeni. ....

5. Precizați la exprimarea căror raporturi sintactice ajută locuțiunile prepoziționale din enunțul următor:

*Înainte de* a pleca m-am uitat *la dreapta* biroului.

- *înainte de*: .....
- *la dreapta*: .....

6. Folosiți, în enunțuri, câte două locuțiuni prepoziționale care să introducă următoarele funcții sintactice:

a) complement circumstanțial de loc:

- .....
- .....

b) complement circumstanțial de mod

- .....
- .....

## VALORILE STILISTICE ALE PREPOZIȚIEI

1. Precizați efectul stilistic al repetării prepoziției *fără* în versurile următoare:

„Fântâna curge-n brazde și-n ulcioare,  
 Fără odihnă, fără uitare, fără somn.”

(N. Labiș)

- .....  
 .....  
 .....

2. Formulați un enunț despre rolul stilistic al repetiției în versurile următoare, menționând însușirea și sentimentul care se evidențiază prin reluarea prepoziției:

„Și pe-ntinderea pustie, *fără* urme, *fără* drum  
 Se văd satele pierdute sub clăbucii albi de fum.”

(Vasile Alecsandri, *Iarna*)

- .....  
 .....  
 .....

# TEST DE EVALUARE

● Se dau cuvintele următoare: *de, asupra, din, la, spre, contra, împrejurul, aproape, dincolo, grație, potrivit, sub, față, timp, în, cu, mulțumită, împreună, mijloc, asemenea.*

● Se cere:

a) faceți combinații de câte doi termeni din seria de cuvinte de mai sus, astfel încât să rezulte:

● două prepoziții compuse (acuzativ):  
.....

● două locuțiuni prepoziționale (acuzativ):  
.....

● două locuțiuni prepoziționale (genitiv):  
.....

**2,40 puncte**

b) selectați acele prepoziții care, puse în fața substantivului *grădină*, să realizeze următoarele funcții sintactice:

● atribut substantival (acuzativ): .....

● nume predicativ (dativ): .....

● complement circumstanțial de loc (genitiv): .....

**2,40 puncte**

c) alcătuiți câte un enunț în care să folosiți prepoziția *contra* în exprimarea unui raport de subordonare între:

● un atribut și substantivul determinat:  
.....

● un complement și verbul determinat:  
.....

**1,50 puncte**

d) dați câte un exemplu pentru fiecare parte de vorbire de mai jos, în care să apară cuvântul *sub*:

● o prepoziție compusă:  
.....

● substantiv format prin derivare:  
.....

● verb format prin derivare:  
.....

**1,50 puncte**

e) Repetați, într-un context, una din prepozițiile date, precizând intenția stilistică:  
.....  
.....

**1,20 puncte**

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# INTERJECȚIA

1. Subliniați interjecțiile din enunțurile de mai jos și precizați ce exprimă fiecare, alegând între următoarele răspunsuri:

- a) stări fizice sau emoționale;
- b) imită sunete sau zgomote din natură;
- c) manifestarea unei voințe;
- d) o adresare.

Au! Ce mă doare! .....  
Liniște! Aveți puțin respect! .....  
În pădure se aude: cirip-cirip! .....  
Deodată, am auzit tronc! și m-am speriat. ....  
Măi, omule, ce faci? .....  
Vai de capul tău! .....  
Iepurele țuști! în tufiș. ....  
Gâștele au pornit-o lipa-lipa. ....  
Diii, căluțule! .....  
Na și ție una, să mă ții minte! .....  
Eu, haț! de mâneca lui. ....  
S-a auzit strigarea: heirup! .....  
Din pleosc! nu mă scotea. ....  
Ia mai lasă-mă în pace! .....

2. Din enunțurile de la exercițiul 1, identificați interjecțiile cu funcție sintactică și precizați aceste funcții:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

3. Scrieți interjecțiile din care s-au format următoarele verbe:

- |                           |                             |
|---------------------------|-----------------------------|
| ● a <i>bocăni</i> : ..... | ● a <i>piui</i> : .....     |
| ● a <i>pocni</i> : .....  | ● a <i>mieuna</i> : .....   |
| ● a <i>fășâi</i> : .....  | ● a <i>sforăi</i> : .....   |
| ● a <i>ofta</i> : .....   | ● a <i>pleoscăi</i> : ..... |

4. Alcătuiți enunțuri în care interjecția *a!* să exprime:

satisfacția: .....

mâhnirea: .....

ironia: .....

indignarea: .....

5. Explicați punctuația interjecțiilor din textele de mai jos:

a) „Și unde n-o început a mi se face negru pe dinaintea ochilor și a tremura de mânios... *Ei, ei, acu-i acu...* «Ce-i de făcut, *mă Nică?*» îmi zic eu în mine.”

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

b) „ – *Hai, nea Ilie, hai, nea Ilie...*” (Marin Preda, *Moromeții*)

c) „ – *Vai de capul lui!* zice cu milă cuconu Nicu...” (M. Sadoveanu)

a) .....

.....

b) .....

.....

c) .....

.....

6. Alcătuiți enunțuri în care următoarele cuvinte să aibă valorile morfologice date:

a) *au*

– interjecție: .....

– verb predicativ: .....

– verb auxiliar: .....

– adverb interogativ (= oare?) .....

b) *e*

– interjecție: .....

– verb predicativ: .....

– verb copulativ: .....

– verb auxiliar (diateza pasivă): .....

c) *înainte*

– adverb de loc: .....

– prepoziție (caz G): .....

d) *mă*

– interjecție: .....

– pronume personal: .....

e) *ia*

– interjecție: .....

– verb predicativ: .....

– substantiv: .....



# VALOAREA STILISTICĂ A INTERJEȚIEI

1. Scrieți câte două exemple de interjecții pentru fiecare dintre următoarele situații de comunicare:

- a) pentru a atrage atenția ascultătorului: .....
- b) pentru a formula un îndemn: .....
- c) pentru a da un ordin: .....
- d) pentru a exprima ezitarea: .....

2. Dați câte cinci exemple de interjecții onomatopice care să aibă sensurile cerute, după modelul dat:

- a) sens momentan: *buf!*, .....
- b) sens durativ: *vâj!*, .....

3. Alegeți câte un exemplu din fiecare tip de interjecție de la exercițiul 1, și alcătuiți cu acestea enunțuri prin care să dovediți că, folosite în locul verbelor corespunzătoare, ele exprimă cu mai multă energie desfășurarea acțiunii:

- .....
- .....

4. Folosind modelul dat, dați două exemple de interjecții care ajută la exprimarea superlativului absolut al adverbelor:

Stă hăt departe, tocmai în capătul satului.

.....  
.....

5. Modificați enunțurile de mai jos, înlocuind adverbele negative și afirmative cu interjecții și explicați de ce acestea sunt mai expresive în comunicare decât sinonimele lor adverbiale:

a) – Nu ți-e frică?

– Nu!

– Nu ți-e frică?

.....

b) – Ai fost tu aseară la loana?!

– Da!

– Ai fost tu aseară la loana?!

.....

.....  
.....  
.....

# TEST DE EVALUARE

- Se dă textul:

Tocmai aveam un coșmar: că pe pământ sunetele pe care Dumnezeu le pusese în gura fiecărui animal sau pasăre erau acum ale oamenilor. Mă aflu pe o stradă aglomerată a unui mare oraș. Universul vizual și auditiv părea grotesc și caricatural: câteva femei având rochiile din pene făceau cotcodac!, cotcodac!, iar bărbații, urcați pe garduri, glăsuiau: cucurigu! umflându-și piepturile. Niște câini stăteau de vorbă:

– De ! O să asistăm în curând la prăbușirea leului...

– Zău așa, o să fie vai și-amar de coama lui. O să meargă, șontâc-șontâc și, dintr-o dată, buf! în groapă.

Auzindu-i, m-am îngrozit.

– Doamne! am strigat. Fă-ne din nou oameni!

- Se cere:

a) identificați toate interjecțiile din text și precizați ce exprimă fiecare:

.....  
.....  
.....

3 puncte

b) scoateți din text interjecțiile care au funcții sintactice și precizați-le:

.....  
.....  
.....

2 puncte

c) alcătuiți enunțuri în care interjecția *vai!* să exprime următoarele atitudini:

– *uimirea*: .....

– *mâhnirea*: .....

– *dezaprobarea*: .....

1,50 puncte

d) precizați alte două valori morfologice ale cuvântului *de* și alcătuiți enunțuri cu acestea:

1. ....

2. ....

1 puncte

e) folosiți, într-un enunț, interjecția *vai!* cu valoare stilistică de repetiție, precizând atitudinea vorbitorului:

.....  
.....  
.....

1,50 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# CONJUNCȚIA

1. Subliniați conjuncțiile din enunțurile de mai jos și precizați felul lor după raporturile sintactice pe care le stabilesc:

- a) Elena și Mihai au plecat. ....
- b) Nici tu, nici el n-a greșit. ....
- c) Am mâncat, dar n-am băut apă. ....
- d) Plouă sau ninge? .....
- e) A plecat, deci nu se mai întoarce. ....
- f) Trebuie să plec. ....
- g) Dacă plouă, ia-ți umbrela. ....
- h) Mi-a spus că se va întoarce. ....
- i) Stau până vii tu. ....
- j) Sunt supărat fiindcă am ratat examenul. ....
- k) Deși te-am avertizat, n-ai ascultat. ....
- l) Era atât de prost, încât dădea în gropi. ....

2. Identificați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

- a) Am cumpărat cărți și caiete. ....  
E și deștept pe deasupra! .....  
Și-a dat seama de adevăr. ....
- b) Nici nu scrie, nici nu citește. ....  
Nici el n-a venit. ....
- c) N-am scris, dar am învățat. ....  
Am primit un dar. ....
- d) Eu scriu, iar tu citești. ....  
Iar ai venit? .....
- e) Pleci ori rămâi. ....  
Doi ori doi fac patru. ....
- f) Fie pleci, fie stai. ....  
Fie ce-o fi! .....  
Fie-sa s-a măritat. ....
- g) L-am certat, deci s-a supărat. ....  
L-am certat și, deci, s-a supărat. ....

3. Alcătuiți câte un enunț cu fiecare dintre următoarele conjuncții coordonatoare repetate:

- nici ... nici: .....
- sau ... sau: .....
- ori ... ori: .....
- fie ... fie: .....

4. Construiți enunțuri în care următoarele conjuncții să respecte cerințele date:
- a) conjuncția *și* să coordoneze două nume predicative:  
.....
  - b) conjuncția *nici* să coordoneze două complemente directe:  
.....
  - c) conjuncția *dar* să coordoneze două propoziții principale:  
.....
  - d) conjuncția *de* să introducă o propoziție subordonată aflată după regentă:  
.....
  - e) conjuncția *deși* să introducă o propoziție subordonată aflată înaintea regentei:  
.....
5. Folosiți, în enunțuri, patru conjuncții înaintea cărora se pune obligatoriu virgulă:  
.....  
.....  
.....  
.....

## LOCUȚIUNILE CONJUNCȚIONALE

1. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele locuțiuni conjuncționale:
- a) coordonatoare:
    - *precum și*: .....
    - *în schimb*: .....
    - *numai că*: .....
    - *în concluzie*: .....
  - b) subordonatoare:
    - *fără să*: .....
    - *în vreme ce*: .....
    - *pentru că*: .....
    - *pentru ca să*: .....
    - *cu condiția să*: .....
    - *măcar că*: .....
    - *încât să*: .....

2. Scrieți un enunț în care o locuțiune conjuncțională coordonatoare să lege două propoziții subordonate:  
.....

3. Precizați valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

- a) N-a mâncat, *în schimb* a băut.: .....  
El lucrează *în schimbul* întâi.: .....  
Dumnezeu i-a dat, *în schimb*, inteligență.: .....
- b) N-a învățat, *în concluzie* va lua notă mică.: .....  
*În concluzia* ta ți-ai exprimat părerea.: .....

4. Folosiți, în enunțuri, patru locuțiuni conjuncționale în fața cărora se pune obligatoriu virgulă:

.....  
.....  
.....  
.....

5. Rescrieți locuțiunile conjuncționale din textele următoare, precizând felul lor, (coordonatoare sau subordonatoare):

- a) „În schimb tunarii puteau vedea aproape orice mișcare a pistolarilor...”  
(Marin Preda, *O oră din august*)

.....

- b) „S-ar fi zis că se rezolvase în sfârșit o problemă care chiar dacă nu se putea spune că îi stătea în gât, îl sâcâia cam mult.”  
(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

.....

- c) „A doua zi dimineața se sculă mahmur, de parcă ar fi băut toată noaptea...”  
(Dinu Săraru, *Clipa*)

.....

- d) „Pe când așa (...) pe malul celălalt al râului nu se zărea picior de grănicer rus – așa că până-n faptul zilei să aibă toată vremea să se îndepărteze...”  
(Gib I. Mihăescu, *Rusoaica*)

.....

- e) „În vreme ce Salomia îi povestea (...), Spiru își aduse aminte iar de soră-sa Aretia ...”  
(Liviu Rebreanu, *Ion*)

.....

- f) „Dar cu toate că nu trântise în urma lui acea ușă, nimeni din cei trei nu se ridica să-l urmeze sau măcar să-l însoțească (...) semn că, măcar dacă nu mai puteau să facă lucrul acela care li-l cerea el, țineau la el...”  
(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

.....

6. Recunoașteți valoarea morfologică a următoarelor locuțiuni:

*în timpul* → .....

*în timp ce* → .....

*din timp în timp* → .....

*în cauză* → .....

*din cauza* → .....

*din cauză că* → .....

*pe moment* → .....

*din moment ce* → .....

*din moment în moment* → .....

*din vreme în vreme* → .....

*de vreme ce* → .....

*pe măsură* → .....

*pe măsură ce* → .....

*peste măsură* → .....

## VALORILE STILISTICE ALE CONJUNCȚIEI

1. Precizați ce sugerează folosirea conjuncției narrative *și* în enunțul următor:

„Era odată un flăcău stătut pe care-l chema Stan. *Și* flăcăul acela din copilăria lui se trezise printre străini (...). *Și* ca băiet străin ce se găsea s-a oploșit (...). *Și* aici slujind cu credință (...). *Și* cum s-a văzut flăcăul cu casă...”

(Ion Creangă, *Povestea lui Stan Pățitul*)

.....  
.....  
.....

2. Folosiți, în două enunțuri, conjuncția *și* cu valoare stilistică de repetiție:

.....  
.....

3. Alcătuiți un enunț în care conjuncția *dar* să ajute la exprimarea unei antiteze:

.....  
.....

# TEST DE EVALUARE

● Se dau cuvintele: *și, pentru, ba, ori, că, cu, încât, deci, scopul, ca, dacă, de, condiția ca, să, aceea, în, numai, concluzie, schimb, din, fără, nici, cauză, deși, fiind, ci, așadar, sau, iar.*

● Se cere:

a) combinați cuvintele de mai sus, astfel încât să obțineți câte un exemplu de:

- conjuncție coordonatoare compusă: .....
- conjuncție subordonatoare compusă: .....
- conjuncție coordonatoare repetată: .....
- locuțiune conjuncțională coordonatoare: .....
- locuțiune conjuncțională subordonatoare: .....


3 puncte

b) alegeți câte o conjuncție și o locuțiune conjuncțională coordonatoare și subordonatoare obținute la punctul a) și folosiți-le ca elemente de relație în frază:

- .....
- .....
- .....
- .....

2 puncte

c) găsiți între cuvintele date două conjuncții și alcătuiți enunțuri în care să dobândească fiecare alte două valori morfologice diferite:

- .....  .....
- .....  .....

2 puncte

d) identificați în lista dată două conjuncții care se pot scrie și dezlegat (cu sau fără cratimă), devenind alte părți de vorbire și alcătuiți enunțuri cu acestea, precizând valorile morfologice:

**MODEL:** Eu am citit, *iar* tu ai scris (*iar* - conjuncție coordonatoare)

*Iar* da azi răspunsul, *dacă* ar putea. (*i* - pronume personal; *ar* - verb auxiliar)

- a) .....
- b) .....

2 puncte

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# ADVERBUL

## ADVERBELE DE LOC, DE TIMP ȘI DE MOD

1. Subliniați adverbele de loc, de timp și de mod din textele de mai jos, completând tabelul dat:

a) „Îl privi scurt, adânc, în ochi, apoi îl luă de mână și-l conduse repede către căsuța veche, pe care anevoie ar fi putut-o bănuși acolo, ascunsă între tufe mari de liliac și boz. Deschise ușa și-l împinse ușor înainte.”

(M. Eliade)

b) „Era acolo o lumină care curgea de sus, - fără să se vadă soarele nicăieri. În altă parte a muntelui mugurii erau pretutindeni încă deschiși, iar aici, în această lumină lină, mugurii toți de la mesteceni și de la tufari și zmeurișuri erau deschiși; așa că acolo se alcătuia un loc cald și blând.”

(M. Sadoveanu)

c) „Căci astăzi dacă mai ascult  
Nimicurile-aceste,  
Îmi pare-o veche, de demult  
Poveste.”

(Mihai Eminescu)

adverb de loc	adverb de timp	adverb de mod

2. Dați câte trei exemple de adverbe formate prin derivare cu următoarele sufixe specifice:

-*ăș*: .....

-*iș*: .....

-*ește*: .....

-*mente*: .....

3. Completați tabelul dat cu următoarele adverbe: *pieptiș, românește, astă-seară, după-amiază, urât, iarna, deschis, târâș, mâine-seară, ieri-dimineață, totdeauna, nicio-dată, chiorăș, astfel, realmente, vulturește, luni, literalmente.*



adverbe derivate	adverbe compuse	adverbe provenite prin conversiune

4. Alcătuiți enunțuri prin care să demonstrați următoarele valori morfologice ale cuvintelor de mai jos:

- *deschis*
  - a) adjectiv: .....
  - b) adverb de mod: .....
  - c) verb (participiu): .....
  - d) substantiv: .....
- *dedesubt*
  - a) adverb de loc: .....
  - b) prepoziție (caz G): .....
  - c) substantiv: .....
- *iulie*
  - a) substantiv: .....
  - b) adverb de timp: .....

5. Alcătuiți enunțuri în care următoarele cuvinte să fie adverbe și prepoziții în cazurile genitiv și dativ:

- a) *înainte*: <=> .....
- dedesubt*: <=> .....
- împrejur*: <=> .....
- b) *asemenea*: <=> .....
- contrar*: <=> .....
- potrivit*: <=> .....

6. Notați cu x căsuța corespunzătoare adverbelor scrise corect:

*aievea*

*acuma*

*aiurea*

*atuncea*

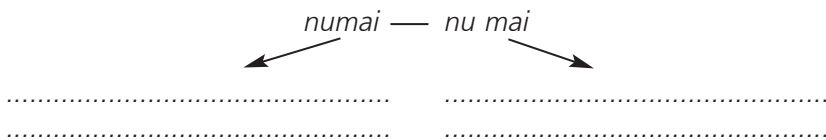
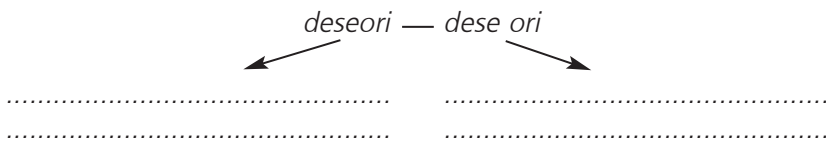
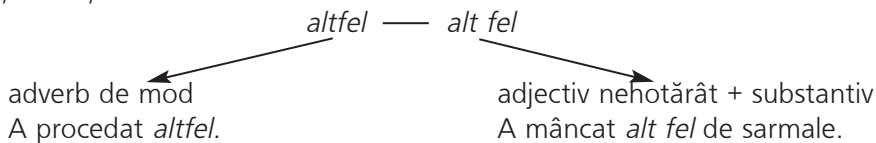
*astă primăvară*

*ieri-dimineată*

*astă-seară*

*mâine poimâine*

7. Scrieți, după modelul dat, valorile morfologice ale următoarelor cuvinte și alcătuiți enunțuri ilustrative:



## GRADELE DE COMPARAȚIE ALE ADVERBELOR

1. Subliniați adverbele din enunțurile următoare, precizând gradul de comparație al fiecăruia:

Vorbește mai tare! .....

Ce frumos ai scris! .....

Mergi mai puțin repede! .....

Cel mai mult îmi place fotbalul. ....

Ai venit prea devreme. ....

El stă mai departe decât tine. ....

El citește tot atât de bine ca tine. ....

El vorbește cel mai puțin frumos dintre colegi. ....

Ai venit prea devreme. ....

A scris prea puțin bine ca să ia o notă bună. ....

2. Menționați în dreptul adverbelor de mai jos mijloacele expresive de redare a superlativului absolut prin care s-au format:

S-a descurcat *inimaginabil de bine*: .....  
Biiine! O să vezi tu!: .....  
A mâncat *bine, bine*: .....  
Ce *frumos* ai cântat!: .....  
Îmi place înghețata *mult de tot*: .....  
Ai vorbit *peste măsură de frumos*: .....  
S-a comportat *urât ca dracu*: .....  
Este *bine de nu se mai poate*: .....

3. Identificați gradul de comparație al adverbelor de mai jos:

El doarme *buștean*: .....  
A fugit *glont*: .....  
Totul merge *strună*: .....

4. Subliniați varianta corectă:

Aceste casete au fost *cele mai bine / cel mai bine* vândute.  
Sunt actorii *cei mai bine / cel mai bine* cotați.  
Aceasta este partea *cea mai de jos / cel mai de jos*.  
Tablourile *cele mai de sus / cel mai de sus* sunt valoroase.

## ADVERBELE INTEROGATIVE, RELATIVE ȘI NEHOTĂRÂTE

1. Scrieți în dreptul enunțurilor de mai jos felul adverbelor subliniate, alegând una dintre variantele:

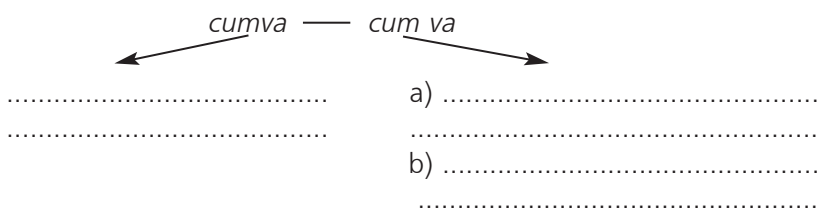
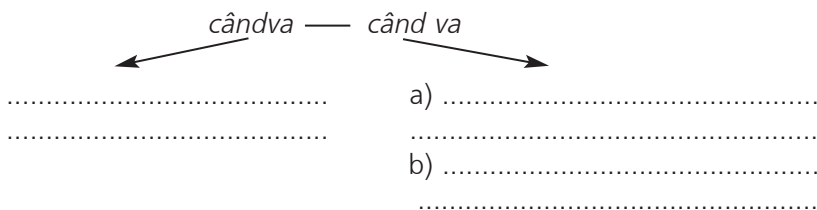
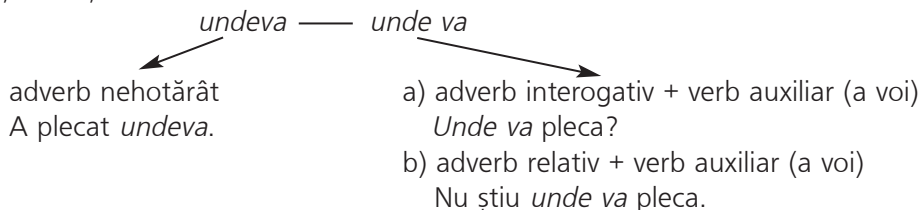
- a) adverb interogativ;
- b) adverb relativ;
- c) adverb nehotărât.

Spune-mi, *unde* te duci? .....  
Mi-a spus *unde* pleacă. ....  
A plecat *undeva, oriunde* a văzut cu ochii. ....  
*Când* te întorci? .....  
Nu știu *când* mă întorc acasă. ....  
Să vii *cândva, oricând* vei dori. ....  
*Cum* vei proceda? .....  
Nu se știe *cum* va proceda. ....  
Voi proceda *cumva, oricum* vei dori. ....

2. Transcrieți, din enunțurile de la exercițiul 1, adverbele cu rol de elemente de relație subordonatoare în frază:

.....

3. Folosind modelul dat, scrieți valorile morfologice ale următoarelor cuvinte și alcătuiți enunțuri ilustrative:



4. Identificați valorile morfologice ale cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:
- A fost *odată*, ca niciodată... ..
  - Odată* cu vârsta, mai uiți. ....
  - Odată* ce ai venit, intră. ....
  - Mi-am notat *o dată* în agendă. ....
  - A scris doar *o dată*, nu de două ori. ....
  - Odată* plecat, nu se mai întoarce. ....
  - Odată* s-a ridicat și a și fugit. ....

5. Alcătuiți enunțuri ilustrative pentru următoarele valori morfologice ale cuvintelor date:
- a) *unde* — adverb interogativ: .....
  - adverb relativ: .....
  - substantiv: .....
  - b) *când* — adverb interogativ: .....
  - adverb relativ: .....
  - c) *cât* — adverb interogativ: .....
  - adverb relativ: .....
  - pronume interogativ: .....
  - adjectiv interogativ: .....
  - pronume relativ: .....

## FUNȚIILE SINTACTICE ALE ADVERBELOR

1 Exemplificați, în enunțuri, următoarele funcții sintactice ale adverbului:

a) complement circumstanțial:

– de loc: .....

– de timp: .....

– de mod: .....

b) nume predicativ: .....

c) atribut adverbial: .....

2. Identificați felul și funcțiile sintactice ale adverbelor subliniate în enunțurile de mai jos:

Excursia de *ieri* a fost plăcută. ....

El nu mai este *cum* îl știai. ....

Va proceda *cum* îl va tăia capul. ....

*Oriunde* te uiți, rămâi uimit. ....

Își va da seama *altădată*. ....

Clopotele răsunară *răgușit*. ....

Doarme *buștean*. ....

3. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele adverbe, respectând cerințele date:

a) adverbul de timp *degrabă* să determine o interjecție și să aibă funcția de complement circumstanțial de timp:

.....

b) adverbul de mod *frumos* să determine un adjectiv și să aibă funcția de complement circumstanțial de mod:

.....

c) adverbul de loc *înainte* să determine un substantiv și să aibă funcția de atribut adverbial:

.....

d) adverbul nehotărât *cumva* să determine o locuțiune verbală și să aibă funcția de complement circumstanțial de mod:

.....

e) adverbul de timp *acum* să determine alt adverb și să aibă funcția de complement circumstanțial de timp:

.....

f) adverbul interogativ *cum* să determine un verb copulativ și să aibă funcția de nume predicativ:

.....

g) adverbul relativ *cum* să aibă funcția de nume predicativ și să introducă o propoziție subordonată:

.....

4. Analizați sintactic și morfologic adverbele subliniate din textul de mai jos:

„Dormea *de mult* patima în copilul acela blând, sfiicios, *așa de* drăguț, *așa de* cuminte, că-mi venea *greu*, *azi*, *când* mă uitam la el, să cred că e același om.”

(M. Sadoveanu)

..... = .....

..... = .....

..... = .....

..... = .....

..... = .....

5. Diferențiați valoarea adverbială și adjectivală a numelor predicative subliniate, după modelul:

Pasul căprioarei este *ușor*. – adjectiv

E *ușor* să vorbești. – adverb

Sacul pare *greu*. .....

Pare *greu* să ajungi acolo. ....

Era *mai simplu* să renunțe. ....

Procedeeul este *mai simplu*. ....

Copilul nu este *cuminte*. ....

Ar fi *mai cuminte* să taci! .....

## LOCUȚIUNILE ADVERBIALE

1. Precizați felul locuțiunilor adverbiale subliniate și funcțiile lor sintactice:

a) A sosit *pe neașteptate*.: .....

Ce mai *calea-valea*, e un șmecher.: .....

S-a făcut *din ce în ce* mai obraznic.: .....

*Vrând-nevrând*, ai să pleci.: .....

*Într-adevăr*, a greșit.: .....

I-a povestit *de-a fir-a-păr*.: .....

b) Venea *din când în când* pe la noi.: .....

*Din zi în zi*, devenea tot mai deștept.: .....

Venise *de cu seară*.: .....

*Clipă cu clipă*, tristețea o măcina.: .....

*Într-un rând*, l-am găsit în grădină săpând.: .....

c) *Ici-colo* erau straturi de flori.: .....

*De jur împrejur* se zăreau păsări.: .....

Camionul stătea *de-a curmezișul*.: .....

*În preajmă*, totul devenise alb.: .....

S-a așezat *la stânga*.: .....

2. Alcătuiți enunțuri în care următoarele cuvinte să fie locuțiuni adverbiale de loc și locuțiuni prepoziționale în cazul genitiv:

*la mijloc*: — .....  
— .....

*de jur împrejur*: — .....  
— .....

*în față*: — .....  
— .....

*de-a lungul*: — .....  
— .....

3. Analizați locuțiunile adverbiale din următoarele texte:

a) „Ai fi trăit în veci de veci  
Și rânduri de vieți...”

(Mihai Eminescu)

b) „Coboară-n lut părinții, rând pe rând,  
În timp ce-n noi mai cresc grădinile.”

(L. Blaga)

..... = .....  
..... = .....

4. Alcătuiți enunțuri ilustrative pentru următoarele funcții ale locuțiunilor adverbiale:

a) complement circumstanțial:

– de loc: .....  
– de timp: .....  
– de mod: .....

b) nume predicativ: .....

c) atribut adverbial: .....

5. Găsiți locuțiunile adverbiale echivalente adverbilor de mai jos și folosiți în enunțuri locuțiunile:

● *devreme* = .....

.....

● *exagerat* = .....

.....

● *desigur* = .....

.....

● *pretutindeni* = .....

.....

● *complet* = .....

.....

- *cotidian* = .....
- .....
- *anual* = .....
- .....
- *surprinzător* = .....
- .....
- *concis* = .....
- .....
- *lunar* = .....
- .....

## ADVERBELE ȘI LOCUȚIUNILE ADVERBIALE PREDICATIVE

1. Identificați, prin subliniere, adverbele și locuțiunile adverbiale predicative din enunțurile de mai jos și completați apoi tabelul dat:

- a) Probabil că va veni mâine.  
 Firește că i-am spus.  
 Poate că a greșit.  
 Mai bine că n-a venit.  
 Foarte sigur că va întârzia.  
 Adevărat că mi-a mărturisit vina.  
 Bineînțeles că se va culca.  
 Negreșit că o să-ți ceră banii.
- b) Cu siguranță că se va întoarce.  
 Fără îndoială că a greșit.  
 Fără doar și poate că îți va telefona.  
 De bună seamă că mi-a înapoiat banii.

adverbe predicative	locuțiuni adverbiale predicative



2. Analizați un adverb și o locuțiune adverbială predicativă din enunțurile de mai sus.

..... = .....  
..... = .....

### ATENȚIE!

Adverbele și locuțiunile adverbiale predicative se pot confunda cu adverbele și locuțiunile adverbiale de mod din structura expresiilor verbale impersonale (de la care și provin, în general, prin eliminarea verbului copulativ *a fi* din comunicare).

**Exemplu:** *E bine* că ai venit.

*E de la sine înțeleș* că va pleca.

*Bine* că ai venit.

*De la sine înțeleș* că va pleca.

3. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți următoarele cuvinte sau grupuri de cuvinte ca adverbe sau locuțiuni adverbiale în componența unor expresii verbale impersonale și ca adverbe sau locuțiuni adverbiale predicative:

a) *sigur*: — .....  
— .....

*bine*: — .....  
— .....

b) *cu siguranță*: — .....  
— .....

*fără doar și poate*: — .....  
— .....

4. Scrieți, după modelul dat, patru enunțuri în care să folosiți adverbe predicative la diferite grade de comparație, precizând felul acestor grade:

*Foarte bine* că ai recunoscut.

.....  
.....  
.....  
.....

### ATENȚIE!

Dacă nu sunt urmate de conjuncțiile *că* sau *să*, adverbele și locuțiunile adverbiale predicative pot deveni adverbe sau locuțiuni adverbiale de modalitate, fără funcție sintactică (fiind izolate prin virgule):

● *Firește*, este deștept.

● *Cu siguranță*, a plecat.

5. Alcătuiți patru enunțuri în care să folosiți câte două adverbe și două locuțiuni adverbiale de modalitate:

- a. ....  
.....  
b. ....  
.....

## VALOAREA STILISTICĂ A ADVERBULUI

1. Precizați gradul de comparație al adjectivelor și al adverbelor de mai jos și indicați ce mijloc este folosit pentru formarea acestui grad:

- El este *peste măsură de darnic*. ....  
S-a comportat *urât de tot*. ....  
Era *din cale-afară de deștept*. ....  
A vorbit *peste poate de frumos*. ....

2. Scrieți sinonimele adjectivelor sau ale adverbelor subliniate în enunțurile de la exercițiul 1 și explicați de ce construcțiile subliniate sunt mai expresive decât sinonimele lor:

- .....
- .....

3. Folosind limbajul popular, alcătuiți enunțuri în care să întrebuințați următoarele adverbe cu sensurile cerute:

- a)  *aici*  cu înțelesul de  *acum* :  
.....  
b)  *unde*  cu înțelesul  *când* :  
.....

4. Folosiți, în enunțuri, cinci exemple de locuțiuni adverbiale expresive, după modelul dat:

- Umbla și el pe-acolo așa,  *de florile mărului* .  
 *Mort-copt* , trebuie să vii.  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

# TEST DE EVALUARE

● Se dau cuvintele următoare: *mâine, seară, frumos, așa, asemenea, de, colo, cum, ori, cu, da, ici, va, unde, când, cum, din, siguranță, firește, cât, nu.*

● Se cere:

a) combinați cuvintele date, astfel încât să obțineți câte un exemplu de:

- adverb de timp compus: .....
- adverb nehotărât compus: .....
- locuțiune adverbială de loc: .....
- locuțiune adverbială de timp: .....
- locuțiune adverbială de mod: .....
- locuțiune adverbială predicativă: .....

**3 puncte**

b) identificați trei adverbe relative și întrebuințați-le ca elemente de relație subordonatoare în fraze:

.....  
.....  
.....

**1,80 puncte**

c) transformați propozițiile subordonate obținute la exercițiul anterior în propoziții interogative:

.....  
.....  
.....

**1,80 puncte**

d) alegeți două adverbe dintre cuvintele date și alcătuiți enunțuri în care să dobândească fiecare alte două valori morfologice diferite:

- ..... – .....
- .....
- ..... – .....
- .....

**2 puncte**

e) selectați un adverb predicativ și alcătuiți cu acesta un enunț; precizați verbul cu care se poate înlocui acest adverb:

.....  
.....

**0,40 puncte**

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# SINTAXA PROPOZIȚIEI

*Facultativ*

## PREDICATUL

1. Rescrieți predicatul verbal din textul de mai jos, precizând prin ce părți de vorbire sunt exprimate:

a) „Gerilă, văzând că toți îi stau împotriva, se mânie atunci și unde nu trânteste o brumă pe păreți de trei palme de groasă, de au început a clănțăni și ceilalți de frig, de sărea cămeșa de pe dânșii.”

b) „– Na! Încăltea v-am făcut și eu pe obraz. De acum înainte spuneți ce vă place, că nu mi-a fi ciudă, zise Gerilă, râzând cu hohote...”

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap Alb*)

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

2. Alcătuiți enunțuri în care predicatul verbal să fie exprimat prin:

a) verb predicativ impersonal:

.....

b) adverb predicativ:

.....

c) locuțiune adverbială predicativă:

.....

d) interjecție predicativă:

.....

e) interjecție onomatopeică:

.....

3. Scrieți propoziții al căror predicat să fie exprimat prin verbe la:

a) diateza activă: .....

b) diateza reflexivă: .....

c) diateza pasivă: .....

4. Precizați felul predicatelor subliniate – predicate verbale exprimate prin verbe la diateza pasivă și predicate nominale – folosindu-vă de complementul de agent pentru diferențierea acestora, după modelul următor:

*Sunt adus* la școală + *de către cineva* → p.v., verb la diateza pasivă

*Sunt dus* de pe astă lume + ~~*de cineva*~~ → predicat nominal

Poate fi dus acolo *fără să fie bruscat*.

.....  
*Să fie anunțați* în timp util!

.....  
Florile *erau* numai *îmbobocite*.

.....  
*Ar fi fost lăudat* pentru sinceritate.

.....  
*Fusese dat* pe mâna unui meșter cu multă experiență.

5. Rescrieți enunțurile de mai jos, transformând construcțiile subliniate în predicate și precizați felul predicatului obținut:

*Fiind neatent*, a greșit.

.....  
Le-a venit ideea *de a-l trimite* în altă secție.

.....  
L-au chemat *pentru a fi luat la întrebări*.

.....  
*Fiind imobilizat*, a făcut o mișcare greșită.

.....  
*A fi atent* la toți nu era ușor.

.....  
Nu poți *fi ajutat* fără voia ta!

## PREDICATUL NOMINAL

1. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți verbele de mai jos cu valoare de verb copulativ și subliniați predicatele nominale:

*a fi*: .....

*a părea*: .....

*a însemna*: .....

*a deveni:* .....  
*a se face:* .....  
*a ajunge:* .....  
*a ieși:* .....  
*a rămâne:* .....

2. Subliniați predicatele nominale din enunțurile de mai jos și precizați prin ce sunt exprimate numele predicative:

Tatăl meu este inginer. ....  
Vocea pare a lui. ....  
Au ajuns faimoși. ....  
Ea este a treia după prima etapă. ....  
A risca înseamnă a vorbi. ....  
Camera pare altfel după zugrăvit. ....  
Ai ajuns de nerecunoscut! .....  
Ți-a ieșit bine desenul? .....

3. Folosiți părțile de vorbire de mai jos cu funcția de nume predicativ și subliniați predicatele nominale:

a) substantiv în cazul acuzativ: .....  
b) pronume reflexiv: .....  
c) pronume negativ: .....  
d) pronume relativ: .....  
e) numeral multiplicativ: .....  
f) verb la modul infinitiv: .....  
g) verb la modul participiu: .....  
h) verb la modul supin: .....  
i) adverb: .....  
j) locuțiune adverbială: .....  
k) interjecție: .....

4. Recunoașteți valorile morfologice ale verbului *a fi* în enunțurile următoare și precizați felul predicatelor:

S-ar fi dat de gol imediat!  
.....  
.....

Toate vor fi clarificate la timp.  
.....  
.....

Să fii atent la ultimele secvențe!  
.....  
.....

5. Evidențiați topica predicatelor nominale din enunțurile de mai jos, după modelul dat:

● Erau            toți            nemulțumiți.  
  ↑                ↑                ↑  
  verb    + subiect    + nume predicativ  
  copulativ

a) „Un cuptor e roșul soare...” (G. Coșbuc)

b) „E totul cald...” (G. Coșbuc)

c) Sunt foarte bune sfaturile lui.

d) Rămăsese același om modest.

e) Este el singurul om capabil?

f) Ei așa au fost totdeauna.

6. Subliniați cu o linie predicatul verbal și cu două linii predicatul nominal din textele de mai jos:

a) „– Ei, tacă-vă gura de acum, zise Flămânzilă. Destul e o măciucă la un car de oale. Nu tot cetărați pe măria sa, că om e dumnealui... Pentru niște sărăcuți ca noi e greu de făcut trebi de acestea, dar la o împărăție, ca cum te-ar pișca un purice, nu se mai bagă de samă...”

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

b) „Iar Tudor cu soția lui Anița și Mihu și toți ceilalți răzăși au fost urgisiți și prigonți, dar s-au ținut cu tărie. Pe urmă cei ce-au venit după ei au fost călcați și supuși de alții, și vremea neconținut i-a lovit până ce le-a plecat frunțile adânc spre pământ.”

(Mihail Sadoveanu, *Neamul Șoimăreștilor*)

## SUBIECTUL

### SUBIECTUL EXPRIMAT ȘI NEEPRIMAT

1. Rescrieți subiectele din textele de mai jos și precizați prin ce sunt exprimate:

a) „Era voinică Agripina, tânără și vânjoasă, dar povara cu care se lupta era peste puterile unei femei.”

(Gala Galaction, *La Vulturi!*)

b) „Din izvoare și din gârle  
 Apa sună somnoroasă;  
 Unde soarele pătrunde  
 Printre ramuri a ei unde,  
 Ea în valuri sperioase  
 Se azvârle.  
 Cucul cântă, mierle, presuri-  
 Cine știe să le-asculte?  
 Ale păsărilor neamuri  
 Ciripesc pitite-n ramuri  
 Și vorbesc cu-atât de multe  
 Înțelesuri.”

(Mihai Eminescu, *Freamăt de codru*)

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

2. Recunoașteți felul subiectului – exprimat / inclus / subînțeles – din enunțurile următoare și subliniați subiectele exprimate:

- Ce-i lipsește chelului? .....
- Ce faci, omule, acolo? .....
- Vor lua imediat măsuri. ....
- Să fiți atenți la enunțul problemei! .....
- A șterge praful a devenit o obsesie. ....
- Mergem cu ei la spectacol. ....
- N-au ratat nici o lovitură. ....
- Nu mai înțeleg nimic! .....

3. Alcătuiți propoziții în care să folosiți tipurile de subiecte indicate mai jos:

- a) subiect simplu: .....
- b) subiect multiplu: .....
- c) subiect inclus: .....
- d) subiect subînțeles: .....

4. Delimitați propozițiile din textele de mai jos, precizând felul subiectului fiecărei propoziții după modelul dat:

Nu știi<sup>1</sup>/ cine a sunat mai devreme?<sup>2</sup>/

P1 – subiect inclus

P2 – subiect exprimat prin pronume relativ



a) „Cu stele dulci e bolta presărată;  
Din fundul lumii, ce se pierde-n zare,  
Prin rumeni aburi luna se arată.”

(Mihai Eminescu, *Mușat și ursitoarele*)

.....  
.....  
.....  
.....

b) „Cine m-aude cântând  
Zice că n-am nici un gând,  
Dar atâtea gânduri am  
Câte zile-s într-un an...”

(Folclor)

.....  
.....  
.....  
.....

c) „El se duce să târguiască și dacă vine în urma lui altul care din întâmplare voiește să cumpere tot acele păduri, (...) poate să-i strice târgul.”

(Ioan Slavici, *Moara cu noroc*)

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

5. Tăiați termenul care nu se potrivește cu restul contextului și explicați cum se face acordul predicatului cu subiectul în fiecare enunț:

Văile și munții sunt *acoperiți* / *acoperite* de zăpadă.

.....  
.....

Bărbații și femeile erau *revoltate* / *revoltați* de atitudinea lui.

.....  
.....

O mulțime de oameni furioși *invadase* / *invadaseră* piața.

.....  
.....

Ei *trebuia* / *trebuiau* să plece cu avionul.

.....  
.....

## SUBIECTUL UNOR VERBE PERSONALE DEVENITE IMPERSONALE

1. Alcătuiți enunțuri cu subiect exprimat, folosind verbele indicate cu sens impersonal; menționați valoarea morfologică a cuvântului cu funcție sintactică de subiect:

*a plăcea:* .....

.....

*a se cuveni:* .....

.....

*a se auzi:* .....

.....

*a se obișnui:* .....

.....

*a ieși:* .....

.....

2. Subliniați cu o linie subiectul personal și cu două linii subiectul nonpersonal în enunțurile următoare:

El nu-l plăcea deloc.

Nu-i place riscul.

Se vede cârpeala de la distanță.

El se vede cu prietenii săptămănal.

Se poate descoperi greșeala.

Nimeni nu poate descoperi greșeala.

Nu se poate ști totul.

Locul i se pare străin.

Toți au auzit acel zgomot.

Se aude tunând spre miazăzi.

Nici unul nu se auzea vorbind.

Eu însumi nu mă auzeam din cauza tunetelor.

3. Schimbând sensul verbelor de mai jos, alcătuiți propoziții în care să folosiți:

a) subiect personal

b) subiect nonpersonal

*a ști*

a) .....

b) .....

*a vedea*

a) .....

b) .....

*a afla*

a) .....

b) .....

*a presupune*

a) .....

b) .....

# ATRIBUTUL

1. Folosiți, în enunțuri, atribute adjectivale exprimate prin părțile de vorbire indicate mai jos:

a) adjectiv propriu-zis:

.....

b) gerunziu cu valoare adjectivală:

.....

c) participiu cu valoare adjectivală:

.....

d) numeral cu valoare adjectivală:

.....

e) locuțiune adjectivală:

.....

f) adjectiv pronominal posesiv:

.....

g) adjectiv pronominal relativ:

.....

h) adjectiv pronominal nehotărât:

.....

i) adjectiv pronominal de întărire:

.....

2. Subliniați atributele substantivale din enunțurile de mai jos, precizând valoarea morfologică și cazul cuvintelor subliniate:

Lui, celui mai bun prieten, i-a ascuns adevărul. ....

Cunosc toate capriciile naturii. ....

Zilele de vacanță trec foarte repede. ....

Oameni asemenea străbunicilor mei au făcut istoria. ....

Pomii din jurul casei au fost plantați de bunicul. ....

Ne plac romanele de aventuri. ....

Se afla sub vraja aducerilor aminte. ....

Grupul celor trei atrăgea atenția trecătorilor. ....

Înțelegerea cu cei doi a căzut. ....

3. Alcătuiți enunțuri în care atributul pronominal să fie exprimat prin următoarele părți de vorbire:

a) pronume personal în cazul dativ:

.....

b) pronume reflexiv:

.....

c) pronume posesiv:

.....

d) pronume demonstrativ de identitate:

.....

e) pronume interogativ:

.....

f) pronume relativ:

.....

g) pronume negativ:

.....

h) pronume nehotărât:

.....

4. Rescrieți atributele verbale din enunțurile de mai jos și analizați-le sintactic și morfologic:

Părerea ta nu e o părere de luat în seamă.

.....

.....

Omul dus de nas așa ușor a plecat liniștit.

.....

.....

Încă se mai văd ruinele fumegând ale caselor.

.....

.....

Au pus deoparte lucrurile de aruncat.

.....

.....

Copilul face pozne din dorința de a fi băgat în seamă.

.....

.....

Încercarea de a-l convinge l-a îndârjit și mai tare.

.....

.....

5. Alcătuiți enunțuri în care atributul adverbial să fie exprimat prin:

a) adverb de timp:

.....

b) locuțiune adverbială de timp:

.....

c) adverb de loc:

.....

d) locuțiune adverbială de loc:

.....

6. Recunoașteți atributele din textele următoare și completați tabelul de mai jos:

a) „Pe-un pat alb ca un liņțoliu zace lebăda murindă,  
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă...”

(Mihai Eminescu, *Epigonii*)

b) „Fiindcă n-am găsit nicăieri în acele locuri vreo slujbă, am trimis câțva oameni care cunoșteau locurile din codrii de pe Prut...”

(Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*)

c) „- Ți-am adus, a urmat el, un cățelandru pe care l-am ales dintre puii Vidrei, cățeaua mea de vânătoare care mâna mistreți. E sprâncenat cu negru și are laba dinainte, din stânga albă.”

(Mihail Sadoveanu, *Nada florilor*)

Atributul	Felul	Valoarea morfologică

## COMPLEMENTELE CIRCUMSTANȚIALE

### COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE LOC

1. Subliniați complementele circumstanțiale de loc din enunțurile următoare, precizând prin ce sunt exprimate:

- L-am găsit în parc. ....
- Mă așez lângă tine. ....
- Mă apropiu de al doilea. ....
- Acolo nu locuiește nimeni. ....
- Găsești urme din loc în loc. ....



b) „S-au strâns copacii-n fața porții ca niște domni veniți pe jos,  
 Poftește-i, vântule, să intre și să se-așeze-n câte-un jeț,  
 Să-mi povestească toată vremea ce s-a-ntâmpat cu Făt-Frumos...”

(Tudor Arghezi, *Poezii*)

c) „Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va vesteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tăria parafumurilor sale.”

(George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*)

d) „M-am uitat și eu la fasole și când am văzut-o așa încrețită pe deasupra și fără nici un pic de abur care să iasă din ea, mi s-a părut că e rece...”

(Marin Preda, *Moromeții*)

6. Analizați complementele circumstanțiale de loc, exprimate prin substantive și pronume, din textele anterioare, completând tabelul de mai jos:

Complementul circumstanțial de loc	Valoarea morfologică	Genul	Numărul	Cazul

7. Rescrieți celelalte complemente circumstanțiale de loc, precizând felul și valoarea morfologică:

- .....
- .....
- .....
- .....

8. Alcătuiți cinci enunțuri în care să folosiți locuțiuni adverbiale cu funcția de complement circumstanțial de loc și subliniați-le:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

## COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP

1. Precizați structura enunțurilor de mai jos, după modelul:

După trei zile au renunțat.

↑    ↑    ↑    ↑  
prep. Atr. C.c.t. P.v.

a) Venim peste două săptămâni.

↑    ↑    ↑    ↑

.....  
b) Au apărut a treia zi.

↑    ↑    ↑

.....  
c) De la o vreme s-au plictisit.

↑    ↑

.....  
d) Mai vorbim după doi ani.

↑    ↑    ↑    ↑

.....  
e) La două zile trece pe la noi.

↑    ↑    ↑    ↑

2. Construiți enunțuri în care complementul circumstanțial de loc și complementul circumstanțial de timp să fie introduse prin următoarele prepoziții:

*după* – .....

– .....

*înaintea* – .....

– .....

*la* – .....

– .....

*împrejurul* – .....

– .....

3. Alcătuiți enunțuri în care complementul circumstanțial de timp să fie exprimat prin următoarele părți de vorbire:

*ziua*

– substantiv: .....

– adverb: .....

*seara*

– substantiv: .....

– adverb: .....

*iarna*

– substantiv: .....

– adverb: .....



4. Folosiți în enunțuri cinci locuțiuni adverbiale cu funcții de complement circumstanțial de timp și subliniați-le:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

5. Transformați predicatele subliniate în verbe la moduri nepersonale și precizați ce funcție sintactică au verbele obținute prin transformare și la ce mod sunt:

- a) Când *mergeam* spre casă, m-am întâlnit cu ea.  
.....
- b) M-a recunoscut înainte *să-i vorbesc*.  
.....
- c) Până *să iei* o hotărâre, gândește-te bine!  
.....
- d) Și-a reamintit secvența când *a deschis* radioul.  
.....

6. Subliniați complementele circumstanțiale de timp din enunțurile următoare:

- a) „Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare,  
Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare...”  
(Mihai Eminescu, *Scrisoarea I*)
- b) „De-a pururea aproape vei fi de sânul meu...  
Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu.”  
(Mihai Eminescu, *O, mamă...*)
- c) „Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri  
Și niciodată n-or să vie iară,  
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară  
Povești și doine, ghicitori, eresuri...”  
(Mihai Eminescu, *Trecut-au anii*)

d) „În fiecare duminică, între Albac și Abrud se scurge convoiul lor greoi, primitiv. La venirea nopții, oamenii dejugă boii (...). Spre ora două îi înjugă din nou...”  
(Geo Bogza, *Privești și sentimente*)

7. Rescrieți complementele circumstanțiale de timp din textele de mai sus, precizând prin ce sunt exprimate:

- ..... — .....
- ..... — .....
- ..... — .....
- ..... — .....
- ..... — .....
- ..... — .....

## COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE MOD

1. Subliniați complementele circumstanțiale de mod din enunțurile următoare și precizați prin ce sunt exprimate:

Procedează asemenea celui de lângă el.

Vorbește fără a gândi.

Mergea pe stradă bombănind.

Să nu vorbești neîntrebat!

Se deplasează câte doi.

Îi spune de trei ori și tot nu înțelege.

Pădurea stăpânește pretutindeni, deopotrivă de întunecos.

Au ajuns cu chiu cu vai până la cabană.

S-a dus de-a dura până la poalele dealului.

2. Observând valoarea copulativă sau predicativă a verbelor din enunțurile de mai jos, diferențiați numele predicative de complementele circumstanțiale de mod, după modelul:

Reproduce *mecanic*. → C.c.m.

Răspunsul este *mecanic*. → N.p.

l s-a răspuns clar. → .....

Răspunsul este clar. → .....

Vorbele îi par fără șir. → .....

Vorbește fără șir. → .....

Ai scris fără cap și fără coadă. → .....

Lucrarea a ieșit fără cap și fără coadă. → .....

Intervenția lui devenea astfel fără rost. → .....

Se plimbă fără rost. → .....

A ajuns de nerecunoscut. → .....

Au ajuns pe neașteptate. → .....

Chiar la maturitate rămăsese cu capul în nori. → .....

Au rămas fără voie la spectacol. → .....

3. Alcătuiți enunțuri în care complementul circumstanțial de mod să fie exprimat prin:

a) prepoziție + substantiv în cazul dativ:

b) adjectiv:

c) locuțiune adverbială de mod:

d) adverb de mod:

e) prepoziție + numeral ordinal:

f) numeral distributiv:

g) numeral multiplicativ:

4. Transformați predicățile subliniate în verbe la moduri nepersonale precizând modul și funcția sintactică a verbului obținut prin transformare:

Au plecat fără să anunțe.

— .....

— .....

Fără să-i vadă cineva, s-au furișat în sală.

— .....

— .....

5. Rescrieți complementele circumstanțiale de mod din textele de mai jos, precizând prin ce sunt exprimate:

a) „Totuși, în lupta aceasta, două regimente de infanterie au fost aproape complet nimicite și chiar husarii lui au suferit mult, mai ales în cursul contraatacului, când a primit și el schija care era cât p-aci să-l lase șchiop, fiindcă un doctor cam smintit a umblat în ruptul capului să-i taie piciorul.”

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*)

— .....

— .....

— .....

— .....

b) „Uneori călca atent, aproape cu teamă, oprindu-se, privind stăruitor nisipul în jurul lui, parcă ar fi căutat ceva, apoi schimbă brusc direcția (...) pășind pripit pe nisipul ud...”

(Mircea Eliade, *În curte la Dionis*)

— .....

— .....

— .....

— .....

6. Alcătuiți cinci enunțuri în care complementele circumstanțiale de mod să fie exprimate prin locuțiuni adverbiale și subliniați-le:

— .....

— .....

— .....

— .....

— .....

## COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ

1. Alcătuiți enunțuri în care complementul circumstanțial de cauză să fie exprimat prin următoarele părți de vorbire precedate de locuțiunea prepozițională *din cauza*:

a) substantiv:

.....

b) pronume personal:

.....

c) pronume demonstrativ:

.....

d) pronume nehotărât:

.....

e) numeral cardinal:

.....

f) numeral ordinal:

.....

g) numeral colectiv:

.....

2. Recunoașteți funcția sintactică a termenilor precedați de prepoziția *de* în enunțurile:

*De aceea* s-a supărat. ....

Se teme *de acesta*. ....

*De ce* ți-e frică nu scapi! ....

N-am înțeles *de ce* ai renunțat. ....

Mă interesez *de ce* s-a mai întâmplat. ....

Mă tem *de gura* lui. ....

Este ajutat *de părinți*. ....

*De azi* este colegul nostru. ....

Încercarea *de a fugi* a eșuat. ....

Pereteii casei sunt *de cărămidă*. ....

3. Precizați modul și funcția sintactică ale verbelor la moduri nepersonale din enunțurile de mai jos:

*Plecând* în grabă, a uitat ușa descuiată.

— .....

— .....

Îl va ajuta *explicându-i* fiecare pasaj.

— .....

— .....

*Terminându-se* benzina, au rămas la jumătatea drumului.

— .....

— .....

*Terminând* de învățat, ies la plimbare.

— .....

— .....

Se ferește a trece prin acel loc.

— .....  
— .....

*Speriat* de cele văzute, a renunțat.

— .....  
— .....

Rămăsese *agățat* de un cui.

— .....  
— .....

Nu e bine să pleci *supărat*.

— .....  
— .....

4. Rescrieți complementele circumstanțiale de cauză din textele de mai jos, precizând prin ce sunt exprimate:

- a) „Dacă iubești fără să speri  
De-a fi iubit vreodată,  
Se-ntunecă de lungi păreri  
De rău viața toată.”

(Mihai Eminescu, *Dacă iubești fără să speri*)

— .....  
— .....

- b) „Ea auzise cum că el  
Murise-n bătălii  
Și de durere ea s-a stins  
Ca floarea-n vijelii.”

(Mihai Eminescu, *A fost odat-un cântăreț*)

— .....  
— .....

- c) „... Mihai ocoli cetatea și începu a o bate cu tunurile, dar, văzând că n-o poate dobândi (...) și silnit de greutatea iernii, o năpusti deocamdată și se întoarse în scaun în București.”

(Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

— .....  
— .....

- d) „Era prăpădit de osteneală și de nesomn, căci toată noaptea se zvârcolise...”

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*)

— .....  
— .....

- e) „Neezistând dar decât un document sigur (...) totul fiind cu puțință pe această lume, n-ar fi exclus ca pruncul să se fi născut la Ipotești, fiind apoi adus și botezat la Botoșani.”

(George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*)

— .....  
— .....

5. Corecți enunțurile următoare, explicând în ce constă greșeala:

Vei reuși din cauza muncii. ....

— .....  
— .....

A pierdut datorită neatenției. ....  
— .....  
Grație eforturilor, a muncii premanente, va câștiga.  
— .....  
— .....

6. Construiți enunțuri în care complementul circumstanțial de cauză să fie introdus prin prepozițiile și locuțiunile prepoziționale date:

*grație:* .....  
*datorită:* .....  
*mulțumită:* .....  
*din cauza:* .....

## COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP

1. Subliniați complementele circumstanțiale de scop din enunțurile de mai jos:

S-au întâlnit pentru definitivarea planului de luptă.  
Pentru aflarea adevărului discutase cu ambele părți.  
Spre aducerea aminte a urmașilor, consemnase aceste fapte în cronica domniei lui.  
A păstrat toate schițele în vederea publicării lor.  
Se adună în scopul discutării condițiilor.  
Îi chemă pentru a le citi ultimele poezii.  
S-a documentat serios spre a putea răspunde la orice întrebare.  
Se pregătise de interpretat și piese mai grele.

2. Construiți enunțuri în care complementul circumstanțial de scop să fie introdus prin următoarele prepoziții sau locuțiuni prepoziționale:

*de:* .....  
*pentru:* .....  
*spre:* .....  
*în vederea:* .....  
*în scopul:* .....

### ATENȚIE!

Situația exprimată de complementul circumstanțial de scop există *după* cea exprimată de elementul regent.

Situația exprimată de complementul circumstanțial de cauză există *înaintea* celei exprimate de termenul regent.

**Exemplu:** *Învățând* mai bine, ai reușit.

(învățând – complement circumstanțial de cauză)

Învață mai mult *pentru a reuși*.

(pentru a reuși – complement circumstanțial de scop)

3. Recunoașteți funcția sintactică a cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos:

*Pentru a rezolva* corect exercițiul trebuie să fii atent.

.....  
*Speriat* de urmarea gestului său, a fugit.

.....  
*Concentrându-se*, a găsit soluția corectă.

.....  
*Spre a nu-l mai uita*, pusese discul la vedere.

.....  
*De supărat*, nu vedea pe unde calcă.

.....  
Se pregătise trei zile *de mers* în acea drumeție.

4. Subliniați complementele circumstanțiale de scop din textele următoare:

a) „Vru să-l piarză cu orice chip și, neîndrăznind a-l prigoni pe față, trimise ucigași spre a-l prinde și a-l aduce la București, sau a-l ucide prin taină.”

(Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

b) „Căci dragostea moșiei, ca sfânta primăvară,

În sânu-i înflorește și îl întinerește

Pentru salvarea țării, când țara pătimește.”

(Vasile Alecsandri, *Dumbrava Roșie*)

c) „Boierii și călugării, spre a-și asigura și a-și întinde privilegiile lor, spre a umili pe Mihai, trădără drepturile nației.”

(Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

5. Rescrieți enunțurile de mai jos transformând în verbe la moduri nepersonale predicățile subliniate și precizați modul și funcția sintactică a verbului obținut prin transformare:

L-au chemat ca să-i *explice* planul lor.

— .....  
— .....

Ca să-l *convingă*, i-a promis marea cu sarea.

— .....  
— .....

6. Precizați funcția sintactică și valoarea morfologică a fiecărui termen din enunțurile de mai jos:

S-au întâlnit cu scopul de a discuta.

.....  
L-au păstrat cu scopul utilizării lui la altă mașină.

.....  
Se întâlnesc în vederea semnării contractului.

.....

# COMPLEMENTELE NECIRCUMSTANȚIALE

## COMPLEMENTUL DIRECT

1. Alcătuiți enunțuri în care complementul direct să fie exprimat prin:

- a) locuțiune substantivală: .....
- b) pronume posesiv: .....
- c) pronume reflexiv: .....
- d) pronume interogativ: .....
- e) pronume relativ: .....
- f) numeral ordinal: .....
- g) numeral colectiv: .....
- h) verb la modul infinitiv: .....
- i) verb la modul supin: .....

2. Subliniați complementele directe din enunțurile următoare, precizând valoarea morfologică a termenului determinat:

- L-a cunoscut pe bunicul. ....
- Îl dă de gol privirea. ....
- Uite-l pe colegul meu! .....

### REȚINEȚI!

Verbele care admit complementul direct se numesc verbe *tranzitive*. Verbele impersonale și verbele la diateza pasivă sunt *intranzitive*.

3. Recunoașteți funcția sintactică a cuvintelor subliniate în enunțurile următoare:

- Nu poate *ști* chiar tot. ....
- Nu se poate *ști* vinovatul. ....
- Nu știe *îngăima* două vorbe. ....
- Nu se știe *vinovatul*. ....
- A gândit fiecare *mișcare*. ....
- S-a gândit el *la ceva*. ....
- Nu știe *ce* se întâmplă. ....
- Nu știe *ce* să facă. ....
- Are *de recunoscut* trei melodii. ....
- Rămâne *de recunoscut* o ultimă imagine. ....
- Era greu de aflat *adevărul*. ....
- Vedeam *trecând* cârdurile de cocori. ....

4. Rescrieți enunțurile următoare cu formele corecte și explicați în ce constă greșeala:

- Văd omul pe care l-ai lovit. ....
- .....
- .....



Vorbele care mi le-ai spus m-au deranjat.

.....

M-am gândit pe care cuvinte să le scriu.

.....

Omul ce l-am văzut azi l-am văzut și ieri.

.....

5. Transformați predicățile subliniate în verbe la moduri nepersonale, precizând funcția sintactică și modul verbului obținut prin transformare:

Se poate să spui mai mult.

.....

Poate să treacă mai des pe aici.

.....

Văd cum trec zilele.

.....

Fiecare avea câte ceva să-i spună.

.....

6. Rescrieți complementele directe din textele următoare și spuneți prin ce sunt exprimate:

a) „De te-ating, să feri în lături,

De hulesc, să taci din gură;

Ce mai vrei cu-a tale sfaturi

Dacă știi a lor măsură?”

(Mihai Eminescu, *Glossă*)

.....

b) „Dacă aș accepta judecata domnului Iorga, atunci nu aș mai putea întreține legăturile unei prietenii din copilărie și nu m-ar bucura nicidecât contribuțiile acestui condei la revista mea.”

(Octavian Goga, *Pagini alese*)

.....

c) „Eu iarna singură-mi Țes tortul (...)

De n-am mățăsurii, am ce port

Nici bun prea prea, nici rău de tot.”

(George Coșbuc, *Dușmancele*)

.....

.....

## COMPLEMENTUL INDIRECT

1. Folosiți următoarele părți de vorbire în cazul dativ cu funcția sintactică de complement indirect:

- substantiv: .....
- pronume personal: .....
- pronume reflexiv: .....
- pronume relativ: .....
- numeral colectiv: .....
- numeral cardinal: .....
- numeral fracționar: .....

2. Rescrieți complementele indirecte din enunțurile următoare și menționați prin ce sunt exprimate:

- Se gândește a-l trimite la muncă.  
.....
- Mă feresc de lansat informații neverificate.  
.....
- Te referi la plecarea noastră?  
.....
- Se miră de ce i-a spus colega ei.  
.....
- Nu au descoperit cu cine a comis fapta.  
.....
- Să pleci la drum cu cine ți se pare mai prudent.  
.....

3. Alcătuiți enunțuri în care prepozițiile de mai jos să introducă funcțiile sintactice indicate:

- *pentru*
  - complement indirect: .....
  - complement circumstanțial de scop:  
.....
  - atribut substantival: .....
  - nume predicativ: .....
- *cu*
  - complement indirect: .....
  - complement circumstanțial de mod:  
.....
  - atribut substantival: .....
  - atribut pronominal: .....
  - nume predicativ: .....
- *de*
  - complement indirect: .....
  - complement circumstanțial de cauză:  
.....
  - complement circumstanțial de timp:  
.....

atribut substantival: .....  
 complement de agent: .....  
 atribut adverbial: .....  
 nume predicativ: .....

## ATENȚIE!

Prepoziția *pe* introduce:

a) complementul direct exprimat prin substantive care numesc persoana (sau substituenți ai acestor substantive)

**Exemplu:** Îl văd *pe colegul meu / pe el*.

b) complement indirect exprimat prin substantive sau substituenți nume de persoane sau de obiecte.

**Exemplu:** Mă bizui *pe tine/pe ajutorul tău*.

– complementul direct – întrebările *pe cine? ce?*

– complementul indirect – întrebările *pe cine? pe ce?*

4. Diferențiați în enunțurile următoare complementele directe, indirecte și de agent, după modelul:

Îl cunosc. → C.d.

*Mi-a* povestit. → C.i.

E ajutat *de toți*. → C.ag.

Se baza *pe prietenii lui*. → .....

Îi anunță *pe toți*. → .....

Se ferește *de gropi*. → .....

Se simte săpat *de cel mai bun prieten*. → .....

N-a fost văzut *de nimeni toată ziua*. → .....

Vorbești *de lucruri sfinte*. → .....

Argumentația s-a construit *pe argumente false*. → .....

Îl bănuiește *pe vecinul lui*. → .....

5. Rescrieți cuvintele însoțite de prepoziții din textul următor, precizând:

a) funcția sintactică

b) valoarea morfologică

a) „Afară-i toamnă, frunza-mprăștiată,  
 Iar vântul zvârle-n geamuri grele picuri;  
 Și tu citești scrisori din roase plicuri  
 Și într-un ceas gândești la viața toată.”

(Mihai Eminescu, *Sonete*)

..... → a) .....  
 ..... → b) .....  
 ..... → a) .....  
 ..... → b) .....  
 ..... → a) .....  
 ..... → b) .....  
 ..... → a) .....  
 ..... → b) .....

# TEST DE EVALUARE

● Se dau cuvintele: *a, se, lăuda, citi, fi, mare, elev, duce, trebui, frumos, cuvinte, plăcea, munca, de, citi, înaintea, casă, de, mică, lipa-lipa, supărare, spălat, pentru, mâncat, plouând, despre, cei doi, către, profesor.*

● Se cere:

a) combinați cuvintele de mai sus, astfel încât să obțineți următoarele părți de propoziție, exprimate prin părțile de vorbire indicate:

1. - un predicat verbal exprimat prin verb impersonal:

.....

2. - un predicat nominal cu nume predicativ multiplu:

.....

3. - un subiect nonpersonal determinând un verb impersonal:

.....

4. - un atribut verbal exprimat prin verb la infinitiv:

.....

5. - un complement circumstanțial de loc exprimat prin substantiv în cazul genitiv:

.....

6. - un complement circumstanțial de timp exprimat prin adjectiv:

.....

7. - un complement circumstanțial de mod exprimat prin interjecție:

.....

8. - un complement circumstanțial de cauză exprimat prin substantiv în cazul acuzativ:

.....

9. - un complement circumstanțial de scop exprimat prin verb la supin:

.....

10. - un complement direct exprimat prin verb la gerunziu:

.....

11. - un complement indirect exprimat prin numeral în cazul acuzativ:

.....

12. - un complement de agent exprimat prin substantiv:

.....

**4,50 puncte**

b) folosiți, în enunțuri, părțile de propoziție descoperite la punctul a):

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

8. ....

9. ....

**4,50 puncte**

**Notă:** Se acordă un punct din oficiu.

# COMUNICARE

## FIȘA DE BIBLIOTECĂ

„Eu mi-am imaginat întotdeauna Paradisul sub forma unei *biblioteci*. Alte persoane consideră că ar fi o grădină, alții și-l pot închipui ca un palat; eu l-am imaginat întotdeauna ca o bibliotecă...”

(Jorge Luis Borges, *Cărțile și noaptea*)

1. Imaginați-vă că intrați pentru prima dată într-o bibliotecă și vreți să căutați o anumită carte. Dacă nu știți, lăsați-ne pe noi să vă ajutăm!

a) Dacă vreți să găsiți un anumit autor, căutați în casetele în care sunt așezate fișele de bibliotecă, alfabetic, după numele autorului.

b) Studiați cu atenție fișa. Iați ce veți găsi:

- Numele autorului (nume, prenume).
- Titlul lucrării este notat în întregime, fără prescurtări. Dacă este în altă limbă, titlul este reprodus în limba originală (eventual tradus în limba română).

- Numărul de cotă indică raftul unde trebuie căutată lucrarea. (Volumele într-o bibliotecă sunt așezate funcțional, pe domenii de specialitate și alfabetic – dacă este o bibliotecă mică – sau succesiv, în funcție de format și de numărul cotei – dacă este o bibliotecă mare).

2. Completați fișele de bibliotecă de mai jos, folosind datele din foaia de titlu a cărții, pentru:

a) *Manualul de limbă română*, pentru clasa a VII-a;

b) cartea voastră preferată.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....



# ORGANIZAREA MONOLOGULUI EXPOZITIV ȘI DEMONSTRATIV

1. Citiți următoarele fragmente din discursul scriitorului B. Șt. Delavrancea, rostit la 24 ianuarie 1915 la Ateneul Român:

„Copii, ce e Patria, ce e patriotismul? Ce este acest sentiment care răscolește toate puterile din om și, în anumite clipe, îl ridică mai presus de existența lui și-l face să moară de bunăvoie pentru liniștea și mărirea unor urmași pe care nu-i va cunoaște și nu-l vor cunoaște?”

*Patria este înlăuntrul nostru și o ducem cu noi peste țări și peste mări și numai când suntem departe și în străinătate ne trec fiori amintindu-ne de unde ne-am rupt și nu găsim mângâiere decât în restriște și în lacrimi. Patria nu e pământul pe care trăim din întâmplare, ci e pământul plămădit cu sângele și întărit cu oasele înaintașilor noștri (...). Părinții, moșii și strămoșii noștri ne sunt patria noastră; ei cari au vorbit aceeași limbă, care au avut același dor, aceeași suferință, aspirațiuni, sunt adevărata noastră patrie!”*

2. Stabiliți ideea principală pe care o transmite scriitorul și argumentele folosite pentru susținerea acestei idei.

- a) .....
- .....
- b) .....
- .....
- .....
- .....
- .....

3. Marcați cu x răspunsurile corecte privind mijloacele prin care emițătorul reușește să capteze atenția auditoriului și să se facă înțeles:

- A. Emițătorul captează atenția:
- a) în introducere, se pune în valoare subiectul prin propoziții interogative.
  - b) în cuprins, ideile sunt ilustrate prin anecdote.
  - c) în încheiere, se pune o întrebare.
- B. Emițătorul se face înțeles:
- a) în introducere, se anunță planul expunerii.
  - b) în cuprins, ideile sunt exprimate coerent.
  - c) în încheiere, se amintește pe scurt ceea ce a fost expus.

4. Faceți precizări în legătură cu:

- a) formularea ideilor: .....

- b) vocabularul folosit: .....
- c) lungimea frazelor: .....
- d) debitul verbal: .....

5. Citiți textul de mai jos și răspundeți cerințelor:

„CAȚAVENCU (ia poză, trece cu importanță printre mulțime și suie la tribună; își pune pălăria la o parte, gustă din paharul cu apă, scoate un vraf de hârtii și gazete și le așează pe tribună, apoi își trage batista și-și șterge cu eleganță avocățească fruntea. Este emoționat, tușește și luptă ostentativ cu emoția care pare a-l birui. Tăcere completă. Cu glasul tremurat): *Domnilor!... Onorabili cetățeni!... Fraților!...* (Plânsul îl încearcă.) *Iertați-mă, fraților, dacă sunt mișcat, dacă emoțiunea mă apucă așa de tare... suindu-mă la această tribună... pentru a vă spune și eu* (Plânsul îl încearcă și mai tare.) *Ca orice român, ca orice fiu al țării sale... în aceste momente solemne* (de-abia se mai stăpânește)... *mă gândesc... la țărișoara mea* (plânsul l-a biruit de tot)... *la România* (plânge; aplauze în grup)... *la fericirea ei!...* (aceiași joc de amândouă părțile) *la progresul ei!...* (asemenea crescendo) *la viitorul ei!* (Plâns cu hohote. Aplauze zguduitoare)“

(I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

● Faceți precizări în legătură cu următoarele mijloace prin care emițătorul (personajul Nae Cațavencu) încearcă să capteze atenția auditoriului (de la tribuna primăriei, cu ocazia alegerilor candidatului guvernamental):

- lungimea frazelor: .....
- .....
- articularea cuvintelor: .....
- .....
- debitul verbal: .....
- .....
- .....
- înălțimea vocii: .....
- .....
- intonația vocii: .....
- .....
- elementele nonverbale: .....
- .....

6. Explicați următoarea cugetare a lui Rudyard Kipling: „Cuvintele sunt cel mai puternic drog folosit de umanitate“.

.....

.....

.....

.....

.....



# STRUCTURA GRAFICĂ SPECIFICĂ UNOR TEXTE

1. Transcrieți, din operele literare citite, câte un fragment care să reprezinte următoarele tipuri de texte, precizând particularitățile lor grafice:

a) proză narativă:

– exemplu: .....

– particularități: .....

b) poezie cu vers clasic (împărțit în strofe):

– exemplu: .....

– particularități: .....

c) poezie în vers liber:

– exemplu: .....

– particularități: .....

2. Copiați, dintr-un dicționar, definiția caligramei și precizați particularitățile acesteia:

a) definiție: .....

b) particularități: .....



## PREZENTAREA UNUI EVENIMENT CULTURAL

1. Comparați anunțurile de mai jos și precizați care dintre ele este redactat corect; explicați ce informații lipsesc din anunțul incorect:

a) *Astăzi, 1 aprilie 1999, s-a deschis în foaierul Teatrului Național o expoziție de design vestimentar. Expun lucrări originale nume cunoscute în domeniu, ca Alina Popescu, Dan Ionescu, Răzvan Avramescu. Expoziția este deschisă în perioada 1 aprilie – 12 aprilie 1999.*

b) *Sponsorizată de BANCOREX, expoziția de carte social-politică are un program bogat, incluzând recenzii, întâlniri cu autori cunoscuți ai genului, dezbateri și mese rotunde. Standurile cuprind atât autori români, cât și autori străini.*

.....  
.....  
.....  
.....

2. Imaginați-vă următoarele situații de semnalare a unui eveniment cultural și menționați tipul de prezentare a informației:  $\Delta$  - scrisă; O - orală;  $\square$  - mixtă.

a) un reporter TV transmite de la fața locului: .....

b) un crainic radio informează despre deschiderea stagiunii la Operă: .....

c) un om-sandwich străbate plaja, anunțând un spectacol și oferind amatorilor bilete: .....

d) un crainic TV citește despre lansarea unui roman: .....

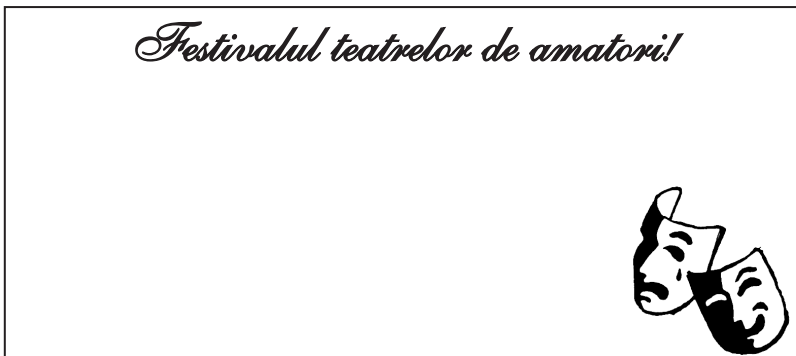
e) toboșarul satului anunță mare bal la Apahida: .....

f) un panou publicitar din Piața Universității anunță premierele ce se vor prezenta la Teatrul Național: .....

g) prin portavoce, sătenii din Văscăuți sunt anunțați că la Căminul Cultural va cânta Maria Ciobanu: .....

h) elevii citesc un afiș prin care sunt invitați să participe la întâlnirea cu scriitoarea Ana Blandiana: .....

3. Completați afișul următor cu elementele necesare unei informări complete:



## COMENTAREA UNEI SECVENȚE DINTR-UN TEXT LITERAR. PORTRETUL LITERAR

1. Citiți cu atenție primul tablou din poemul *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri și extrageți, pe coloane, fragmentele care surprind trăsăturile personajului principal:

Trăsături fizice

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

Trăsături morale

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

2. Extrageți, din versurile indicate la exercițiul 1, expresiile care sugerează armonizarea între trăsăturile fizice și cele morale:

.....  
.....

3. Precizați:

- a) ce modalități de expresivitate artistică recunoașteți în fragmentele date mai jos;  
b) ce trăsătură sau ce sentiment pune în evidență fragmentul respectiv:

„*trăiește ca șoimul singuratic*” – .....  
– .....

„*el trist acum privește  
o tainică fantasmă ce-n zare s-adâncește*” – .....  
– .....

„*iar munții, albi ca dânsul, se-nclină-n  
depărtare*” – .....  
– .....

„*dalba-i vitejie*” – .....  
– .....

„*Atunci a lui mânie ca trăsnetul era,  
În patru mari hotare tuna și fulgera*” – .....  
– .....

4. Recunoașteți elementele de prozodie și subliniați importanța lor în reliefașarea laturii legendare a eroului:

- a) măsura versurilor ..... – muzicalitatea fragmentului este .....  
b) rima versurilor ..... – asemănarea cu ..... care este sursa de inspirație a scriitorului.  
c) ritmul .....

5. Citiți cu atenție textul următor și delimitați fragmentele care surprind:

- a) trăsăturile fizice;
- b) trăsăturile morale;
- c) armonia între trăsăturile fizice și trăsăturile morale.

„Fost-au acestu Ștefan Vodă mare de statu, mâniaș și de grabu vârsătoriu de sânge nevinovat; de multe ori la ospete omorâea fără județu. Amintrilea era un om întreg la fire, neleneșu, și lucrul său îl știa a-l acoperi și unde nu gândia, acolo îl aflai.

La lucruri de războaie meșter, unde era nevoie însuși se vâraea că văzându-l ai săi, să nu să îndărăptieaze și pentru aceia raru războiu de nu biruia.

Și unde biruia alții nu perdea nădejdea, că știindu-se căzut jos, să ridica deasupra biruitorilor.”

(Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*)

6. Grupați trăsăturile din portretul de mai sus în:

Calități (însușiri pozitive)

Defecte (însușiri negative)

.....  
.....  
.....  
.....

.....  
.....  
.....  
.....

7. Observați raportul dintre calități și defecte și explicați care trăsături accentuează autenticitatea portretului (impresia că portretul este real):

.....  
.....  
.....  
.....

8. Rescrieți fragmentele din textul de la exercițiul 5 care demonstrează că autorul susține cu argumente afirmațiile despre însușirile domnitorului:

*mâniaș* .....

*neleneșu* .....

*la lucruri de războaie meșter* .....

*nu perdea nădejdea* .....

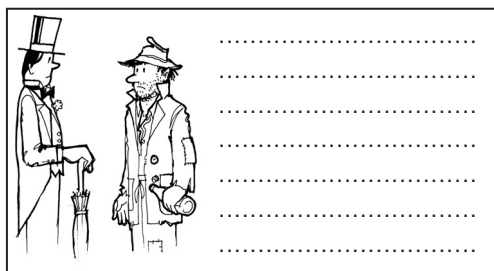
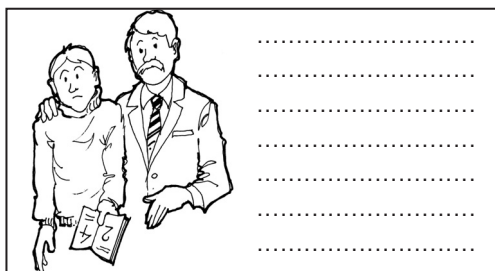
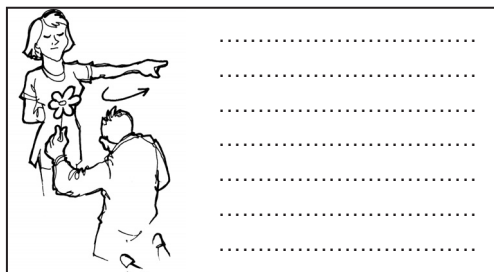
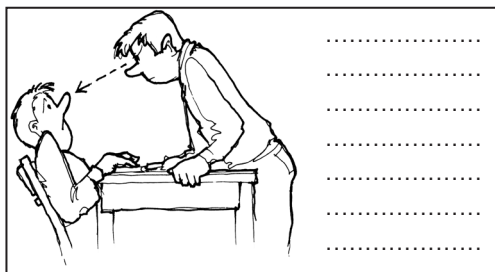
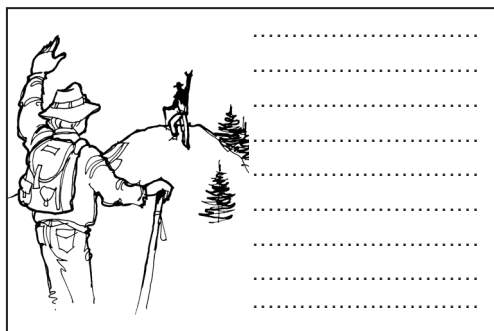
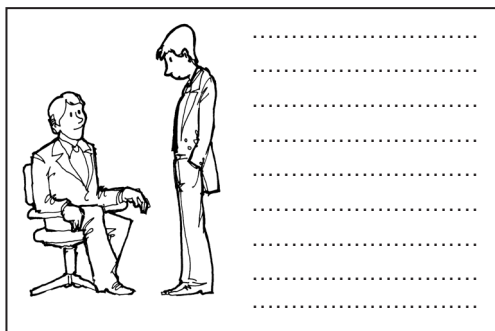
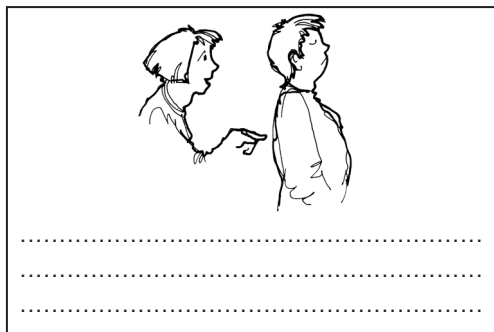
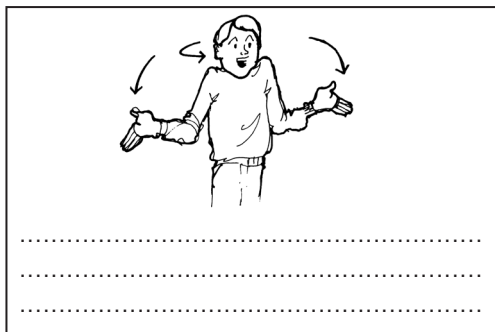
9. Explicați de ce portretul prezentat la exercițiul 5, este un portret complex:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

# ELEMENTE VERBALE ȘI NONVERBALE

## ÎNLĂNȚUIREA ELEMENTELOR VERBALE ȘI NONVERBALE ÎN CONTEXT

1. Imaginați-vă scurte dialoguri pentru fiecare dintre desenele de mai jos:



## DIALOGUL FORMAL ȘI INFORMAL

1. Citiți cu atenție dialogul următor și răspundeți cerințelor date:

- *Tu ești ăla care te-ai dus cu pâra la șefu?*
- *Ce credeai tu, bă, că nu aflam?*
- *Eu ...*
- *Ce tu, bă, ce? Vrei să spui că nu e adevărat?*
- *Eu m-am dus la el cu alte probleme, măi fraților, n-am spus nimic de voi!*

a) Precizați ce tip de dialog reprezintă textul de mai sus:

.....

b) Recunoașteți elementele lexicale specifice acestui tip de dialog, în textul de mai sus:

.....

2. Refaceți textul de la exercițiul 1, completând cu următoarele elemente nonverbale ale limbajului:

- a) poziția vorbitorilor;
- b) atitudinea fiecărui participant la dialog;
- c) gesturile care însoțesc replicile vorbitorilor;
- d) expresia feței fiecărui vorbitor.

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

3. Citiți cu atenție următorul fragment de interviu și răspundeți cerințelor date:

„Reporterul: *Când ați simțit pentru prima oară imboldul de a scrie povestea Moromeților?*”

Marin Preda: *Ideea de a scrie un roman despre Moromeți s-a născut imediat ce am debutat cu volumul «Întâlnirea din pământuri». Acolo, într-o primă ediție, era chiar o nuvelă care prefigura viitorul roman. Nuvela se numea «Dimineață de iarnă» și cuprindea, în fond, finalul «Moromeților».”*

(vol. Marin Preda, *Creație și morală*)

a) Menționați ce tip de dialog ilustrează fragmentul de mai sus:

.....

b) Precizați două trăsături ale lexicului folosit în text:

.....  
.....

c) Argumentați dacă acest tip de dialog poate fi însoțit de elemente nonverbale și dați câteva exemple:

.....  
.....

# VALOAREA EXPRESIVĂ A SEMNELOR DE PUNCTUAȚIE

*Facultativ*

1. Precizați valoarea expresivă a semnelor de punctuație în următoarele texte aparținând unor moduri de expunere diferite:

## Narațiune

a) „Și odată pornesc ei teleap, teleap, teleap!”

(Ion Creangă, *Harap-Alb*)

– virgulele: .....

– semnul exclamării: .....

b) „Gânduri-gânduri – nori și corbi – treceau prin cugetul lui Dănilă «Ce au căutat turcii până aici? Când au venit, ce vijelie i-a adus?... În sfârșit, dacă o fi să ne ceară pielea, o să le-o vindem cât vom putea mai scump.»”

(Gala Galaction, *La Vulturi!*)

– liniile de pauză: .....

– ghilimelele (vorbirea personajului): .....

– punctele de suspensie: .....

– virgulele: .....

## Descriere

a) „Omul acela era ceva de spăriet: avea niște urechi clăpăuge și niște buzoaie groase și dăbălăzate. Și când sufla cu dânsese, cea de deasupra se răsfrângea în sus peste scăfârlia capului, iar cea dedesubt atârna în jos, de-i acoperea pânțele. Și, ori pe ce se oprea suflarea lui, se punea promoroaca mai groasă de-o palmă. Nu era chip să se apropie de dânsul, că așa tremura de tare, de parcă-l zghiuiua dracu! Și dac-ar fi tremurat numai el, ce ț-ar mai fi fost?

Dar toată suflarea și făptura de primprejur îi țineau hangul (...).”

(Ion Creangă, *Harap-Alb*)

– două puncte: .....

– virgulele: .....

– semnul întrebării: .....

## Dialog

a) „ – Mam'mare, de ce nu mai vine?... Eu vreau să vie!

– Vine, vine acuma puișorul mării! răspunde cucoana.”

(I. L. Caragiale, *D-I Goe*)

– liniile de dialog: .....

– semnele exclamării: .....

– virgulele: .....

b) „ – Cine-i? strigă Tudor sărind în sus cu ochii mânioși.

– Cine-i? rânji bătrânul. Cine nu-l știe? și copilul din leagăn îi aude numele cu blăstăm! Căci ne-a sărăcit și ne-a umilit! ne-a bătut și ne-a sângerat! și pe tine te-a lăsat orfan!”

(M. Sadoveanu, *Neamul Șoimăreștilor*)

– liniile de dialog: .....

– semnele exclamării: .....

– semnele de exclamare: .....



# TEXTUL DOCUMENTAR

*Facultativ*

1. Citind cu atenție textul de mai jos, menționați informațiile pe care vi le oferă sub formă de conспект:

„În anul 1974 s-a publicat, la editura Dacia din Cluj un manuscris de la sfârșitul secolului trecut datorat lui Gh. Nicola Stoian-Ogringeanu, originar din Oltenia. Manuscrisul, intitulat «Cronica de la Bechet», prezintă importanța deosebită sub raportul limbii vorbite, în sensul că prezintă cu regularitate forme de plural de tipul bivoliță, brață, cară, ființă, grăunță, lubeniță, porumbiță, suferință, vapoară. Substantivele feminine prezintă, la genitiv-dativ, forme neliterare: brutării, familii, istorii, luptiii.”

(Gavril Istrate, *Originea limbii române literare*)

.....  
.....  
.....  
.....

2. Observați conținutul versurilor de mai jos și explicați de ce nu au caracter de text documentar:

„Limba noastră-s vechi izvoade,  
Povestiri din alte vremuri  
Și cetindu-le-nșirate,  
Te-nfiori adânc și tremuri.”

(Alexe Mateevici, *Limba noastră*)

3. Comparând textele de la exercițiile 1 și 2 evidențiați particularitățile textului documentar, precizând în legătură cu primul text:

- a) stilul – concis sau prolix (detaliat): .....
- b) sensul termenilor folosiți – propriu sau figurat: .....
- c) natura elementelor prezentate – reale sau imaginare: .....
- d) efectul lecturii textului asupra cititorului – informează sau impresionează: .....

.....

4. Precizați câteva elemente prin care textul literar se deosebește de textul documentar, folosindu-vă de comparațiile făcute la exercițiul 3:

.....  
.....

5. Marcați, în lista de mai jos, tipurile de scrieri care au caracter de text documentar, după modelul:

- o lecție din manualul de biologie
- o strofă din poezia *O furnică* de Tudor Arghezi
- catalogul unei expoziții de pictură
- prezentarea picturii *Ciobănașul* făcută de Al. Vlahuță
- recenzia unei cărți despre relațiile economice internaționale
- prezentarea Carpaților Orientali în manualul de geografie
- prezentarea Ceahlăului în poezia *Vara* de George Coșbuc
- cronica unui spectacol de teatru

## REZUMATUL UNUI TEXT ȘTIINȚIFIC

1. Citiți textul de mai jos și răspundeți cerințelor date:

*„Metafora este (...) schimbarea numelui unui obiect prin numele altuia, pentru care nu se cere decât ca între cele două obiecte să existe o asemănare oricât de mică, oricât de îndepărtată. (...)”*

*Metafora a fost adesea cercetată ca o proporție matematică (analogie înseamnă în greaca veche și proporție matematică), raționamentul fiind: după cum două mărimi egale cu a treia sunt egale între ele, tot astfel în metaforă, doi termeni sunt identificați prin intermediul altui termen.*

*Într-o metaforă ca limbă de pământ, unde sunt exprimați doi termeni (limbă și pământ), există în realitate și al treilea care stă la baza combinării, forma porțiunii de pământ, după cum în limbi de pisică, denumire a unor fursecuri, forma prăjiturii este identificată cu aceea a limbii pisicii. Prin urmare, porțiunea de pământ din limbă de pământ se caracterizează prin aspectul ei, identificat cu forma unei limbi. Cele două mărimi sunt: porțiunea de pământ și limba, iar a treia mărime, forma de limbă (...).*

*Analogia fiind comparație, termenului care unește elementele metaforei, deși neexprimate, i s-a dat importanța pe care o merită. Sub denumirea de tertium comparationis, el este căutat în orice metaforă, pentru că numai el permite decodarea ei corectă. De aceea, metafora a fost caracterizată și ca o comparație din care lipsește al treilea termen (...). Absența lui a dus și la celebra formulă emisă încă din antichitate de Quintilian, potrivit căreia metafora este o comparație prescurtată.”*

(Universitatea București, *Limba română contemporană*)

a) Scoateți ideea principală din fiecare paragraf al textului:

- .....
- .....
- .....
- .....

b) Rezumați, într-un stil concis, clar și coerent, textul științific de mai sus:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

# PROGRESIA DIALOGULUI ȘI A MONOLOGULUI

1. Citiți cu atenție următorul dialog între domnul Florian, cizmar, și unul dintre clienții dumnealui și încercați să completați secvența construită din elemente verbale cu elemente nonverbale ale limbajului:

„ – *Frumos meșteșug este meșteșugul duminică, nene Florine!*

– *Este, nu pot să zic; dar greu și migălos...*

– *Ei! Care meșteșug nu e greu și migălos? zic eu.*

– *... Și cere multe... Știi d-ta, domnule, câte și mai câte trebuie să s-ajungem la o pereche de ghete elegante ca astea?*

– *Îmi închipui ...*

– *Ne trebuie: o cireadă de boi și de viței, o pădure de stejar și una de plută, un pogon de cânepă și altul de in, un lan de grâu, o mină de fier și câte altele!*

– *Nu înțeleg ...*

– *Cum nu-nțelegi? nu ne trebuie calapoade, talpă, față, căptușeală, ață, pap, cuie, scule?... și pe urmă, ce ne mai trebuie? să vedem, ghicești? (...)*

– *Pe urmă, firește, ne mai trebuie mintea și puterea care, din toate celea risipite-n lume, să ne pregătească materialele...*

– *Și pe urmă?*

– *Pe urmă... pe urmă, ne trebuie neapărat meșterul cizmar, amicul nostru Florian, care din toate, cu dibăcie, să ne facă o pereche de ghete elegante.”*

(Ion Luca Caragiale, *O conferință*)

Elemente nonverbale

– mimică: .....

– gest: .....

– gest: .....

– mimică: .....

– gest: .....

– intonație: .....

– gest: .....

– mimică: .....

– intonație: .....

– gesturi: .....

– mimică: .....

– intonație: .....

– gesturi: .....

– mimică: .....

– mimică: .....

– intonație: .....

– gesturi: .....

– mimică: .....

2. Selectați din textul de la exercițiul 1, elementele verbale prin care este stimulat interlocutorul, pentru a se asigura progresia dialogului:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

3. Observați ce modalitate de expresivitate artistică asigură unitatea și progresia monologului în textul următor:

*„Chinuri? Tu vorbești de chinuri? Chin, a inimii bătaie?  
Chin? O clipă de nădejde, o-mboldire, o văpaie  
Ce s-aprinde cu-o privire, ce cu-o lacrimă s-a stins  
Și din care numai rodul fără vlagă iese-nvins!  
Chinuri! Dar deșteaptă-ți mintea, dar te uită-n neagra zare!  
De ești om, fă-ți ochii roată peste țară și hotare!  
Chinuri!... Dar privește sânul bieteii noastre de moșii,  
Numără, de poți, pe dânsul urmele de vrășmășii;  
Prin palaturi, prin colibe, jos, la șesuri, sus, la munte!  
Despicate de cu veacuri, rănilor-i sunt încă crunte!  
Sabie și foc, din vale, din deal, sabie și foc!  
Ani de groază și de sânge mulți!... de liniște, deloc! (...)  
Iată chinurile noastre, și cu ele, doruri, vise,  
Pe moșia strămoșească-n lung și lat, cu sânge scrise!  
Iată chinurile mele, ale unui domn român,  
Basarab, de sine vrednic și de numele-i bătrân...”*

(Alexandru Davila, *Vlaicu Vodă*)

● Modalitatea de expresivitate artistică dominantă în textul de mai sus este:

.....

Exemple:

a) .....

b) .....

4. Observați tipurile de propoziții care sugerează intensitatea sentimentelor vorbitorului, în textul de la exercițiul 3:

propoziții: .....

Exemple: .....

.....

propoziții: .....

Exemple: .....

.....

## STRUCTURAREA UNEI DESCRIERI

### 1. Citiți textul de mai jos:

„Interiorul i se păru lui Felix cu mult mai rafinat decât și-ar fi putut închipui, cunoscând numai omul, așa de rezervat și convențional. În loc de dormitor avea o sofa joasă enormă, care ocupă o porțiune din odaie. Un mare chilim vechi, de bună calitate, în culori dulci de otavă, o acoperea. Peretele din fund era învelit într-un vast cașmir de care atârnavu arme vechi: iatagane, pistoale cu mânere sidefate, o tolbă cu săgeți exotice. Pe o măsuță turcească, o mare tîpsie de aramă ținea în mijloc un ibric oriental. Din tavan, deasupra sofalei, în dreptul marginii ei exterioare, atârnavu nenumărate candelu de argint de mărime deosebite. Cîteva scaune în X, încrustate cu sidef erau risipite de-a lungul pereților pe care atârnavu cîteva mici picturi de priveliști de pe Bosfor. Biroul avea o masă simplă de stejar, încheiată însă rustic, cu ajutorul unor pene de lemn. Pe ea se aflau un teanc de registre și la un capăt, o mare mașină de scris „Yost”. Pe pereți se vedeau tablouri alese cu gust, o copie veche după Salvator Rosa, reprezentând un peisaj marin napolitan, un Grigorescu autentic, o culă de Juan Alpar și alte cîteva tablouri, centrate în jurul unui portret mare al unui tânăr student de universitate germană, în uniformă de asociație goliardică, măsliniu la față, cu trăsături fine și ascuțite.”

(G. Călinescu, *Enigma Otiliei*)

– Precizați obiectele care alcătuiesc acest interior și prezentați-le în succesiunea lor.

.....  
.....

– Găsiți în text cuvinte care precizează perspectiva (apropiată sau îndepărtată) din care se face descrierea obiectelor.

.....  
.....

– Argumentați dacă este o descriere panoramică sau detaliată.

.....  
.....

– Extrageți cuvintele care surprind culorile obiectelor de interior.

.....  
.....

– Precizați ce tipuri de imagini artistice apar (vizuale, auditive, olfactive, de mișcare, tactile).

.....  
.....

– Indicați părțile de vorbire prin care autorul a descris obiectele și particularitățile lor.

.....  
.....

– Identificați figurile de stil preponderente în acest text.

.....  
.....

## ARGUMENTAREA PRIN DETALII A UNEI IDEI PRINCIPALE

1. Citiți cu atenție textul următor și răspundeți cerințelor date:

*„Sălbatecul vodă e-n zale și-n fier  
și zalele-i zuruie crunte,  
Gigantică poartă-o cupolă pe frunte  
și vorba-i e tunet, răsuflatul ger,  
Iar barda din stânga-i ajunge la cer  
Și vodă-i un munte.”*

(George Coșbuc, *Pașa Hassan*)

- a) Rescrieți versul care surprinde conținutul întregii strofe:

.....

- b) Alegeți prin subliniere afirmația adevărată:

Versul citat la punctul a), are valoare de: – premiză (idee inițială)  
– concluzie

- c) Enumerați detaliile din care se încheagă imaginea cea mai sugestivă din textul dat:

- .....  
- .....  
- .....  
- .....

2. Rescrieți un fragment din text în care ideea / imaginea principală este enunțată la începutul fragmentului:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

3. Subliniați, în fragmentul de la exercițiul 2, ideea / imaginea principală și enunțați, cu propriile cuvinte, detaliile din care se constituie ideea / imaginea subliniată:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

## SEMNIIFICAȚIA TITLULUI

1. Explicați semnificația titlului următoarelor opere literare din *Manualul de limba română* pentru clasa a VII-a, având în vedere:

- a) părțile de vorbire;
- b) combinația lor sintactică;
- c) semnele de punctuație.

– *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu:

.....

– *Două loturi* de I. L. Caragiale:

.....

– *Deșteaptă-te, române!* de A. Mureșeanu:

.....

– *Dan, căpitan de plai* de V. Alecsandri:

.....

.....

2. Ce titluri ați da unor compuneri libere cu următoarele teme:

- a) anotimpul primăverii;
- b) descrierea unei stări sufletești de bucurie;
- c) o întâmplare nefericită din viața voastră;
- d) invazia Pământului de către marțieni.

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

3. Imaginați-vă că sunteți ziarist; scrieți un articol despre un eveniment politic, economic, sportiv, cultural etc. sau despre viața unor VIP-uri, dându-i un titlu sugestiv:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

# MODALITĂȚI TEXTUALE ARGUMENTATIVE

*Facultativ*

1. Folosindu-vă de câte două argumente semnificative, demonstrați apartenența următoarelor opere literare la speciile următoare:

a) nuvela *Două loturi* de I. L. Caragiale:

● .....

.....

.....

b) romanul *Moromeții* de Marin Preda:

● .....

.....

.....

c) imnul *Deșteată-te, române!* de A. Mureșeanu:

● .....

.....

.....

d) oda *Patria română* de G. Coșbuc:

● .....

.....

.....

e) balada populară *Monastirea Argeșului*:

● .....

.....

.....

f) balada cultă *Pașa Hassan* de G. Coșbuc:

● .....

.....

.....

g) poemul eroic *Dan, căpitan de plai* de V. Alecsandri:

● .....

.....

.....



# MODALITĂȚI DE EXPRIMARE A GUSTURILOR ȘI OPINIILOR

*Facultativ*

## INTERVIUL

1. Imaginați-vă că sunteți reporter la o revistă culturală și discutați cu autorul unui roman despre ultima carte a acestuia. Completați interviul cu răspunsurile posibile ale scriitorului.

R.: *Majoritatea prozatorilor își aleg subiecte de actualitate. De ce ați optat pentru formula romanului istoric?*

I.M.: .....

R.: *Nu vă temeți că subiectul cărții dumneavoastră ar fi mai puțin interesant pentru cititorii din zilele noastre?*

I.M.: .....

R.: *Ce credeți, scriitorul este o specie pe cale de dispariție? Mai au oamenii timp și dispoziție pentru lectură?*

I.M.: .....

2. Formulați un set de întrebări adresate unei personalități politice, astfel încât să obțineți opiniile acestuia despre:

- starea economiei românești;
- importanța agriculturii pentru ieșirea din criză a economiei;
- profilul moral al omului politic;
- rolul personalităților în istorie;
- șansele partidului la viitoarele alegeri;
- cele mai importante state din lume în momentul actual.

**Atenție** la ordonarea întrebărilor!

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....

# EXERCIȚII DE ALCĂTUIRE A PLANULUI UNEI LUCRĂRI PE O TEMĂ DATĂ

1. Completați următorul plan:

## Un prieten de nădejde

**Introducere:** importanța prieteniei

**Cuprins:** 1. ....

2. Alte situații care m-au ajutat să-l (să o) cunosc mai bine.

3. Întâmplarea care m-a determinat să ne împrietenim.

4. Situații în care m-a ajutat.

5. Momente în care eu i-am demonstrat prin atitudinea mea că îi sunt prieten(ă), devotat(ă).

6. ....

**Încheiere:** .....

2. Redactați planul unei compuneri în care să descrieți un peisaj sau un fenomen al naturii:

.....

**Introducere:** .....

**Cuprins:** .....

.....

.....

.....

.....

**Încheiere:** .....

3. Realizați, sub formă de întrebări, planul unei compuneri descriptive, găsim și titlul acesteia:

.....

I. ....

II. 1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

III. ....

## REORGANIZAREA UNUI TEXT PROPRIU

1. Ați întocmit fișe în care v-ați formulat, de-a lungul unei săptămâni, ideile despre două subiecte care vă preocupau: *Surse de poluare* și *Cele mai hazlii întâmplări din «Amintiri din copilărie»*. Pentru că aceste fișe s-au amestecat, puneți-le în ordine, notând cu litere mari pe cele de la primul subiect și cu litere mici pe cele de la subiectul al doilea (A /a; B/b ș.a.m.d.).

*După ce bădița Vasile a fost luat cu arcanul, Nică a plecat să învețe la Broșteni, unde s-a umplut de râie de la caprele Irinucăi.*

*La o săptămână după accident, pe oglinda lacului mai pluteau încă pești morți.*

*Turiștii, care-și făcuseră corturile pe mal, își spălau vasele și unele obiecte de îmbrăcăminte cu detergent, într-o margine a lacului.*

*La câteva zile după începerea școlii, cojocarul satului a adus un biciușor, botezat de părintele Ion „Sfântul Neculai”. Tocmai Smărăndița, fata părintelui, a fost prima pe a cărei spinare s-a făcut proba biciului.*

*Ba unii șoferi, foarte grijulii cu mașinile lor, le spălau în capătul lacului, pe a cărui suprafață apăreau pete de ulei mineral.*

*Seara se aprindeau focurile de tabără și valea se umplea de fum.*

*Când mama punea laptele la prins, Nică fura smântâna de pe deasupra, iar când mama se mira că laptele nu mai are grăsime, el, făcând pe nevinovatul, își dădea cu părerea că au luat niște strigoi mana vacilor.*

*La plecarea fiecărui grup rămâneau prin iarbă tot felul de resturi. O barcă cu motor a explodat la malul lacului.*

*Odată, pentru că trebuia să fie pedepsit pentru greșelile făcute la citire, Nică a fugit din clasă și a scăpat de urmăritori îngropându-se la rădăcina unui păpușoi.*

2. Prezentați conținutul fragmentelor cu caracter descriptiv din poemul *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri:

a) .....

.....

b) .....

.....

c) .....

.....

d) .....

.....

e) .....

.....



## EXPANSIUNEA ȘI RESTRÂNGEREA UNUI TEXT NARATIV

1. Citiți cu atenție textul de mai jos și restrângeți semnificațiile acestuia printr-un proverb:

*Era într-un sat un om gospodar, care-și agonisise prin munca lui de toate.*

*Acest om mai fusese dăruit de Dumnezeu și cu înțelegere și milă față de cei aflați în nevoie. Mereu veneau la poarta lui oameni din sat să-i spună păsurile și să-i ceară ajutor. Unul venea să-i ceară cu împrumut boii și plugul ca să-și are peticul de pământ și gospodarul nostru îl ajuta bucuros, mulțumind Cerului că el nu-i la strâmtoare. O vecină, care avea o droaie de copii, îi bătea des în poartă, pentru că unul din băieți era la școală și n-avea cu ce să-i cumpere caiete, pentru că fiul cel mic nu mai avea cu ce să se încalțe și omul nostru nu-i zicea niciodată că n-are cu ce s-o ajute.*

*Dar l-a ajuns și pe el odată necazul. A căzut la pat tocmai când trebuia să se apuce de strâns recolta. Nu putea să-și vadă de el, se sucea și se răsucea în așternut cu gândul că încep ploile și toată munca lui putrezește pe câmp.*

*Nu s-a frământat prea mult, că i-a sărit în ajutor tot satul. Vecina și-a adus și copiii la strânsul porumbului și, mulțumită că a putut să-l răsplătească pentru faptele bune, i-a zis:*

*– Ai văzut, vecine? .....*

2. Prezentați conținutul unei fabule și reproduceți fragmentul care sintetizează conținutul acesteia:

a) .....

b) Conținutul fabulei este sintetizat în fragmentul:

.....

c) Acest fragment din structura fabulei se numește:

.....

3. Numiți trei modalități de restrângere a unui text narativ și găsiți câte două exemple pentru fiecare modalitate:

a) ..... — .....

..... — .....

b) ..... — .....

..... — .....

c) ..... — .....

..... — .....

# EXPRIMAREA ÎN SCRIS A UNUI PUNCT DE VEDERE PERSONAL

1. Exemplificați numele unor scriitori și titlul operelor acestora, care au scris:

- a) memorii: .....
- b) autobiografii: .....
- c) amintiri:.....
- d) jurnale intime:.....
- e) jurnale de călătorie:.....

2. Sunteți la vârsta preadolescenței. Descrieți acest univers în șase rânduri, sub forma unei pagini dintr-un jurnal intim:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

3. Continuați următoarele posibile definiții ale unui jurnal intim:

- a) o oglindă a sufletului;
- b) un prieten care nu te trădează niciodată;
- c) .....
- d) .....
- e) .....

4. Transcrieți, dintr-un ziar sau dintr-o revistă un scurt articol în care un redactor își mărturisește punctul de vedere asupra unor probleme politice, sportive, culturale, economice etc.:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

# CUPRINS

Noțiuni de sintaxă	3
Vocabularul	9
Fonetica	40
Verbul	47
Substantivul	78
Pronumele	90
Numeralul	113
Adjectivul	122
Prepoziția	129
Interjecția	135
Conjunția	139
Adverbul	144
Sintaxa propoziției*	
Predicatul*	156
Subiectul*	159
Atributul*	163
Complementele circumstanțiale*	165
Complementele necircumstanțiale*	176
<b>Comunicare</b>	
Fișa de bibliotecă	181
Fișa de lectură	182
Organizarea monologului expositiv și demonstrativ	183
Structura grafică specifică unor texte	185
Texte nonliterare utilitare	186
Prezentarea unui eveniment cultural	187
Comentarea unei secvențe dintr-un text literar. Portretul literar	188
Elemente verbale și nonverbale	190
Dialogul formal și informal	191
Valoarea expresivă a semnelor de punctuație	192
Textul documentar*	193
Rezumatul unui text științific	194
Progresia dialogului și a monologului	195
Structurarea unei descrieri	197
Raportul dintre ideea principală și detaliile aferente	198
Semnificația titlului	199
Modalități textuale argumentative	200
Modalități de exprimare a gusturilor și a opiniilor*	201
Exerciții de alcătuire a planului unei lucrări pe o temă dată	202
Reorganizarea unui text propriu	203
Structurarea variată a unui text narativ propriu	204
Expansiunea și restrângerea unui text narativ	205
Exprimarea în scris a unui punct de vedere personal	206

Pentru comenzi și informații,  
adresați-vă la:

**Editura CORINT EDUCAȚIONAL**  
**Departamentul de Vânzări**

Calea Plevnei nr. 145, sector 6, București,  
cod poștal 060012

Tel.: 021.319.88.22, 021.319.88.33

Mobil: 0748.808.083, 0758.225.443

Fax: 021.310.15.30, 021.319.88.66

E-mail: [vanzari@edituracorint.ro](mailto:vanzari@edituracorint.ro)

Magazin virtual: [www.grupulcorint.ro](http://www.grupulcorint.ro)



Format: 16 / 70 x 100

Coli tipo: 13

---

Tiparul executat la:

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31  
sector 5, București, ROMÂNIA



**fedprint**  
tipografie

Tel.: 411.00.55; 411.47.76 office@fedprint.ro